

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Povzbudivý růst ekonomických subjektů regionu

Bc. Jaroslava Ryntová

Diplomová práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jaroslava RYNTOVÁ**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Povzbudivý růst ekonomických subjektů regionu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Rešerše odborné literatury a odborných pramenů
2. Stanovení cílů práce a hypotézy; volba metod
3. Struktura ekonomických subjektů regionu
4. Povzbudivý růst nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu
5. Interakce mezi rozvojem regionu a povzbudivým růstem jeho nejvýznamnějších ekonomických subjektů
6. Formulace závěru

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Block, S. B., Hirt, G. A. Foundations of financial management. 6th ed. Homewood: Irwin, 1992. 700 s. ISBN: 0-256-08355-X
Harrison, W. T., Horngren, Ch. T. Financial accounting. 5th ed. Upper Saddle River: Pearson Education, 2004. 726 s. ISBN: 0-13-120680-X
Higgins, R. C. Analýza pro finanční management. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 399 s. ISBN: 80-7169-404-5
Kovanicová, D., Kovanic, P. Poklady skryté v účetnictví. Díl 3, Finanční řízení rozvoje podniku. 2. vyd. Praha: Polygon, 1997. 229 s. ISBN: 80-85967-58-8
Maier, K., Čtyroký, J. Ekonomika územního rozvoje. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. 142 s. ISBN: 80-7169-644-7

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: 18. května 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 24. srpna 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 18. května 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 31. 7. 2009

Jaroslava Ryntová

Na tomto místě bych chtěla srdečně poděkovat doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za trpělivé vedení mé diplomové práce, cenné připomínky a podněty poskytované při jejím zpracování a věnovaný čas.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá povzbudivým růstem významných ekonomických subjektů Pardubického kraje a jeho vlivem na rozvoj regionu. První část práce je věnována teoretickým aspektům souvisejícím s regionálním rozvojem a povzbudivým růstem podniků. V druhé části je nejprve stručně charakterizován Pardubický kraj a struktura jeho ekonomických subjektů. Poté následuje analýza povzbudivého růstu významných ekonomických subjektů Pardubického kraje v roce 2007. Závěr práce je věnován vztahu Pardubického kraje a jeho ekonomických subjektů.

KLÍČOVÁ SLOVA

povzbudivý růst; rozvoj regionu; Pardubický kraj; regionální politika

TITLE

Sustainable growth rate of economic entities of region

ANNOTATION

The thesis deals with the sustainable growth rate of the significant economic entities of the Pardubice region and influence of this on development of the region. The first part of work is devoted to theoretic aspects related with regional development and sustainable growth rate of companies. The second part of this work contains the short characteristics of the Pardubice region, it also describes structure of the economic entities of the region. Analysis of sustainable growth rate of significant economic entities of the Pardubice region in 2007 follows afterwards. The finish of the work is devoted to relation the Pardubice region and the economic entities of this.

KEYWORDS

sustainable growth rate; development of region; Pardubice region; regional policy

Obsah

OBSAH	6
SEZNAM TABULEK	8
SEZNAM GRAFŮ	9
SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM ZKRATEK	10
ÚVOD	11
1 ROZVOJ REGIONU	13
1.1 Definice regionu	13
1.2 Definice rozvoje	14
1.2.1 Trvale udržitelný rozvoj	15
1.2.2 Ekonomický rozvoj regionu	16
1.3 Regionální politika	17
1.3.1 Regionální politika Evropské unie	17
1.3.2 Regionální politika České republiky	18
1.4 Faktory rozvoje regionů	22
1.4.1 Demografická situace	22
1.4.2 Lidské zdroje.....	23
1.4.3 Výzkum, vývoj a inovace	24
1.4.4 Infrastruktura	25
1.4.5 Přímé zahraniční investice	25
1.4.6 Lokalizace podniků	26
1.4.7 Struktura ekonomických subjektů.....	28
1.5 Konkurenceschopnost regionů	30
2 RŮST PODNIKU	35
2.1 Povzbudivý růst podniku	36
2.2 Analýza kauzality míry růstu vlastního kapitálu	38
2.2.1 Zisková marže.....	39
2.2.2 Míra reinvestování zisku	39
2.2.3 Obrat aktiv	39
2.2.4 Finanční páka	40

2.3	Finanční řízení povzbudivého růstu	41
2.3.1	Růst tržeb předstihuje růst vlastního kapitálu.....	41
2.3.2	Růst vlastního kapitálu předstihuje růst tržeb.....	43
3	CHARAKTERISTIKA PARDUBICKÉHO KRAJE	45
3.1	Struktura ekonomických subjektů Pardubického kraje	47
4	POVZBUDIVÝ RŮST EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ PARDUBICKÉHO KRAJE	51
4.1	Analýza ekonomických subjektů Pardubického kraje	52
4.1.1	Foxconn CZ, s.r.o.....	52
4.1.2	AVX Czech Republic s.r.o.	54
4.1.3	Synthesia, a.s.....	56
4.1.4	Iveco Czech Republic, a.s.....	57
4.1.5	Pardubická krajská nemocnice, a.s.....	58
4.1.6	Rieter CZ, a.s.	61
4.1.7	Kiekert-CS, s.r.o.....	63
4.1.8	OEZ, s.r.o.....	65
4.1.9	Saint-Gobain Vertex, s.r.o.	66
4.1.10	ETA a.s.	68
4.1.11	Univerzita Pardubice	70
4.1.12	Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.....	72
4.2	Souhrnné vyhodnocení povzbudivého růstu	74
5	VZTAH REGIONU A JEHO EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ	77
5.1	Rozvoj Pardubického kraje	77
5.1.1	Produkce	81
5.1.2	Koupěschopná poptávka.....	85
5.1.3	Infrastruktura	88
5.1.4	Vyhodnocení rozvoje Pardubického kraje.....	90
5.2	Interakce mezi růstem regionu a růstem jeho nejvýznamnějších ekonomických subjektů	92
5.2.1	Porovnání regionálního HDP a reálného růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu	93
5.2.2	Porovnání regionálního HDP a povzbudivého růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu	94
	ZÁVĚR.....	96
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	99
	PŘÍLOHA Č. 1	101

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Indikátory faktorů produkčních podmínek	33
Tabulka č. 2 Indikátory podmínek poptávky	34
Tabulka č. 3 Indikátory faktorů zvyšující konkurenční schopnost regionálních firem	34
Tabulka č. 4 Základní demografické údaje Pardubického kraje	46
Tabulka č. 5 Vybrané makroekonomické ukazatele Pardubického kraje	47
Tabulka č. 6 Ekonomické subjekty podle okresů dle počtu zaměstnanců v roce 2007.....	49
Tabulka č. 7 Ekonomické subjekty Pardubického kraje nad 1000 zaměstnanců dle okresů	50
Tabulka č. 8 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Foxconn CZ, s.r.o.....	52
Tabulka č. 9 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Foxconn CZ, s.r.o.....	53
Tabulka č. 10 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku AVX Czech Republic, s.r.o.	54
Tabulka č. 11 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku AVX Czech Republic, s.r.o.	55
Tabulka č. 12 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Synthesia, a.s.....	56
Tabulka č. 13 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Synthesia, a.s.....	57
Tabulka č. 14 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Iveco Czech Republic, a.s.	57
Tabulka č. 15 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Iveco Czech Republic, a.s....	58
Tabulka č. 16 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u Pardubické krajské nemocnice, a.s.	59
Tabulka č. 17 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR Pardubické krajské nemocnice, a.s. ..	60
Tabulka č. 18 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Rieter CZ, a.s.	61
Tabulka č. 19 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Rieter CZ, a.s.....	62
Tabulka č. 20 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Kiekert-CS, s.r.o.....	63
Tabulka č. 21 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Kiekert-CS, s.r.o.....	64
Tabulka č. 22 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku OEZ, s.r.o.....	65
Tabulka č. 23 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku OEZ, s.r.o.....	65
Tabulka č. 24 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Saint-Gobain Vertex, s.r.o.	66
Tabulka č. 25 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Saint-Gobain Vertex, s.r.o. .	67
Tabulka č. 26 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku ETA a.s.	68
Tabulka č. 27 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku ETA a.s.	69
Tabulka č. 28 Úroveň naplnění stanovených předpokladů Univerzity Pardubice	70
Tabulka č. 29 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR Univerzity Pardubice.....	71
Tabulka č. 30 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.	72
Tabulka č. 31 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.	73
Tabulka č. 32 Souhrnné vyhodnocení povzbudivého růstu	76
Tabulka č. 33 Absolutní hodnoty indikátorů.....	79
Tabulka č. 34 Přepočtené hodnoty indikátorů.....	80
Tabulka č. 35 Silné a slabé stránky Pardubického kraje v roce 2007.....	91

Seznam grafů

Graf č. 1 Rozložení ekonomických subjektů dle Odvětvové klasifikace ekonomických činností v Pardubickém kraji v roce 2007.....	48
Graf č. 2 Hodnoty EGR a RGR u jednotlivých subjektů v roce 2007.....	75
Graf č. 3 Indikátory produkce - spidergraf	81
Graf č. 4 Indikátory produkce - kartogramy	84
Graf č. 5 Indikátory koupěschopné poptávky - spidergraf.....	85
Graf č. 6 Indikátory koupěschopné poptávky - kartogramy	87
Graf č. 7 Indikátory infrastruktury - spidergraf.....	88
Graf č. 8 Indikátory infrastruktury - kartogramy.....	90
Graf č. 9 HDP Pardubického kraje v letech 1995 – 2007 v mil. Kč.....	92
Graf č. 10 Porovnání regionálního HDP a reálného růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu	94
Graf č. 11 Povzbudivý růst významných ekonomických subjektů regionu.....	95

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 NUTS II a NUTS III v České republice	14
Obrázek č. 2 Soustava programových dokumentů pro politiku hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie	18
Obrázek č. 3 Soustava programových dokumentů regionálního rozvoje České republiky .	22
Obrázek č. 4 Regionální diamant	32
Obrázek č. 5 Životní cyklus podniku.....	36
Obrázek č. 6 Vymezení Pardubického kraje v rámci České republiky	45

Seznam zkratek

Zkratka	Význam
A	aktiva
A	obrat aktiv (rozklad PRAT)
C	celkový kapitál
D	cizí kapitál
E	vlastní kapitál
EAT	zisk po zdanění
EBIT	zisk před snížením o úroky a daně
EGR	míra růstu vlastního kapitálu
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
i	úroková míra
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
P	zisková marže (rozklad PRAT)
R	míra reinvestování zisku (rozklad PRAT)
R	tržby, resp. výnosy
RGR	míra růstu tržeb, resp. výnosů (míra skutečného růstu)
RHDP	regionální hrubý domácí produkt
ROA	rentabilita aktiv
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
SGR	povzbudivý růst
t	míra zdanění
T	specificky vyjádřená síla finanční páky (rozklad PRAT)

Úvod

Socioekonomický vývoj České republiky v posledních letech a její vstup do Evropské unie vyvolal růst zájmu o problematiku regionálního rozvoje, neboť se dotýká každodenního života občanů. Zhruba v posledních patnácti letech pomalu narůstaly regionální disparity spojené s procesy ekonomické a společenské transformace v České republice. V Evropské unii i v jiných státech byla problémům regionálního rozvoje věnována větší pozornost než v České republice. Nicméně se vstupem České republiky do Evropské unie a nárůstem již zmíněných regionálních diferencí bylo potřeba se tomuto tématu zodpovědně věnovat i v České republice.¹

Pro regionální politiku v České republice je klíčový zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění, a Strategie regionálního rozvoje České republiky. Zákon o podpoře regionálního rozvoje² stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti.

Strategie regionálního rozvoje České republiky vychází ze zákona o podpoře regionálního rozvoje, který v rámci této strategie ukládá provést analýzu stavu regionálního rozvoje, charakterizovat slabé a silné stránky v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, určit strategické cíle regionálního rozvoje v České republice, vymezit státem podporované regiony a vypracovat doporučení ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje v odvětvích spadajících do jejich působnosti.

Zákon o podpoře regionálního rozvoje rovněž stanovuje, že kraj v rámci své samostatné působnosti podporuje rozvoj regionu podle svých konkrétních potřeb s ohledem na vyvážený rozvoj svého územního obvodu.

Jedním z aspektů regionálního rozvoje je i úroveň podnikatelského prostředí, postavení podniků a jejich vliv na rozvoj regionu. Tomu se bude věnovat předkládaná práce.

Otázkou regionálního rozvoje se zabývají jak zahraniční autoři, např. Gunther Maier a Franz Tödtling, tak čeští autoři, např. René Wokoun. Problematika regionálního

---

¹ Wokoun R. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 2007. 246 s. ISBN: 978-80-245-1301-0

² Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění.

rozvoje stojí rovněž v popředí zájmu Evropské unie. Někteří autoři, jako např. Vytautas Snieška a Jurgita Bruneckienė, tvoří modely pro posuzování konkurenceschopnosti regionů. Významným faktorem ovlivňujícím ekonomickou situaci regionů jsou podniky. Povzbudivý růst podniků definoval Robert C. Higgins ve svém díle „Analýza pro finanční management“.

Východiskem práce bude vymezení teoretických aspektů souvisejících s regionálním rozvojem a povzbudivým růstem podniků, neboť podniky lze chápat jako prvky regionu a jako takové tedy ovlivňují rozvoj regionu. Těžiště práce bude spočívat ve vyjádření vztahu Pardubického kraje a jeho ekonomických subjektů, jehož součástí bude zhodnocení stavu rozvoje Pardubického kraje v roce 2007 s cílem zjistit, zda Pardubický kraj vytváří vhodné podmínky pro rozvoj ekonomických subjektů.

Cílem této diplomové práce je ověřit dvě hypotézy:

1. Mezi regionálním hrubým domácím produktem a reálným růstem jeho významných ekonomických subjektů existuje souvislost.
2. Významné ekonomické subjekty regionu dosahují povzbudivého růstu.

K naplnění hlavního cíle práce jsou stanoveny následující dílčí cíle:

- vymežit pojmy „region“ a „rozvoj“,
- vymežit základní faktory rozvoje regionu,
- definovat povzbudivý růst podniku,
- analyzovat povzbudivý růst významných ekonomických subjektů Pardubického kraje,
- vytvořit model pro hodnocení rozvoje regionu,
- zjistit stav rozvoje Pardubického kraje pomocí vytvořeného modelu.

Pro naplnění cílů práce budou při jejím zpracování využity metody typu deskripce, analýza (pojmů, kategorií, finanční analýza), syntéza, modelování, komparace a matematicko-statistické metody.

1 Rozvoj regionu

1.1 Definice regionu

Definování regionu se neobejde zcela bez problémů. Pojem „region“ se různě používá v každodenních diskuzích, stejně jako ve vědecké literatuře. Výstižně se k této otázce vyjádřil J. Beaujeu-Garnier [1]: „... málo termínů je tak neprecizních, jako slovo region. Označuje všechno pro všechny a používá se současně jak v hovorovém jazyce, tak i v technickém slovníku ekonomů a administrátorů, současně i v geografických publikacích a turistických brožurách“.

S nejasností pojmu se potýkali i odborníci Rady Evropy při zpracovávání Charty evropského regionálního plánování, kde se tento pojem nedal obejít a zároveň nešlo přijmout jeho jednotný výklad, a proto se v dokumentu pod pojmem „region“ rozumí všechny územní celky, které se nacházejí v hierarchii mezi městem a národním hospodářstvím. [23]

Podobně region definují G. Maier a F. Tödtling [16], kteří pod tímto pojmem rozumí část jednoho státu nebo jednoho národního hospodářství, která není oddělená od ostatních oblastí formálními hranicemi a běžně s nimi spojenými ekonomickými bariérami. Zároveň regionem nerozumí jeden bod v prostoru, tedy město, místo nebo určitou lokalitu, ale seskupení prostorových bodů.

Regiony také souvisí s organizací regionální politiky státu a zabezpečují výkon veřejné správy, kterou stát přenesl na orgány nižších územních celků. Nemají spontánní vývoj a mění se až právním aktem. Regiony jako územní celky ve shodě s územním uspořádáním veřejné správy mohou nést různá označení, např. v České republice rozumíme pod pojmem „region“ vyšší územně samosprávný celek, tj. kraj, v Rakousku zemi, ve Velké Británii, Irsku, Švédsku či Dánsku hrabství, v Belgii, Nizozemí, Itálii a Španělsku provincii. [20]

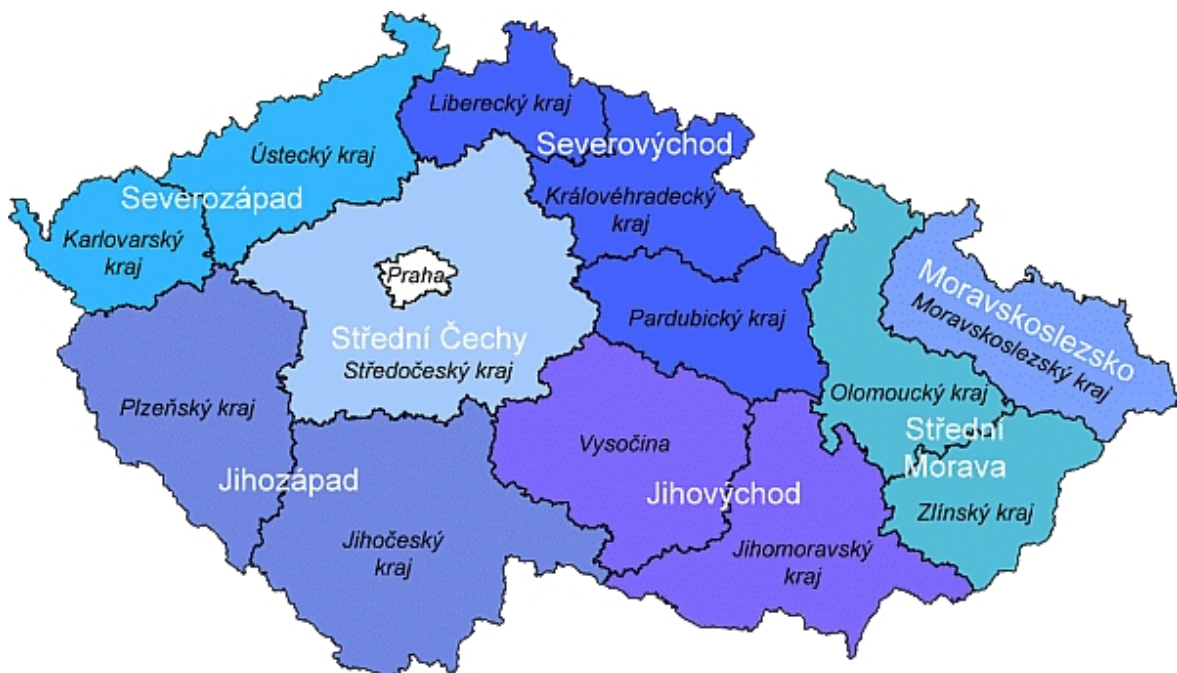
V Evropské unii se používá dělení na územní statistické jednotky, tzv. NUTS³. Tuto klasifikaci území zavedl v roce 1988 Evropský statistický úřad EUROSTAT z důvodu komparace srovnatelných území a pro potřeby regionální politiky Evropské unie. Klasifikace NUTS má v České republice celkem pět úrovní:

---

³ Zkratka NUTS pochází z francouzského názvu *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*.

- NUTS I – území státu
- NUTS II – regiony soudržnosti
- NUTS III – kraje
- NUTS IV – okresy
- NUTS V – obce

Pro potřeby strukturální a regionální politiky Evropské unie jsou důležité tzv. NUTS II, kterých je v České republice celkem 8 a zhruba odpovídají území s 1 milionem obyvatel, a NUTS III, kterých je v České republice celkem 14 a shodují se s kraji (viz Obrázek č. 1).

Obrázek č. 1 NUTS II a NUTS III v České republice

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>

1.2 Definice rozvoje

Při objasňování pojmu „rozvoj“ se vyskytují podobné problémy jako při definici pojmu „region“. Také „rozvoj“ je neurčitý pojem, který může být určený pouze na základě konkrétních hodnotových postojů. Rozvojová teorie a rozvojová politika se intenzivně zabývaly tímto pojmem, zejména v souvislosti s problematikou třetího světa. Nohlen a Nuscheler [17] dospěli k názoru, že „rozvoj“ je pojem používaný v různých souvislostech, vícevýznamový, těžko definovatelný, názorově a ideologicky protichůdný. Podle Sachse [18] se „rozvoj“ stal těžkopádným slovem, nic neobsahuje, protože jeho kontury se

rozplývají. Kdo ho vysloví, nic nepojmenuje, ale přisvojuje si všechna dobrá předsevzetí tohoto světa. Podle Nohlena a Nuschelera [17] však radikální odmítnutí pojmu „rozvoj“ nemá smysl, neboť žádná lepší alternativa neexistuje. Kromě toho by ani alternativní pojem nepřeklenul základní problémy, totiž že

- popisuje proces orientovaný na určitý cíl, který závisí na měnících se hodnotových představách v prostoru a čase, a
- tento proces podléhá ustavičným změnám odrážejícím se i ve změně významu tohoto pojmu.

V odborných kruzích však panuje soulad v tom, že rozvoj společnosti se musí začít odstraňováním nejhorších nedostatků, především hladu a nemocí. [16]

Dlouhou dobu pojem rozvoj splýval s pojmem hospodářský rozvoj a především s pojmem hospodářský růst. Takto pojatý rozvoj však v sobě nezahrnuje některé aspekty důležité pro společnost. Vedle ekonomicky pojatého rozvoje tedy zasluhuje pozornost i přístup z hlediska trvale udržitelného rozvoje.

1.2.1 Trvale udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj představuje takový rozvoj lidské společnosti, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí. Literatura nabízí řadu definic trvale udržitelného rozvoje a jejich význam se může lišit v závislosti na analyzované literatuře a konceptu, ve kterém je použit. V roce 1992 Světová banka ve zprávě „World Development Report“ popsala trvale udržitelný rozvoj jednoduchou frází: „Trvale udržitelný rozvoj je rozvoj, který pokračuje“.

Za nejvhodnější definici trvale udržitelného rozvoje je považována definice uvedená ve zprávě Brundtlandské komise „Our Common Future“ z roku 1987. Ta uvádí, že trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje současné potřeby bez ohrožení budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Tato definice je nejvíce citovaná a zdá se být vyčerpávající. Základ tohoto sdělení spočívá v poctivé distribuci přírodních zdrojů mezi různé generace a mezi současnou generací lidí z prvního, druhého a třetího světa a nalezení pozitivního konsenzu mezi environmentálním, sociálním a ekonomickým rozměrem prostředí.

Helm [8] uvedl, že implementace každé politiky závisí na institucionálním aspektu. Z tohoto důvodu implementace politiky trvale udržitelného rozvoje vyžaduje vyhodnocení

udržitelosti organizací, neboť efektivní, řádně fungující instituce jsou základem pro trvale udržitelný rozvoj naplňující sociální, ekonomické a environmentální cíle stanovené společností.

Analýza trvale udržitelného rozvoje by však neměla být založena na předpokladu, že trvale udržitelný rozvoj je založený na ekonomické, sociální, ekologické nebo institucionální dimenzi, ale spíše na jejich systému jako integrovaného celku. [3]

1.2.2 Ekonomický rozvoj regionu

Ekonomická úroveň regionu se v nejobecnější poloze vyjadřuje prostřednictvím hrubého domácího produktu, a to buď v absolutním vyjádření nebo v přepočtu na jednoho obyvatele regionu. V případě, že statistika neumožňuje provést výpočet tohoto souhrnného ukazatele, bývá využíváno dílčích ukazatelů, jako například příjmy na obyvatele, daňová výtěžnost území, zastoupení jednotlivých sektorů v regionu, přítomnost univerzit.

Ekonomická úroveň regionu není však statickou veličinou, jednotlivé regiony procházejí v různých časových obdobích určitým ekonomickým vývojem. Změny v ekonomice regionů mohou vyústit v:

- růst,
- rozvoj,
- stagnaci nebo
- negativní vývoj.

Ekonomický růst regionu je spojen se změnami kvantitativních charakteristik, jako je příjmová úroveň regionu, zvýšení zaměstnanosti, zvýšení počtu jednotlivých druhů zařízení občanské či technické infrastruktury apod.. Ekonomický rozvoj regionu je naproti tomu spojen se změnami kvalitativních charakteristik, tj. zvýšení kvalifikační úrovně pracujících, zlepšení dopravní infrastruktury, kvalitativní posun ve vybavenosti lékařských zařízení, zařízení pro trávení volného času, zlepšení kvality životního prostředí apod.

Rozvoj bezesporu představuje pro region příznivou situaci. Méně příznivá je stagnace, která je charakterizována více méně stabilní ekonomickou úrovní i stabilní úrovní kvalitativních ukazatelů. Vyloženě nepříznivé jsou takové negativní změny v ekonomice, které vyústí v ekonomický úpadek oblasti, který se projevuje zejména tím, že zkrachovalé firmy nejsou nahrazovány přílivem firem prosperujících, a z toho vyplývá i

zhoršení všech ekonomických charakteristik. Pravděpodobně jediným příznivým momentem může být zlepšení životního prostředí, pokud právě zkrachovalé firmy představovaly hlavní zdroje znečištění.[23]

1.3 Regionální politika

Regionální politika je chápána jako soubor opatření a nástrojů, pomocí nichž má dojít ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji regionů. Pozornost ekonomů k této problematice se ve větší míře začala obracet až v souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí 30. let a zejména po 2. světové válce. Tento zvýšený zájem o regionální problematiku byl vyvolán zkušeností, že předpoklad klasické ekonomické teorie o automatickém obnovování ekonomické rovnováhy není v praxi naplňován. To vedlo ekonomy ke zkoumání příčin těchto rozdílů a k hledání způsobů, jak tyto rozdíly zmenšit, a tedy k postupnému formování regionální politiky. [23]

1.3.1 Regionální politika Evropské unie

Základním cílem regionální politiky Evropské unie, nazývané též politika hospodářské a sociální soudržnosti, je snaha zamezit vzniku a zvětšování regionálních rozdílů v rámci Evropské unie. Tato politika je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů s cílem zvýšit kvalitu života obyvatel celé Evropské unie. O významu této politiky v rámci Evropské unie svědčí fakt, že na ni připadá více než třetina rozpočtu Evropské unie. Evropská unie realizuje cíle regionální politiky v rámci sedmiletých cyklů, tzv. programovacích období. V současné době probíhá programovací období 2007–2013.

Nejvyšším strategickým dokumentem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti jsou na evropské úrovni *Strategické obecné zásady Společenství*, které definují hlavní priority této společné evropské agendy na příslušné programovací období..

Regionální politika je naplňována prostřednictvím strukturálních fondů (tj. Evropský fond regionálního rozvoje a Evropský sociální fond) a Fondu soudržnosti. Základní podmínkou pro získání prostředků z těchto fondů je příprava příslušných programových dokumentů, vyžádaných pro tento účel Evropskou komisí. Jedná se o Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec a operační programy.

Národní rozvojový plán popisuje hlavní rozvojové problémy každé členské země. Jelikož nemusí vždy platit, že priority rozvoje státu odpovídají i prioritám celoevropské

politiky soudržnosti dohodnutým všemi členskými státy Evropské unie na nadnárodní úrovni, musí se najít společný průnik mezi Národním rozvojovým plánem a Strategickými obecnými zásadami Společenství. Dokumentem představujícím soulad těchto dvou dokumentů a vymezujícím tak podobu realizace regionální politiky na území členského státu je *Národní strategický referenční rámec*. V něm jsou obsaženy priority a opatření, na které by členská země chtěla v daném programovacím období využít finanční prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie a Fondu soudržnosti. Národní strategický referenční rámec dále udává systém *operačních programů*, jejichž prostřednictvím budou jednotlivé cíle politiky soudržnosti realizovány. Po schválení těchto dokumentů Evropskou komisí může začít realizace konkrétních projektů.⁴

Obrázek č. 2 Soustava programových dokumentů pro politiku hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie
Zdroj: vlastní zpracování

1.3.2 Regionální politika České republiky

Česká regionální politika se aktivizovala až v době výrazného nárůstu regionálních rozdílů na konci devadesátých let. Zaměřuje se především na strukturálně postižené regiony. Mezi základní cíle regionální politiky patří rozvoj regionů zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti: každý region by měl mít příležitost ke svému vyváženému rozvoji odpovídajícímu jeho potenciálu a specifickým podmínkám.

⁴ Zdroj: Fondy Evropské unie: Regionální politika EU [online]. [cit. 2009-07-16] Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>

Programové dokumenty regionálního rozvoje vypracované na úrovni České republiky

Základním nástrojem regionální politiky, za niž ze zákona odpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj, je nyní *Strategie regionálního rozvoje České republiky*⁵ platná pro období 2007–2013. Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území, vycházejí z ní regionálně zaměřené rozvojové programy financované výhradně z národních zdrojů nebo spolufinancované ze zdrojů Evropské unie.

Strategie regionálního rozvoje ČR se pořizuje jako základní dokument politiky regionálního rozvoje podle § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Prvním koncepčním materiálem na úseku regionální politiky byla Strategie regionálního rozvoje ČR přijatá vládou v roce 2000. Tato Strategie představovala základní koncepční dokument regionální politiky pro období před vstupem a pro první rok po našem vstupu do EU. Jejím cílem bylo vymezit rámce pro přípravu programových dokumentů pro využívání strukturálních fondů EU, pro přípravu státních programů podpory pro vybrané regiony a pro přípravu programů rozvoje krajů vznikajících v roce 2001. V roce 2006 byly nahrazena Strategií regionálního rozvoje ČR pro období 2007–2013.

Cílem aktualizace Strategie regionálního rozvoje ČR je implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti do strategie, priorit a opatření české regionální politiky. Dokument bude určovat orientaci politiky regionálního rozvoje České republiky v období let 2007–2013. Vychází ze Strategie udržitelného rozvoje České republiky a v ekonomické oblasti ze zpracovávané Strategie hospodářského růstu České republiky. V oblasti politiky soudržnosti navazuje Strategie regionálního rozvoje ČR na její základní programové dokumenty na národní úrovni Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec. Zpracovatelem Strategie regionálního rozvoje ČR je Ministerstvo pro místní rozvoj.

*Strategie udržitelného rozvoje České republiky*⁶ byla vládou schválena dne 8. prosince 2004. Návrh Strategie, který byl vypracován pod koordinací Rady vlády pro udržitelný rozvoj, vzešel z rozsáhlé společenské diskuse a představuje dlouhodobý

---

⁵ Zdroj: BusinessInfo.cz: Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007-2013[online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-07-13/1001179/46051/>

⁶ Zdroj: Ministerstvo životního prostředí: Strategie udržitelného rozvoje České republiky[online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: [http://www.mzpcr.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPISF7Z6L7V/](http://www.mzpcr.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPISF7Z6L7V/)

rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala, avšak zároveň respektuje specifické podmínky ČR.

Strategie udržitelného rozvoje ČR je východiskem pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (sektorových politik či akčních programů) a pro strategické rozhodování v rámci státní správy a územní veřejné správy a pro jejich spolupráci se zájmovými skupinami.

Strategie udržitelného rozvoje ČR reaguje na potřebu koordinovaného vývoje a vzájemné rovnováhy sociální, ekonomické a environmentální oblasti, přičemž jejím obecným cílem je zajišťovat co nejvyšší kvalitu života obyvatel a současně i vytvářet příznivé podmínky pro kvalitní život generací budoucích.

Strategie hospodářského růstu České republiky⁷ je zásadním a přelomovým dokumentem pro českou ekonomiku. Cílem této strategie je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie. Měřeno ukazatelem HDP na jednoho obyvatele, je v silách země dosáhnout v roce 2013 průměru EU. K dosažení tohoto cíle by Česká republika měla zaměřit veřejné prostředky na podporu výrobků a služeb s vysokou přidanou hodnotou a zatraktivnit své prostředí pro setrvání domácích společností a příliv nových ze zahraničí. Takto vytvořená nová pracovní místa se pak v konečném důsledku kladně projeví na vzrůstající životní úrovni všech obyvatel.

Strategie hospodářského růstu ČR usiluje i o vyvážený regionální hospodářský rozvoj, který bude zaměřen jednak na aktivizaci nedostatečně využívaného potenciálu a podporu hospodářského rozvoje regionů, jednak na snižování meziregionálních rozdílů a dále pak na pomoc ekonomicky slabším oblastem, jež by nebyly schopny zvládnout změny v ekonomické a sociální struktuře vlastními silami. Cílem je překonat trend zvýrazňování regionálních disparit a zabránit vzniku nových nerovnováh v odvětvové a regionální struktuře ekonomiky, které by si jinak vyžádaly další masivní přerozdělování prostředků v následujícím období.

---

⁷ Zdroj: BusinessInfo.cz: Strategie hospodářského růstu České republiky [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/koncepce-a-politiky/strategie-hospodarskeho-rustu-cr/1000502/38890/>

Programové dokumenty regionálního rozvoje vypracované na úrovni územní samosprávy

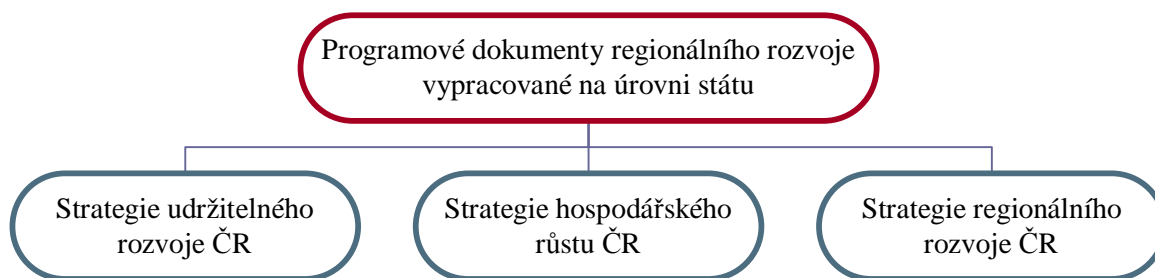
Nedílnou součástí souboru strategických dokumentů regionálního rozvoje České republiky je také 14 *strategií rozvoje krajů*⁸. Ty jsou programovými dokumenty pro koordinaci aktivit různých subjektů přispívajících k rozvoji kraje nebo jeho jednotlivých územních částí (okresů) a obcí.

V průběhu jejich tvorby byly metodicky i obsahově usměrňovány tak, aby byly na národní úrovni integrovatelné a tím také uplatnitelné jako jeden ze základních podkladů pro vypracování Strategie regionálního rozvoje České republiky.

*Program rozvoje kraje*⁹ je základním střednědobým programovým dokumentem k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje s důrazem na sociálně ekonomickou sféru. Lze jej charakterizovat jako program cílených opatření, příp. intervencí, přijatý pro stimulaci ekonomického a sociálního rozvoje kraje.

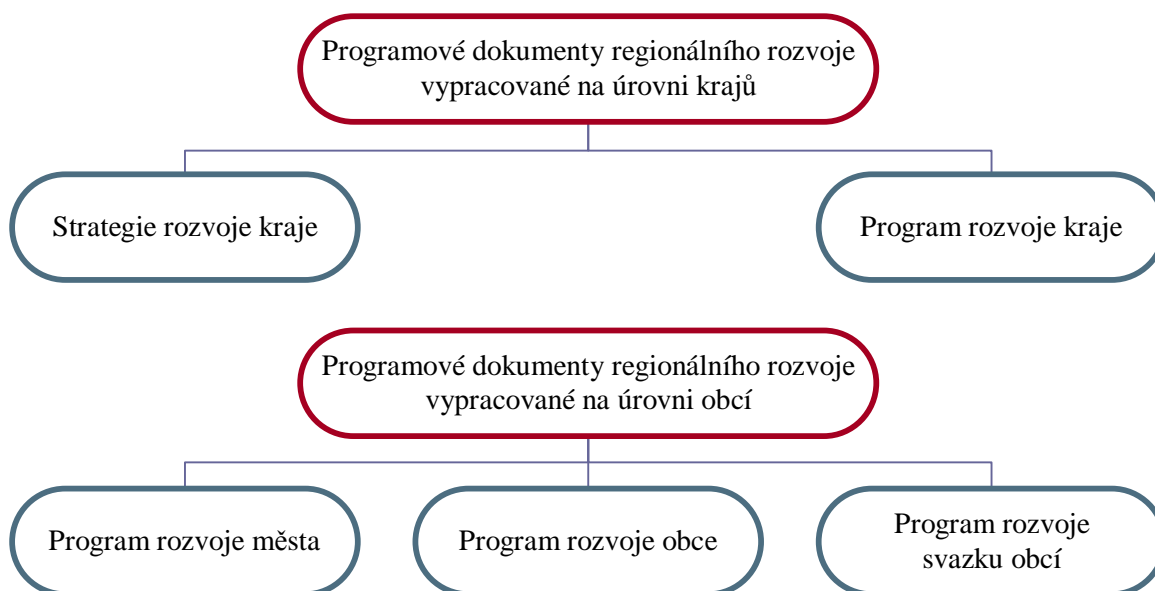
Program rozvoje kraje je koncipován jako komplexní sociálně ekonomický rozvojový program územního obvodu kraje zahrnující směry a úkoly rozvoje finanční povahy adekvátní předpokládaným dostupným finančním zdrojům i úkoly rozvoje nefinanční povahy, jako jsou politiky, nástroje, organizační úkoly, politická podpora, doporučení pro ústřední správní orgány k podpoře kraje apod.

Analogicky s programy rozvoje krajů jsou též vypracovávány programy rozvoje města, obce či svazku obcí.

⁸ Zdroj: DHV CR: Strategie rozvoje jednotlivých krajů ČR [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.dhv.cz/regstrat/SRRk.html>

⁹ Zdroj: DHV CR: Program rozvoje kraje [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.dhv.cz/regstrat/prk.html>

Obrázek č. 3 Soustava programových dokumentů regionálního rozvoje České republiky
Zdroj: Vlastní zpracování

1.4 Faktory rozvoje regionů

Regionální rozvoj není založen pouze nebo převážně na jediném faktoru. Velký význam má vzájemná kombinace faktorů, které společně vytváří příznivé lokální prostředí. Za základní faktory rozvoje regionu lze považovat: [2][23]

- demografickou situaci,
- lidské zdroje,
- výzkum, vývoj a inovace,
- infrastrukturu,
- přímé zahraniční investice,
- lokalizaci firem,
- strukturu ekonomických subjektů.

1.4.1 Demografická situace

Demografická situace v regionu, tedy počet obyvatel, jejich věková a pohlavní struktura závisí na:

- přirozeném demografickém vývoji,
- mechanickém demografickém vývoji (migraci).

Přirozený vývoj obyvatelstva je výsledkem procesu narození, stárnutí a umírání obyvatel, který se vyznačuje odlišnými regionálními charakteristikami. Počet narozených v regionu závisí na počtu žen v plodném věku a na mírách plodnosti žen jednotlivých věkových skupin. Obě tyto charakteristiky mohou dosahovat v jednotlivých regionech odlišných hodnot, stejně jako koeficienty dožití, které vyjadřují pravděpodobnost dožití dalšího roku nebo častěji další věkové skupiny. Rozdíl mezi počtem narozených a počtem zemřelých za určité časové období potom vyjadřuje přirozený přírůstek nebo úbytek počtu obyvatel v regionu. Celkový počet obyvatel a jeho struktura je výslednicí přirozeného vývoje obyvatel a migrace. Výrazné změny v počtu pracujících bývají obvykle větší měrou ovlivněny migrací než přirozenou složkou demografického vývoje.

Z hlediska vlivu demografické situace na ekonomickou úroveň regionu je mimořádně důležitá věková struktura obyvatelstva, tedy zastoupení:

- předproduktivní,
- produktivní,
- poproduktivní složky obyvatelstva.

Každá z těchto složek má specifické požadavky na fungování určitých zařízení, která jsou většinou určitým způsobem napojena na veřejný rozpočet (knihovny, parky, školy, zdravotnická zařízení, sociální zařízení). Od věkové struktury obyvatel jsou do značné míry odvislé nároky na výdajovou stránku regionálních rozpočtů, ale je jí ovlivněna i stránka příjmová. Na příjmové straně rozpočtu se podílí především obyvatelstvo v produktivním věku, naproti tomu větší nároky na výdajovou stránku mají obyvatelé v předproduktivním a poproduktivním věku. [23]

1.4.2 Lidské zdroje

Lidské zdroje jsou v současnosti považovány za jeden z klíčových faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost regionů, neboť mají možnost cíleně ovlivňovat všechny ostatní spolupůsobící faktory. Disponují různou mírou přizpůsobivosti na vnější podmínky a tak mohou aktivně využívat nově vznikajících tržních příležitostí nebo minimalizovat vznikající hrozby.

Lidské zdroje bývají hodnoceny z hlediska vzdělanostní úrovně. Vzdělanost představuje konkurenční výhodu, neboť kvalifikovaná pracovní síla je nezbytným předpokladem pro směřování ekonomiky k ekonomice založené na tvorbě a využívání

nových poznatků. Zkušenost ukazuje, že lidé vybavení vysokým stupněm teoretického vzdělání a schopností pracovat s informacemi nejsou ohroženi nezaměstnaností a stabilně dosahují nejvyšších mezd.

Důležitým aspektem kvality lidských zdrojů je oborová struktura vzdělanosti a její vztah k poptávce po pracovní síle na trhu práce. Ta podmiňuje okamžitou využitelnost místní pracovní síly bez potřeby rekvalifikací, které zvyšují náklady potenciálních investorů. Kromě toho v současnosti kvalita lidských zdrojů zahrnuje také schopnosti rychlého a efektivního se přizpůsobení neustálým změnám probíhajícím ve světové ekonomice. Mimořádně významné jsou také praktické dovednosti jako např. informační gramotnost, jazyková vybavenost, schopnost samostatného řešení problémů atd., které zvyšují flexibilitu využití pracovní síly. [2]

1.4.3 Výzkum, vývoj a inovace

Regiony v rozvinutých zemích nejsou schopny konkurovat nesrovnatelně nižším cenám vstupů (zejména pracovní síly) v rozvíjejících se ekonomikách. Musí proto svou konkurenceschopnost zakládat na kvalitě a technologickém pokroku. Kvalita činí zboží atraktivním na straně poptávky a technologický rozvoj vede k vývoji nových výrobků a služeb na straně nabídky a růstu produktivity výrobních faktorů. Udržení konkurenční výhody prostřednictvím technologického náskoku a kvality produkce vyžaduje schopnost neustále a úspěšně inovovat.

Základem inovací je získávání a aplikace nových znalostí, jejichž hlavní zdroj představují výsledky výzkumu a vývoje. Existence a kvalita vědeckovýzkumné základny v regionu je tedy základní podmínkou rozvoje znalostní ekonomiky. Je třeba si uvědomit, že inovace neznamená pouze technickou změnu, ale může se jednat také o netechnické inovace jako např. inovace v oblasti organizace a řízení, inovace trhů, inovace modelu podnikání či o prezentační inovace.

Náklady na vlastní výzkum a vývoj jsou vysoké a ne každá firma si může tyto náklady dovolit. Význam pro inovační kapacitu regionu proto nespočívá pouze v existenci kvalitní vědeckovýzkumné základny, ale také v přístupu soukromé sféry k výsledkům vědeckovýzkumných institucí, čímž najdou tyto výsledky praktické uplatnění a přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti místních firem. Z tohoto důvodu je pro inovační potenciál podstatná vzájemná interakce jednotlivých aktérů v regionu, která posiluje šíření znalostí a inovací. [2]

1.4.4 Infrastruktura

Jedním z předpokladů ekonomického růstu je zajištění potřebné infrastruktury. Území a infrastruktura tvoří vzájemně provázaný funkční celek. Na jedné straně charakter území ovlivňuje soubor zařízení, která se v něm budují, na druhé straně infrastruktura působí v regionu jako stimulační nástroj sociálněekonomického rozvoje. V případě její nedostatečnosti se však projevuje její destimulační charakter.

Infrastrukturu z pohledu rozmístování v prostoru a uspokojování základních potřeb obyvatelstva můžeme členit na následující kategorie:

- technickou infrastrukturu,
- vybavenost území byty,
- sociální infrastrukturu.

Kvalitní *technická infrastruktura* představuje základní podmínku sociálně-ekonomického rozvoje a je nepostradatelná jak pro rozvoj ekonomických aktivit, tak pro zajištění mnoha potřeb moderního života. Mezi zařízení technické infrastruktury patří: dopravní, energetické, vodovodní, informační a telekomunikační sítě.

Vybavenost území byty spoluvytváří infrastrukturní podmínky a zčásti určuje kvalitu života obyvatel regionu.

Sociální infrastruktura zastává významné místo v uspokojování základních a ostatních potřeb obyvatelstva. Objektem rozmístování sociální infrastruktury jsou: zařízení obchodu a stravování, zdravotnická zařízení, školská a výchovná zařízení, vědecká, výzkumná a projektová zařízení, kulturní zařízení, administrativněsprávní zařízení, rekreační a sportovní zařízení. [14]

1.4.5 Přímé zahraniční investice

Se zvyšující se provázaností světové ekonomiky roste význam nadnárodních korporací a přímých zahraničních investic. Příliv přímých zahraničních investic závisí na souboru mnoha rozdílných charakteristik od geografických přes ekonomické až po sociální, přičemž je zpětně významně ovlivňuje. Lokalizace činnosti zahraničních investorů je z velké části určena rozdíly v kvalitě lidských zdrojů a dostupné infrastruktury. Pokud se jedná o pobočku zaměřenou na fyzickou výrobu, je příchod obvykle motivován snížením nákladů. Nadnárodní korporace v tomto případě obvykle preferuje lokalizaci své pobočky do nemetropolitního regionu s relativně levnější pracovní silou. Naopak, pokud se

jedná o snahu vstoupit na místní trh nebo pobočku, jejíž činnost vyžaduje kvalifikovanou pracovní sílu nebo kontakty s významnými subjekty místní ekonomiky, je obvykle preferován jádrový region daného státu.

Jedním z pozitivních dopadů, který se v případě přímých zahraničních investic často uvádí, je jejich dlouhodobý přínos ke zlepšení konkurenceschopnosti, který spočívá především ve skutečnosti, že spolu s přímými zahraničními investicemi přichází do země nové technologie a know-how, což podstatně přispívá k růstu produktivity místní ekonomiky. K dalším přínosům přímých zahraničních investic patří tvorba nových pracovních míst (zejména u investic na zelené louce). Kromě toho tyto investice přispívají také ke vzniku sekundárních pracovních míst vázaných na subdodávky.

Na druhé straně jsou přímé zahraniční investice spojeny s významnými potenciálními riziky. Příchod nadnárodní korporace může vést k likvidaci domácích producentů a posléze vytvářet určité bariéry bránící vstupu domácích firem na trh, což vede k omezení domácí konkurence. Pokud se nejedná o investice na zelené louce, bývá příchod nadnárodní korporace spojen s významným propouštěním v důsledku restrukturalizace převzatého podniku. Jako klíčoví aktéři v ekonomice mají nadnárodní korporace mnohem větší možnost tlaku na veřejné instituce s cílem ovlivňování místních podmínek ve svůj prospěch. Význam všech potenciálních rizik roste s možností odchodu nadnárodní korporace do jiného státu. Pokud je příchod nadnárodní korporace spojen pouze s dočasným čerpáním výhod místní lokalizace a hostitelská ekonomika vynakládá značné prostředky na přilákání dané nadnárodní korporace, může být celkový efekt příchodu i záporný. Proto musí být podpora přílivu přímých zahraničních investic doprovázena tzv. aftercare programy, jejichž cílem je maximalizace pozitivních efektů plynoucích z příchodu nadnárodní korporace. [2]

1.4.6 Lokalizace podniků

Podniky jsou bezesporu významným faktorem ovlivňujícím ekonomickou situaci regionu. Na svůj region mohou působit jak pozitivně, tak i negativně, a to nejen svou hospodářskou situací, ale i svým chováním. Činnost celé řady podniků je spojena se značnými multiplikačními efekty, a tak změna v jejich hospodářské situaci se okamžitě projeví v hospodářské situaci daného regionu a někdy se mohou tyto efekty projevit i v rámci několika regionů.

Lze vysledovat vliv podniku na:

- obyvatele regionu;
- územní rozpočty;
- širokou veřejnost.

Největší vliv mají aktivity podniku na obyvatele regionu, kteří mohou být zaměstnanci podniku. Příznivá, či naopak nepříznivá ekonomická situace podniku ovlivňuje míru nezaměstnanosti v daném regionu, a tím i počet obyvatel, kteří jsou závislí na finančních transferech – podporách v nezaměstnanosti či dalších sociálních dávkách. Situace podniku působí i na výši vyplácených mezd pracovníkům podniku, kteří zpravidla žijí v daném regionu. Podnik tak určitým způsobem ovlivňuje ekonomickou situaci nejenom skutečných, ale i potenciálních pracovníků, působí na jejich efektivní poptávku a má vliv i na životní úroveň v regionu. Podniky, především z terciárního sektoru, pak kromě tvorby pracovních příležitostí uspokojují různorodé potřeby obyvatelstva a tím přispívají k jejich stabilizaci v regionu.

Ekonomická situace významných podniků v regionu ovlivňuje také příjmovou a výdajovou stránku územních rozpočtů. Z hlediska příjmů působí ekonomická situace podniku na velikost daňového výnosu, který směřuje v podobě svěřených či sdílených¹⁰ daní do těchto rozpočtů, a to v závislosti na systému daňového určení daní, platném v dané zemi. Z hlediska výdajů se pak jedná o finanční prostředky, které plynou z těchto rozpočtů na výplatu sociálních dávek, tvorbu nových pracovních míst, rekvalifikace nezaměstnaných či na podporu podnikatelské činnosti, a to zejména v závislosti na systému transferových plateb, platném v dané zemi.

Úspěšnost podniku působí i na širokou veřejnost, neboť podnik v případě, že dosahuje dobrých ekonomických výsledků, zpravidla nezapomíná na svůj region, finančně ho podporuje, např. se podílí na financování dopravní obslužnosti či na zlepšení dopravního systému a taktéž se chová ohleduplněji např. z hlediska ekologického. Nezanedbatelný vliv má i na neziskový soukromý sektor, a to díky sponzoringu neziskových organizací.

---

¹⁰ Svěřená daň je taková daň, jejíž celý výnos směřuje pouze do jednoho typu veřejného rozpočtu. Sdílená daň je taková daň, jejíž výnos se předem určeným způsobem rozděluje mezi jednotlivé typy veřejných rozpočtů.

Vzhledem k tomu, že firmy mají z hlediska ekonomické úrovně regionu rozhodující postavení, je nezbytné, aby pracovníci státní správy i územní samosprávy byli obeznámeni s tím, na základě kterých faktorů se firmy rozhodují o svém prostorovém umístění. Těchto znalostí je třeba využít nejen při koncipování odvětvových strukturálních politik, ale především na úrovni místní či regionální, kde by příslušné samosprávné orgány měly vytvářet takové podmínky, aby se jejich region či obec stala přitažlivou pro podnikatele.

V této souvislosti je však důležité nejen samotné vytváření atraktivních podmínek, ale stejně důležité je o těchto podmínkách informovat potenciální zájemce, jak domácí, tak i zahraniční.

Z hlediska ekonomické úrovně a především ekonomické perspektivy regionu je důležitá i odvětvová struktura firem. Pro region je výhodné silné zastoupení firem patřících k progresivním odvětvím, po jejichž produkci poptávka stoupá. Naopak vysoký podíl firem patřících ke stagnujícím či upadajícím odvětvím, je signálem nadcházejících potíží. [20], [23]

1.4.7 Struktura ekonomických subjektů

Ekonomickými subjekty se v této práci rozumí právnické osoby a dále fyzické osoby, které mají postavení podnikatele. Ukazuje se, že z hlediska rozvoje či změn je v regionální ekonomice velmi důležité, zda v regionu jsou zastoupeny v převažující míře:

- malé a střední podniky,
- velké podniky,
- pobočky velkých podniků.

Malé a střední podniky, tedy podniky do 250 zaměstnanců, mají pro ekonomiku zásadní význam. Působí jako významní zaměstnavatelé, nositelé regionálního rozvoje a současně tvoří nezanedbatelný sociální pilíř. Malé a střední podniky v ČR podle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu představují 99,8 % z celkového počtu podnikatelských organizací a zároveň asi 60 % z celkového počtu zaměstnanců v národním hospodářství pracuje v těchto podnicích. Podíl malých a středních podniků na HDP je kolem 35 %. [22]

Mezi hlavní výhody malých a středních podniků patří pružné reagování na změny, rychlost přijímání podnikatelských rozhodnutí, schopnost vytvářet a realizovat v širším rozsahu inovace a zejména vytváření nových pracovních příležitostí. Na druhé straně ale

úlohu malých a středních podniků není možné přeceňovat, a to především v důsledku jejich velikosti, která je naopak zdrojem vysoké zranitelnosti (např. závislost na jednom nebo několika málo odběratelích, omezený přístup ke kapitálu, velký vliv individuálních manažerských chyb, omezené možnosti cenové konkurence atd.). [20], [2]

Velké podniky, tedy podniky s více jak 250 zaměstnanci, prezentují svůj význam v národním hospodářství zejména tím, že se podílejí na tvorbě HDP 65 %. Tyto podniky disponují oproti ostatním podnikům významnými výhodami, mezi něž patří zejména podstatně větší prostor pro dosahování úspor z rozsahu, snazší přístup k finančním zdrojům, schopnost překonat ztráty díky finančním rezervám, získat různé úlevy od státu nebo si vynutit např. vybudování infrastruktury nebo veřejné pomoci v případě hrozby úpadku¹¹. Existence velkých podniků v regionu tak garantuje určitou stabilitu místní ekonomiky. Velké podniky jsou rovněž partnery malých a středních podniků, pro které představují jak zdroj některých vstupů, tak i cíl jejich produktů. Vývoj velkých firem pak do určité míry žene vývoj celé místní ekonomiky. [2]

Samozřejmě, že přítomnost všech podniků bez ohledu na jejich organizační formu je pro region výhodná. Nicméně podle V. Žitka [23] je nejméně výhodná přítomnost **poboček velkých podniků**, neboť se většinou vyznačují nízkými nároky na kvalifikaci pracovních sil, mnohdy mají zájem pouze o ženské pracovní síly a je zde umístěn pouze střední stupeň managementu. Všechny tyto skutečnosti nacházejí svůj odraz ve výdělkové úrovni zaměstnanců pobočky, a to se projevuje i v průměrném příjmu regionu a tím i v koupěschopné poptávce.

Výrobek, který byl v systému standardizované velkovýroby vyvíjen, navrhován, vyráběn a montován v jednom několika blízkých regionech jednou firmou, je dnes produkován na mnoha místech velkým množstvím nezávislých subjektů. Lokalizace jednotlivých subjektů překračuje hranice kontinentů. Z pohledu regionálního ekonomického rozvoje je podstatné, jaké aktivity nadnárodní společnosti do regionů umisťují a jak jsou tyto aktivity schopny v regionu zakotvit. V regionech s ekonomickou strukturou montážního charakteru může totiž docházet ke stagnaci až degradaci kvality lidských zdrojů, což vytváří podmínky k dalšímu zaostávání těchto regionů. [2]

---

¹¹ Termín „too big to fail“ označuje skutečnost, že pád velké firmy představuje pro vlády značné nepříjemnosti, a proto v případě velkých firem mají vlády tendenci preferovat veřejnou pomoc před bankrotem, což neplatí v případě méně významných firem.

1.5 Konkurenceschopnost regionů

Evropská komise ve své zprávě „Sixth Periodic Report on Social and Economic Situation and Development of the Regions of the European Union“ [7] z roku 1999 chápe konkurenceschopnost regionu jako schopnost regionu nabídnout vhodné podmínky pro fungování jednotlivých subjektů, a to především firem a jednotlivců. Působením v daném regionu pak tyto subjekty získávají určitou výhodu, kterou by v jiném regionu nezískaly nebo by ji nezískaly v takovém rozsahu, a tím zvyšují svoji vlastní konkurenceschopnost. Regiony tedy mezi sebou soutěží o přitažení či udržení investic, ale i obyvatelstva.

Meziregionální konkurence se podstatným způsobem liší od konkurence mezi firmami či jednotlivci. Jestliže u firemní či personální konkurence může být pouze jeden vítěz, u regionální konkurence tento vztah nemá zdaleka tak přímočarou a jednoznačnou podobu. Jestliže si firma vybere pro svoje působení určitý region, pozitivní efekty se mohou projevit i v regionech ostatních v podobě zvýšené koupěschopné poptávky po zboží, které je vyráběno v těchto regionech (spotřební zboží), nebo službách v jiných regionech poskytovaných (rekreace). Vedle toho se příznivě projeví také zvýšená nabídka pracovních příležitostí, která může být využita i pracovní silou z regionů s časově únosnou dostupností.

Konkurenceschopnost regionů lze měřit dvěma základními způsoby. První spočívá v kvantitativním a kvalitativním popisu rozhodujících faktorů, které konkurenceschopnost ovlivňují, tj. vybavenost regionu technickou infrastrukturou, dostupnost vhodných ploch nebo budov pro podnikání, kvalifikace a mzdová náročnost pracovní síly, fungování veřejné správy a veřejného sektoru, bezpečnost apod. Druhou možností je měřit samotné důsledky konkurenceschopnosti, tedy ekonomickou úroveň regionu prostřednictvím určitých souhrnných ukazatelů v přepočtu na jednoho obyvatele, tj. výší hrubého domácího produktu vytvořeného v regionu, daňovou výtěžností, mírou nezaměstnanosti a průměrnými příjmy. Konkurenceschopnost regionu je možné vyjádřit pouze na základě komparativní analýzy, tedy porovnáním s ostatními regiony. [7]

Pro měření konkurenceschopnosti regionu V. Snieška a J. Bruneckiene vytvořili model „Regionálního diamantu“ (viz Obrázek č. 4), který určuje a seskupuje hlavní faktory regionální konkurenceschopnosti v rámci země do hlavního systému konkurenční schopnosti. Při výběru faktorů bylo cílem odlišit pouze ty faktory, které mají pozitivní předpoklady pro dosažení strategické konkurenční schopnosti. Do modelu nebyly zahrnuty

faktory, které jsou vyvinuté na národní úrovni (např. stabilita dodávek energetických zdrojů) nebo které mají stejný vliv na všechny oblasti v rámci země (např. politika exportu nebo daní uskutečňovaná vládou). Model je prostředkem k hodnocení schopnosti regionu používat faktory konkurenceschopnosti k formování konkurenční pozice a také pro její uchování mezi ostatními regiony. Model „Regionálního diamantu“ je vhodný k měření konkurenceschopnosti malých zemí a regionů kvůli oddělení vlivu globální síly na obecnou konkurenceschopnost.

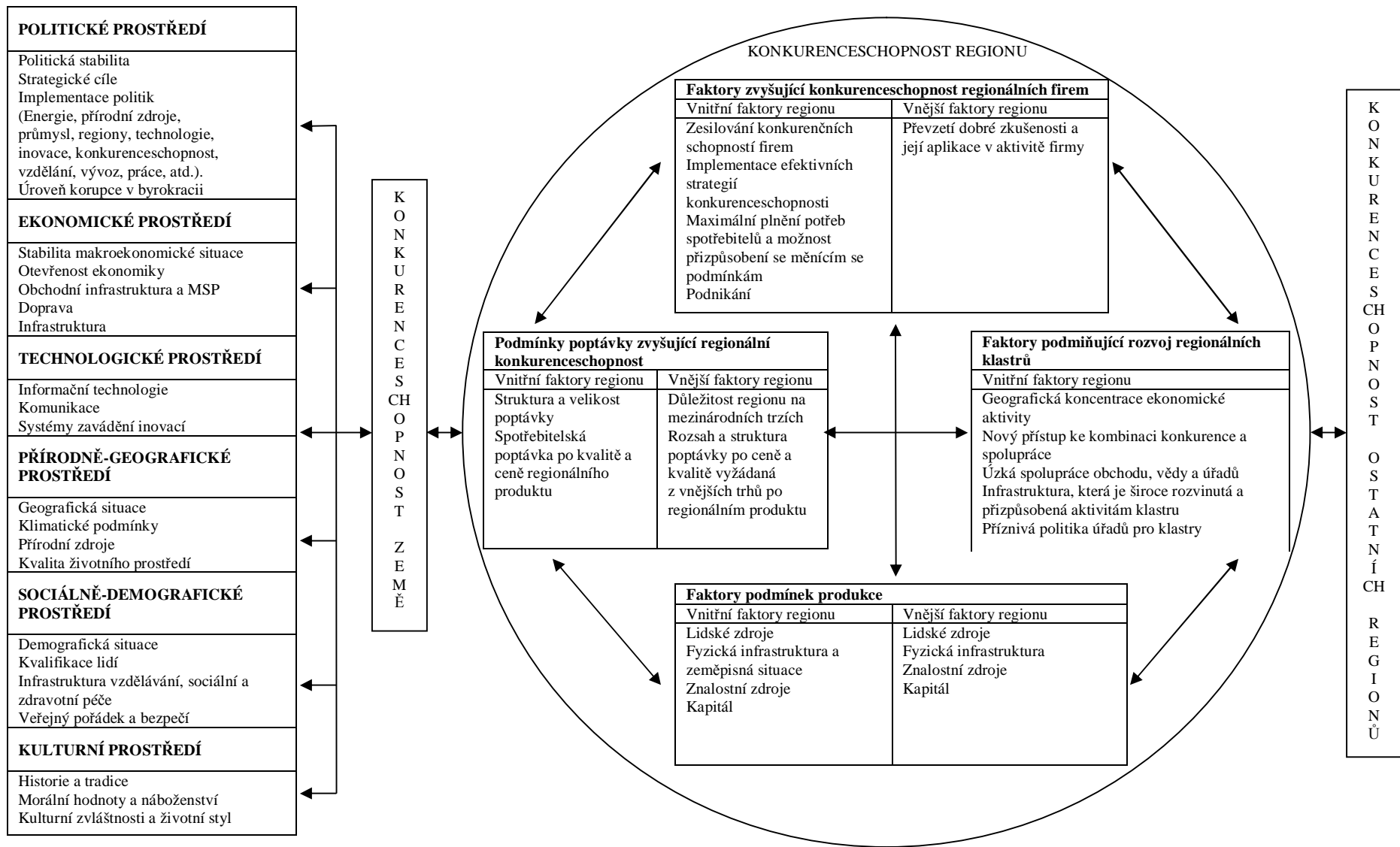
Autoři modelu rozdělili faktory regionální konkurenceschopnosti do čtyř skupin:

- faktory podmínek produkce
- faktory podmínek poptávky,
- faktory zvyšující konkurenceschopnost regionálních firem a
- faktory podmiňující rozvoj regionálních klastrů.

Vzhledem ke skutečnosti, že region je otevřený a živý systém, jsou faktory konkurenceschopnosti rovněž analyzovány z hlediska vnitřních a vnějších aspektů regionu.

Dále byly vytvořeny indikátory, které definují jednotlivé faktory regionální konkurenceschopnosti, vztahující se k podmínkám produkce, podmínkám poptávky a faktorům zvyšujícím konkurenceschopnost regionálních firem (viz Tabulky č. 1 - 3). Co se týče faktorů, které determinují rozvoj klastrů, lze tvrdit, že pro jejich analýzu jsou vhodnější kvalitativní metody, proto tyto faktory nejsou dále rozpracovávány do podoby kvantitativních indikátorů.[19]

Obrázek č. 4 Regionální diamant

Zdroj: Snieška V., Bruneckinė J. Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. 2009, No. 1. ISSN 1392-2785

Tabulka č. 1 Indikátory faktorů produkčních podmínek

Faktory		Indikátory
Lidské zdroje	Věková struktura obyvatel	Obyvatelstvo v aktivním věku
	Kvalifikace obyvatel	Obyvatelstvo s vyšším vzděláním Úroveň celoživotního učení (jedinci ve věku 25-64 let, kteří studují, na 1000 obyvatel)
	Migrace obyvatel	Čistá národní migrace na 1000 obyvatel Čistá mezinárodní migrace na 1000 obyvatel
Fyzická infrastruktura a zeměpisná situace	Infrastruktura automobilové dopravy	Hustota veřejných cest Podíl veřejných státních silnic z celkových silnic Délka místních silnic s opravenými vozovkami
	Informační technologie a telekomunikace	Domácnosti vlastní osobní počítač Domácnosti s připojením k internetu
	Nově postavené nemovitosti	Množství obytných budov, jejichž stavba byla schválena Užitná plocha dokončených nebytových stavení na 1000 obyvatel
	Vnější dosah regionu po zemi	Podíl silnic kategorie E z celkových silnic
	Vnější dosah regionu vzduchem a po vodě	Pasažéři dopravovaní letadlem Zboží dopravované po vodě
Znalostní zdroje	Infrastruktura studií;	Vysokoškoláci na 1000 obyvatel
	Infrastruktura vědy;	Vědecké kontrakty implementované na univerzitách Produkce technologické vědy na univerzitách Aplikace pro Státní patentovací úřad
	Spolupráce s vědeckými institucemi z jiných regionů	Počet dvoustranných dohod na spolupráci mezi univerzitami Účast univerzit v mezinárodních programech vědy
Kapitál	Přitažlivost regionu pro investice	Index přitažlivosti investic do hmotných fixních aktiv Investice do hmotných fixních aktiv na hlavu
	Přitažlivost regionu pro investice ze zahraničí	Cizí přímé investice na hlavu Index přitažlivosti cizích přímých investic

Zdroj: Snieška V., Bruneckinė J. Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. 2009, No. 1. ISSN 1392-2785

Tabulka č. 2 Indikátory podmínek poptávky

Faktory		Indikátory
Velikost a struktura místní poptávky	Velikost poptávky	Hustota obyvatelstva na 1 km ² Obrat maloobchodu a zásobování podniků na hlavu
	Struktura poptávky	Úroveň urbanizace (proporce urbanizovaných oblastí)
Místní spotřebitelská poptávka po kvalitě a ceně regionálního produktu	Úroveň materiálního bohatství	Průměrné měsíční hrubé výdělky na hlavu Průměrné spotřební výdaje na hlavu za měsíc Osoby s nárokem na penze na 1000 obyvatel v aktivním věku Počet domácností v sociálním ohrožení na 1000 obyvatel Registrované kriminální přečiny na 1 000 obyvatel
	Touha po znalosti	Jedinci ve věku 16–74 let, kteří užívali počítač v posledních 3 měsících Podíl průměrných spotřebních výdajů na rekreaci a kulturu
Velikost a struktura poptávky po ceně a kvalitě vyžádaná z vnějších trhů po produktu regionu Důležitost regionu na mezinárodních trzích	Velikost vývozních odbytišť	Podíl exportu zboží vyprodukovaného v regionu na HDP regionu Příjem z exportu zboží vyprodukovaného v regionu na hlavu
	Důležitost regionu na mezinárodních trzích	Počet ubytovacích zařízení Počet ubytovaných hostů na 1000 obyvatel Míra obsazení hotelů

Zdroj: Snieška V., Bruneckinė J. Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. 2009, No. 1. ISSN 1392-2785

Tabulka č. 3 Indikátory faktorů zvyšující konkurenční schopnost regionálních firem

Faktory	Indikátory
Zesilování konkurenceschopnosti firem Implementace efektivních strategií Maximální plnění potřeb spotřebitelů a možnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám Podnikání Převzetí dobré zkušenosti a její aplikace v činnosti firmy	Hrubý domácí produkt na hlavu Podíl HDP vytvořeného regionem na HDP země Množství ekonomických subjektů v provozu na 1000 obyvatel Zahájené a dokončené konkurzní procedury na 1000 ekonomických subjektů v provozu Příjem (včetně fyzických osob provádějících ekonomickou aktivitu) za ekonomickou aktivitu na zaměstnance Produktivita zaměstnance ve výrobě Míra zaměstnanosti Míra nezaměstnanosti Pobočky mezinárodních společností na 1000 ekonomických subjektů v provozu

Zdroj: Snieška V., Bruneckinė J. Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. 2009, No. 1. ISSN 1392-2785

2 Růst podniku

Jak již bylo uvedeno dříve, ekonomickou situaci regionu významným způsobem ovlivňují podniky. Pro region je výhodné zejména silné zastoupení podniků patřících k rostoucím odvětvím, po jejichž produkci poptávka stoupá.

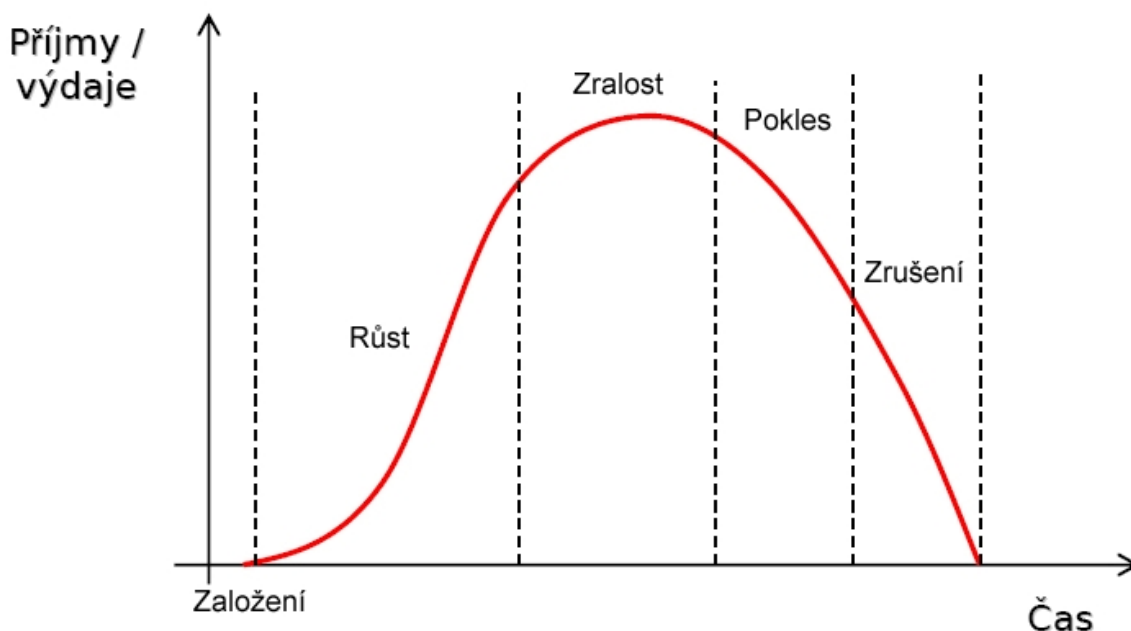
Mnozí manažeři se snaží růst podniku maximalizovat, neboť jsou přesvědčeni, že jeho zvyšováním se bude zvětšovat i podíl společnosti na trhu a také její zisk. Z finančního hlediska však růst nemusí být vždy pozitivní, neboť může přetížít zdroje společnosti. Na druhou stranu společnost rostoucí příliš pomalu mohou být předstiženi dravější konkurencí.

Každý podnik prochází životním cyklem, který zahrnuje následujících pět fází:

1. fáze zaváděcí, v níž společnost vynakládá peníze, zatímco vyvíjí produkty a buduje si pozici na trhu;
2. fáze rychlého růstu, v níž je společnost už zisková a její rozvoj je tak rychlý, že vyžaduje pravidelné výpomoci z vnějších finančních zdrojů. Podnik zvyšuje objem výroby, prodeje a poskytování služeb;
3. fáze zralosti, která je charakterizována poklesem tempa růstu a přechodem od využívání externího financování k vytváření většího množství vlastních peněžních prostředků, než může firma interně reinvestovat. V této fázi podnik dosáhne optimální velikosti s ohledem na příležitosti trhu;
4. fáze poklesu je poslední fází, během níž je společnost částečně rentabilní, vytváří více peněžní hotovosti, než může interně reinvestovat, a začíná již trpět poklesem tržeb. Jedná se o fázi, kdy aktivity podniku začaly klesat. Management se pokouší nežádoucí vývoj zvrátit, nepodaří-li se mu to, dostane se podnik do trvalé krize, která končí zpravidla zánikem;
5. poslední fází životního cyklu podniku je zrušení a zánik. Podnik zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku. Věcně a časově zániku podniku předchází jeho zrušení. [9], [21]

Z výše uvedeného vyplývá, že v každé fázi je třeba sladit růst společnosti se zajištěním potřebných finančních zdrojů. Tyto úvahy jsou analogické s trvale udržitelným rozvojem regionů, který se snaží uvést v soulad potřeby lidstva s využíváním přírodních zdrojů. Udržitelným rozvojem pro oblast jednotlivých podniků se zabýval R. C. Higgins a

pojednávají o něm následující kapitoly. Z důvodu odlišení je udržitelný rozvoj na úrovni podniků označován pojmem „povzbudivý růst podniku“ a pro jeho objasnění jsou nejprve vysvětleny pojmy „skutečný růst podniku“ a „růst vlastního kapitálu“.

Obrázek č. 5 Životní cyklus podniku

Zdroj: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: *Životní cyklus podniku* [online]. [cit. 2009-05-29]. <http://web.ft.utb.cz/cs/docs/Cyklus.pdf>

2.1 Povzbudivý růst podniku

Prosperující region se vyznačuje prosperujícími ekonomickými subjekty. V podmínkách tržní ekonomiky ovlivňuje značnou měrou stupeň úspěšnosti podniků trh. V této souvislosti se nabízí jako významný ukazatel ekonomické prosperity a výkonnosti soukromých ziskových podniků relativní přírůstek tržeb, který bývá označován za míru skutečného růstu podniku a můžeme jej zaznamenat:

$$RGR = \frac{R_1 - R_0}{R_0}$$

kde RGR ... míra skutečného růstu podniku (real growth rate)

R_1, R_0 ... tržby za realizovanou produkci v běžném a základním období

Tento ukazatel lze chápat jako vhodný odraz tržního podílu na trhu, který v sobě zahrnuje množství realizované produkce i akceptaci ceny jednotlivých produktů zákazníkem. Zdá se, že požadavek na maximalizaci míry skutečného růstu podniku je

ekonomicky racionální, avšak nárůst tržeb neznamená jen posílení tržní pozice podniku. Na druhé straně vyvolává stále větší potřebu fixního majetku a v prvopočátku i oběžných aktiv. Rostoucí tržby s sebou přinášejí nárůst pohledávek i závazků, zvyšují zásoby vstupů, ale v zájmu plynulosti prodeje i zásoby výstupů.

To vše znamená mít dostatečné zdroje na pokrytí těchto rostoucích potřeb. V opačném případě se podnik dostává do platebních potíží, klesá jeho míra likvidity, nastává insolvence, rostoucí zásoby a pohledávky váží peněžní prostředky, kterých se nedostává na úhradu splatných závazků.

Cílem podniku by tedy měl být právě takový růst, k němuž dochází při vzájemném souladu růstu realizované produkce s možnostmi nárůstu finančních zdrojů. Při těchto úvahách je třeba vzít v potaz následující předpoklady: [9], [11]

- společnost hodlá růst tak rychle, jak jí to dovolí podmínky na trhu, tzn. je požadována maximalizace tržeb;
- společnost nehodlá prodávat nové vlastní akcie, tzn. základní kapitál ekonomického subjektu zůstává stejný;
- společnost dosáhla určité kapitálové struktury a hodlá ji zachovat, tzn. poměr vlastního a cizího kapitálu se nemění;
- společnost nehodlá měnit politiku v oblasti dividend, tzn. výplatní poměr je neměnný.

Nárůst finančních zdrojů můžeme sledovat v podobě ukazatele míry růstu vlastního kapitálu, jenž je vyjádřen relativním přírůstkem vlastního kapitálu¹², tj.:

$$EGR = \frac{E_1 - E_0}{E_0}$$

kde EGR ... míra růstu vlastního kapitálu (equity growth rate)

E_1, E_0 ... vlastní kapitál v běžném a základním období

Z hlediska celkové pozice podniku na trhu a z hlediska jeho plynulého růstu a rozvoje je žádoucí dosáhnout souladu mezi provozním a finančním řízením podniku. Tento

---

¹² Nutno poznamenat, že prakticky se nejedná o hodnoty vlastního kapitálu za běžné a minulé období uvedené v rozvaze (které v sobě zahrnují celkový zisk po zdanění za běžné období), nýbrž o hodnoty vlastního kapitálu zahrnující pouze reinvestovaný zisk běžného období (tj. zisk, který bude mít podnik k dispozici po výplatě dividend).

soulad má svůj odraz v povzbudivém růstu podniku a jde o situaci, kdy $RGR = EGR$. Pokud povzbudivý růst vyjádříme jako podíl míry růstu vlastního kapitálu a míry skutečného růstu podniku, získáme povzbudivý růst jako míru senzitivity, která nabývá svého optima v hodnotě 1, tzn.:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = 1^{13}$$

kde SGR ... povzbudivý růst (sustainable growth rate)

SGR je jeden z aspektů povzbudivého růstu firmy, kdy je hodnocen vztah mezi relativním přírůstkem tržeb za produkci a relativním přírůstkem vlastního kapitálu, který ceteris paribus představuje relativní přírůstek zisku.

Je zřejmé, že v situaci $EGR > RGR$, firma tvoří více zdrojů než spotřebovává růst tržeb, a naopak v případě $EGR < RGR$ rostou tržby a realizovaná produkce rychleji a firma začne pociťovat kapitálový nedostatek. [11]

2.2 Analýza kauzality míry růstu vlastního kapitálu

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu následujícím způsobem:

$$EGR = P * R * A * T$$

kde P ... zisková marže (profit margin)

R ... míra reinvestování zisku

A ... obrat aktiv (asset turnover ratio)

T ... specificky vyjádřená síla finanční páky

Ukazatele P a A vyjadřují provozní (operační) výkonnost podniku, zatímco ukazatele R a T popisují finanční politiku firmy.

Jak již bylo uvedeno výše, aby společnost dosáhla povzbudivého růstu, musí dojít k rovnosti RGR a EGR. Pokud tedy společnost zvyšuje tržby jakoukoliv jinou měrou, než která odpovídá míře růstu vlastního kapitálu, musí se změnit jeden nebo více poměrových ukazatelů ve výše uvedené rovnici.

---

¹³ R. C. Higgins za SGR označuje míru růstu vlastního kapitálu, nikoliv poměr EGR a RGR jak jej vyjadřuje I. Kraftová

2.2.1 Zisková marže

Zisková marže představuje míru ziskového navýšení tržeb nad náklady. Odráží především cenovou strategii podniku a jeho schopnost kontrolovat provozní náklady. Vyjadřuje se ve tvaru poměrového ukazatele:

$$P = \frac{EAT_1}{R_1} \in (-\infty; 1)$$

kde EAT_1 ... zisk běžného období po zdanění

R_1 ... tržby běžného období

Dle hodnot, kterých může zisková marže nabývat, je zřejmé, že tento ukazatel bude hodnotu EGR vždy snižovat. Ziskovou marži lze ovlivňovat změnou ceny. Jestliže vyšší ceny zvednou ziskovou marži, pak také zvýší míru růstu vlastního kapitálu.

2.2.2 Míra reinvestování zisku

Míra reinvestování zisku neboli aktivační poměr představuje tu část disponibilního zisku, která po vyplacení dividend zůstane v podniku k dispozici pro další investování. Její výpočet je následující:

$$R = 1 - \text{míra výplaty dividend} \in \langle 0; 1 \rangle$$

Dle hodnot, kterých může míra reinvestování zisku nabývat, je zřejmé, že tento ukazatel bude hodnotu EGR snižovat nebo na ni nebude mít žádný vliv. Aktivační poměr je velmi snadno manipulovatelnou hodnotou. Je-li vůle či právní možnost jeho úprav, při nedostatku kapitálu se aktivační poměr zvyšuje, při jeho nadbytku se může snižovat.

2.2.3 Obrat aktiv

Obrat aktiv je jedním ze základních ukazatelů výkonnosti zdrojů vložených do produkce. Vyjadřuje se ve tvaru poměrového ukazatele:

$$A = \frac{R_1}{A_1} \in \langle 0; \infty \rangle$$

kde R_1 ... tržby běžného období

A_1 ... hodnota aktiv (celkového kapitálu) v běžném období

Dle hodnot, kterých může obrat aktiv nabývat, není možno obecně říci, jaký vliv bude mít na ukazatel míry růstu vlastního kapitálu. Obrat aktiv je možné zvýšit dvěma

způsoby, a to buď zvýšením tržeb, nebo při neměnicích se tržbách uvolněním nepotřebného majetku, který na sebe zbytečně váže zdroje krytí.

2.2.4 Finanční páka

Finanční páka souvisí s podílem cizího kapitálu na financování firmy. Jde o zachycení efektu, který s sebou přináší cizí kapitál se svou nižší nákladovostí za předpokladu, že objem výpůjček nepřekročí hranici, kterou společnost dokáže využít a zvládnout. Nadto se s rostoucí zadlužeností zvyšuje riziko, které nesou vlastníci a věřitelé, stejně jako náklady spojené s opatřováním tohoto dodatkového kapitálu. V rozkladu míry růstu vlastního kapitálu je finanční páka použita ve tvaru:

$$T = \frac{C_1}{E_0} \in \langle 1; \infty \rangle$$

kde C_1 ... hodnota celkového kapitálu v běžném období

E_0 ... hodnota vlastního kapitálu v minulém období

Dle hodnot, kterých může finanční páka nabývat je zřejmé, že tento ukazatel bude hodnotu EGR zpravidla vždy zvyšovat. Zvýšení finanční páky může být způsobeno růstem disponibilního zisku nebo růstem cizího kapitálu.

Investory zajímá dynamizace rentability jimi vloženého kapitálu. Mezi faktory, které ji ovlivňují patří síla, směr a intenzita působení finanční páky.

Síla finanční páky se vyjadřuje jako podíl celkového kapitálu a vlastního kapitálu, tedy ve tvaru:

$$F_{FL} = \frac{C}{E} = 1 + \frac{D}{E}$$

kde F_{FL} ... síla finanční páky

C ... celkový kapitál

E ... vlastní kapitál

D ... cizí kapitál

Směr působení finanční páky je dán vztahem mezi ROA a úrokovou mírou jako cenovou relací cizího kapitálu plynoucí ze vztahu:

$$ROE = \left[ROA + (ROA - i) * \frac{D}{E} \right] * (1 - t)$$

kde ROE ... rentabilita vlastního kapitálu

ROA ... rentabilita celkového kapitálu = $\frac{EBIT}{fC}$

EBIT ... zisk před snížením o úroky a daně

i ... úroková míra = $\frac{I}{fD}$

I ... úroky

t ... míra zdanění

Jestliže

- ROA > i, pak finanční páka působí pozitivně, využitý cizí kapitál vylepšuje hodnotu ROE;
- ROA < i, pak finanční páka působí negativně, využívání cizího kapitálu nejen zhoršuje hodnotu ROE, ale zvyšuje i finanční riziko;
- ROA = i, finanční páka působí neutrálně;
- podnik nevyužívá cizí kapitál, finanční páka nepůsobí.

Intenzita působení finanční páky závisí na velikosti rozdílu mezi ROA a úrokovou mírou a na velikosti síly finanční páky sníženou o hodnotu 1. [11]

2.3 Finanční řízení povzbudivého růstu

V případě, že podnik nedosahuje povzbudivého růstu, je potřeba této okolnosti přizpůsobit i finanční řízení podniku. V zásadě mohou nastat dvě možné odchylky. Buď růst tržeb předstihuje růst vlastního kapitálu nebo růst vlastního kapitálu předstihuje růst tržeb. Obě tyto situace mají svá možná řešení.

2.3.1 Růst tržeb předstihuje růst vlastního kapitálu

V případě, že růst tržeb je rychlejší než růst vlastního kapitálu, je třeba nejprve zjistit, jak dlouho tato situace bude trvat. Jestliže tempo růstu v blízké budoucnosti pravděpodobně poklesne, jak společnost dospěje do stádia růstové zralosti, jde spíše

o přechodný problém, který se dá nejspíše řešit další výpůjčkou. V budoucnu se totiž, jakmile se míra skutečného růstu sníží pod tempo růstu vlastního kapitálu, společnost přemění z příjemce na tvůrce peněžní hotovosti a bude moci splatit své dluhy. Pokud jsou však problémy dlouhodobějšího charakteru, může společnost zajistit zvýšení finančních zdrojů potřebných k rozvoji podniku následujícími způsoby: [9], [10], [11]

- úprava cen

Mezi cenou a fyzickým objemem prodané produkce existuje inverzní vztah. Jestliže je růst tržeb příliš vysoký ve vztahu k finančním schopnostem společnosti, může být užitečné zredukovat tento růst zvýšením cen, neboť při zvýšení jednotkové ceny dojde buď ke snížení tempa růstu tržeb, a tedy snížení RGR, nebo ke zvýšení disponibilního zisku, a tedy zvýšení EGR. Konkrétní postup v každém podniku však závisí na cenové elasticitě poptávky.

- redukce míry výplaty dividend

Zájem vlastníků akcií na výši dividend silně závisí na jejich pocitu perspektivnosti podniku. Pokud akcionáři věří, že podnik zisk účelně investuje, jsou zpravidla ochotni dočasně obětovat dividendy a zajistit si tak budoucí vyšší zisk. Nevíra v nadějnost investice doprovázená nízkými dividendami však vede ke snížení cen akcií.

- zúžení sortimentu

Zúžení výrobního sortimentu lze realizovat odprodejem části podniku, např. některých postradatelných divizí, zejména těch, u nichž není naděje na získání či udržení dominantního postavení na trhu. Tato operace pomůže podniku nejen profinancovat jeho další rozvoj prostředky získanými prodejem, ale i zmírnit případný nadměrný růst vyloučením části jeho zdrojů. Pokud se podnik dokáže touto operací zbavit i majetku obracejícího se pomalu a případně i zákazníků uhrazujících své závazky s velkým prodlením, zvýší se i rychlost obratu kapitálu.

- využití subdodávek (sourcing)

Společnost může zvýšit tempo růstu vlastního kapitálu tím, že rozčlení produkci na část vyráběnou vlastními prostředky a na zbytek postoupený subdodavatelům. Uvolní tím aktiva, která pak mohou být využita k zabezpečování jiné aktivity, a zvyšuje tak obratovost svých aktiv.

- zvýšení finanční páky

Zvyšuje-li se finanční páka, znamená to, že jsme nad rámec vlastního kapitálu ve výchozí úrovni získali více celkového kapitálu, což může být způsobeno – při neměnném stavu základního kapitálu – růstem disponibilního zisku nebo růstem cizího kapitálu.

- zvýšení vlastního kapitálu prodejem nových vlastních akcií

Pokud je společnost ochotná a schopná navýšit vlastní kapitál prodejem nových kmenových akcií, její problémy s povzbudivým tempem růstu zmizí. Tento způsob financování je však pro mnohé společnosti nedostupný a pro mnohé jiné zase neatraktivní.

- využití odpisů

Odpisy jsou nepeněžním nákladem snižujícím vykázaný zisk běžného roku a jako takové zůstávají v podniku k dispozici. Takto „ušetřená“ částka ovšem nemá nutně formu peněz, nýbrž je součástí aktiv jako celku. Proto záleží na umění finančních manažerů, aby odpisy nabyly formu peněz v době, kdy je podnik potřebuje užít jako finanční zdroj.

- fúze

Koupit jinou společnost nebo být naopak převzat jinou společností je drastickým řešením růstových problémů. Je však lepší učinit tento krok, dokud je společnost ještě finančně silná, než čekat, až si nepřiměřený růst takové řešení vynutí.

2.3.2 Růst vlastního kapitálu předstihuje růst tržeb

Zvolna se rozvíjející společnosti, tj. takové, jejichž míra růstu vlastního kapitálu překračuje skutečné tempo růstu, mají problémy, kam se zisky, které přesahují jejich vlastní potřeby. Prvním krokem v řešení tohoto problému je rozhodnout, zda se jedná o situaci dočasnou nebo dlouhodobou. Pokud je to dočasná záležitost, může management jednoduše pokračovat v akumulaci zdrojů s nadějí na budoucí růst.

Jestliže se jedná o dlouhodobější problém, je třeba zjistit, zda opožďování růstu má širší, např. odvětvový charakter, který může být přirozeným důsledkem zralosti či nasycenosti trhu, nebo se to týká pouze dané společnosti. V tomto případě musí management pečlivě prověřit svou vlastní výkonnost, aby dokázal identifikovat a

mobilizovat vnitřní zdroje růstu společnosti a rozvinout proces organizačních změn. Pokud společnost není schopna dostatečný růst zajistit zevnitř, má následující tři možnosti: [9]

- ignorace problému

Řešení se zde nabízí ve dvou podobách. Buď management může pokračovat v investování peněz do svých osvědčených klíčových podnikatelských aktivit navzdory jejich nedostatečně atraktivní návratnosti, nebo nemusí své zvětšující se finanční zdroje nijak zhodnocovat.

- snížení vlastního kapitálu

Jako nejjednodušší přímé řešení problému ladem ležících zdrojů se jeví vrátit je jejich vlastníkům formou zvýšených dividend nebo zpětného odkupu akcií.

- nákup růstu

Manažeři reagují na přebytky hotovosti v peněžním toku obvykle snahou o jejich diverzifikaci do jiných podniků. Management proto systematicky pátrá po rentabilních růstových příležitostech v jiných, vitálnějších oborech průmyslu. Svou roli zde hraje také faktor času, který obvykle vede spíše k preferenci získávání již existujících fungujících podniků.

3 Charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj leží ve východní části Čech, s centrem 120 km východně od hlavního města Prahy a spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří region soudržnosti NUTS II Severovýchod. Svou rozlohou 4 519 km² (5,73 % plochy ČR) je Pardubický kraj čtvrtým nejmenším krajem ČR (bez hlavního města Prahy). Pardubický kraj zahrnuje území okresů Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Správním centrem kraje je statutární město Pardubice, které je současně i největším hospodářským centrem s vysokou koncentrací průmyslu, komerčních a veřejných služeb.

Obrázek č. 6 Vymezení Pardubického kraje v rámci České republiky

Zdroj: Krajský úřad Pardubického kraje: *Program rozvoje Pardubického kraje*. [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987&category=&themaRight=9>

Počet obyvatel kraje k 31. 12. 2007 byl 511 400, což představuje přibližně 5 % celkového počtu obyvatel ČR. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nárůst o 3 649 osob (tj. 0,7 %). Nejlidnatější částí Pardubického kraje je Pardubicko, následují Ústeckoorlicko, Chrudimsko a Svitavsko. Třemi největšími městy Pardubického kraje jsou Pardubice, Chrudim a Svitavy.

Z hlediska věkové struktury obyvatelstva lze v roce 2007 proti roku předchozímu sledovat pokračující pokles počtu obyvatel ve skupině obyvatel mladších 15 let o 0,9 %, naopak růst byl zaznamenán ve skupině obyvatel v produktivním věku o 0,9 % a ve skupině 65letých a starších o 1,6 %. [4]

Tabulka č. 4 Základní demografické údaje Pardubického kraje

	2005	2006	2007
Počet obyvatel k 31.12. v tom ve věku:	506 024	507 751	511 400
0 - 14	77 269	76 023	75 354
15 - 64	355 252	357 121	360 216
65 a více	73 503	74 607	75 830
Přirozený přírůstek	-259	84	575
Přírůstek stěhováním	998	1 643	3 074

Zdroj: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Pardubického kraje 2008* [online]. [cit. 2009-06-03].
Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xediciplan.nsf/publ/13-5301-08-2008>

Ekonomická úroveň regionu je v nejobecnější poloze vyjadřována prostřednictvím hrubého domácího produktu¹⁴ (HDP). V Pardubickém kraji činil v roce 2007 hrubý domácí produkt 147 940 mil. Kč, což v přepočtu na jednoho obyvatele představuje 85 % HDP České republiky a v porovnání s předchozími lety je zřejmá zvyšující tendence tohoto ukazatele. Pardubický kraj se v roce 2007 podílel 4,2 % na vytvořeném HDP České republiky.

Ve srovnání se státy Evropské unie, tvoří HDP Pardubického kraje 69,1 % průměru HDP Evropské unie v PPS¹⁵. Ve srovnání s předchozími lety můžeme vidět výrazně se zvyšující podíl regionálního HDP na průměru EU. Tato situace je způsobena zejména přistoupením nových členských států, jejichž HDP snižuje průměr Evropské unie.

Na tvorbu HDP působí v kraji rozhodující měrou pět odvětví, která představují 72,4 % hrubé přidané hodnoty¹⁶ (HPH) kraje, přičemž rozhodující vliv má zpracovatelský průmysl, jehož podíl na HPH kraje se neustále zvyšuje a v roce 2007 dosáhl 32,6 %. Hospodářský význam kraje určují především průmyslové podniky zaměřené na průmysl elektrotechnický, chemický, textilní a strojírenský.

Druhý nejvyšší podíl na HPH kraje má odvětví „doprava, skladování a spoje“, jehož podíl se však oproti předchozímu roku snížil. Neustálé snižování podílu na HPH kraje můžeme vidět i u odvětví „obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost“ a „činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti“. Posledním odvětvím, které stojí za zmínku v souvislosti s HPH kraje je stavebnictví, které stagnuje na úrovni 7,3 % HPH kraje (viz Tabulka č. 5). [4]

¹⁴ Hrubý domácí produkt představuje souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní.

¹⁵ PPS – jednotka pro měření kupní síly

¹⁶ Hrubá přidaná hodnota představuje hrubý domácí produkt bez daní a dotací na produkty.

Tabulka č. 5 Vybrané makroekonomické ukazatele Pardubického kraje

		2005	2006	2007
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)		121 457	132 891	147 940
HDP na 1 obyvatele	v Kč	240 245	262 212	290 693
	průměr ČR = 100	82,4	83,7	85,0
	průměr EU 27 v PPS = 100	63,0	65,3	69,1
Hrubá přidaná hodnota (mil. Kč)		108 895	119 860	133 337
v tom podíl odvětví (%):				
Zpracovatelský průmysl		30,2	30,9	32,6
Doprava, skladování a spoje		11,2	12,2	11,6
Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost		11,0	10,9	10,5
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti		10,9	10,5	10,4
Stavebnictví		7,2	7,3	7,3

Zdroj: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Pardubického kraje 2008* [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xe/edicniplan.nsf/publ/13-5301-08-2008>

Příslibem pro další rozvoj Pardubického kraje je jeho výhodná poloha z hlediska dopravního spojení. Celostátní význam kraje je zdůrazněn průtahem tratí evropského železničního rychlostního koridoru s důležitými křižovatkami Pardubice a Česká Třebová a také splavností horního toku Labe. Významnými energetickými zdroji jsou elektrárny Chvaletice a Opatovice.

Pardubický kraj je současně i vysoce zajímavým a atraktivním regionem v oblasti historie, kultury, sportu a společenského dění. Historické a kulturní bohatství kraje je dáno velkým počtem hradů, zámků, muzeí, galerií, kulturních akcí atd.

Pardubický kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, osídlení i průmyslové a zemědělské výroby, a proto je rozdílná i kvalita životního prostředí. Mezi nejméně postižená území antropogenní činností patří oblast podhůří a vrchovin (bez větších sídel) ve střední a severní části okresu Ústí nad Orlicí a v jižní části okresu Chrudim. Nejintenzivněji je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a dopravními uzly. Tuto situaci reprezentuje aglomerace Pardubice, kde stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou má rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci ČR. [4]

3.1 Struktura ekonomických subjektů Pardubického kraje

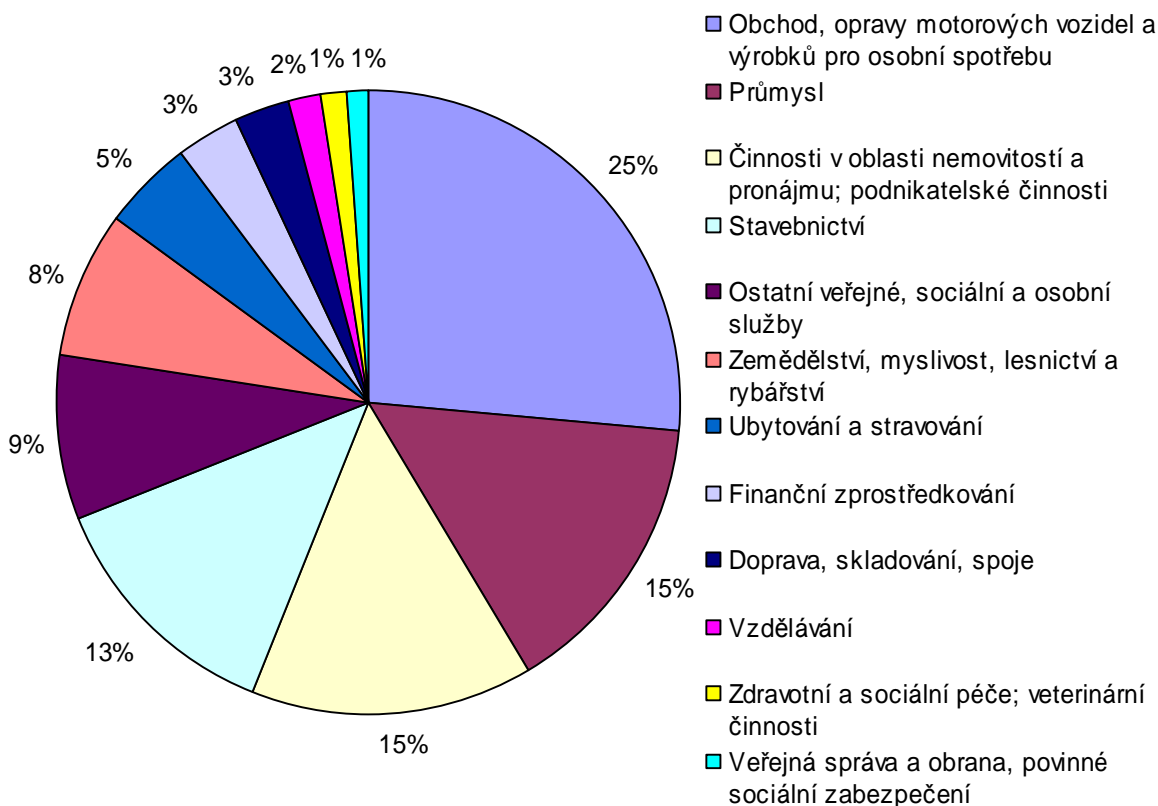
K 31. 12. 2007 bylo ve statistickém Registru ekonomických subjektů Pardubického kraje zapsáno 106 972 subjektů, což představuje 20,9 subjektů na 100 obyvatel.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem (tj. 23,9 subjektů na 100 obyvatel) jde o něco nižší hodnotu.

Z hlediska právní formy připadal největší počet subjektů na fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona (nezapsané i zapsané v obchodním rejstříku), a to 75,8 tis. subjektů (tj. 70,9 % z celkového počtu). Dále bylo zaevidováno 4 338 samostatně hospodařících rolníků a 1 646 zemědělských podnikatelů – fyzických osob nezapsaných v obchodním rejstříku, 5 404 fyzických osob ostatních, 7 384 společností s ručením omezeným, 562 akciových společností, 432 družstev, 23 státních podniků a 2 307 zahraničních osob.

Z hlediska hlavního třídění podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností se nejvíce podnikatelských subjektů zabývalo obchodem a opravami motorových vozidel a spotřebního zboží (25 %). Následovala odvětví průmyslu (14,94 %), činností v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelských činností (14,87 %) a stavebnictví (12,5 %).¹⁷ [5]

Graf č. 1 Rozložení ekonomických subjektů dle Odvětvové klasifikace ekonomických činností v Pardubickém kraji v roce 2007

Zdroj: Český statistický úřad: *Statistický bulletin 2007* [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xededicniplan.nsf/publ/13-5302-07-za_rok_2007

¹⁷ Dle kritéria sektorů se 65 % subjektů řadí do terciárního sektoru, 27 % do sekundárního sektoru a 8 % do primárního sektoru.

Dle Registru ekonomických subjektů v Pardubickém kraji převládají subjekty, které neuvádějí počet zaměstnanců (60,4 %) ¹⁸ nebo žádné nemají (28,0 %). Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 7,5 % subjektů, počet 6 – 9 pracovníků uvedlo 1,3 % subjektů a 10 – 19 zaměstnanců 1,2 % subjektů. 100 a více zaměstnanců uvádí pouze 311 subjektů, tj. 0,3 % z celkového počtu ekonomických subjektů v kraji. [5]

Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců podle jednotlivých okresů Pardubického kraje uvádí Tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 Ekonomické subjekty podle okresů dle počtu zaměstnanců v roce 2007

Velikostní kategorie (dle počtu zaměstnanců)	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Pardubický kraj
neuvedeno	12 342	23 292	11 686	17 317	64 637
bez zaměstnanců	6 376	10 737	5 367	7 441	29 921
1 – 9	1 896	3 452	1 673	2 435	9 456
10 – 49	462	763	452	586	2 263
50 – 249	108	203	120	168	599
250 – 499	9	20	9	18	56
500 – 999	4	8	8	7	27
1 000 a více	1	7	1	4	13
Celkem	21 198	38 482	19 316	27 976	106 972

Zdroj: Český statistický úřad: Statistická ročenka Pardubického kraje 2008 [online]. [cit. 2009-06-03].
Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xe/edicniplan.nsf/publ/13-5301-08-2008>

Pro další analýzy prováděné v rámci diplomové práce je pozornost zaměřena na ekonomické subjekty s více jak 1000 zaměstnanci, neboť tyto subjekty utváří výrobní charakter kraje a významným způsobem přispívají k tvorbě regionálního HDP.

V Pardubickém kraji se v roce 2007 nacházelo 13 subjektů nad 1000 zaměstnanců, mezi nimiž se nachází 10 průmyslových podniků, 1 veřejnoprávní subjekt z rezortu školství a 1 soukromoprávní subjekt z rezortu zdravotnictví. Zbývající ekonomický subjekt z Pardubického okresu se nepodařilo zjistit, neboť Český statistický úřad uchovává pouze aktuální data o počtu pracovníků u subjektů a v době zpracovávání diplomové práce se v Pardubickém kraji nacházelo méně subjektů nad 1000 zaměstnanců než tomu bylo v roce 2007. Následující Tabulka tedy uvádí výčet dvanácti ekonomických subjektů nad 1000 zaměstnanců dle jednotlivých okresů Pardubického kraje.

¹⁸ Tato situace je způsobena tím, že se jedná o subjekty, které nespádají do žádného ze šetření Českého statistického úřadu. Jelikož se na velké subjekty (v různých šetřeních je hraniční počet zaměstnanců stanoven různě, ale často je to 20 zaměstnanců) vztahuje řada šetření Českého statistického úřadu, je pravděpodobnost, že by mezi subjekty s neuvedeným počtem zaměstnanců byl velký subjekt, poměrně malá. [interní informace Českého statistického úřadu ze dne 9. 6. 2009]

Tabulka č. 7 Ekonomické subjekty Pardubického kraje nad 1000 zaměstnanců dle okresů

Pardubice	Ústí nad Orlicí
<ul style="list-style-type: none"> • Foxconn CZ, s.r.o. • KIEKERT-CS, s.r.o. • Panasonic Automotive Systems Czech s.r.o. • Pardubická krajská nemocnice a.s. • Synthesia, a.s. • Univerzita Pardubice	<ul style="list-style-type: none"> • AVX Czech Republic, s.r.o. • IVECO Czech Republic, a.s. • OEZ, s.r.o. • Rieter CZ, a.s.
Chrudim	Svitavy
<ul style="list-style-type: none"> • ETA a.s.	<ul style="list-style-type: none"> • Saint-Gobain Vertex s.r.o.

Zdroj: Vlastní tvorba

Z výše uvedeného je zřejmé, že nejvíce ekonomických subjektů nad 1000 zaměstnanců se nachází v okrese Pardubice (jedná se o 7 subjektů, přičemž zjištěno jich bylo 6), následuje okres Ústí nad Orlicí se 4 ekonomickými subjekty, po jednom ekonomickém subjektu mají v okrese Chrudim a okrese Svitavy.

4 Povzbudivý růst ekonomických subjektů Pardubického kraje

Tato kapitola se zabývá analýzou povzbudivého růstu ekonomických subjektů Pardubického kraje, které v roce 2007 zaměstnávaly alespoň 1000 zaměstnanců. Jedná se o dvanáct subjektů, jejichž stručná charakteristika je uvedena vždy na začátku každé podkapitoly. Běžným obdobím analyzovaným v diplomové práci je rok 2007.

Analýza sestává z posouzení naplňování předpokladů stanovených R. C. Higginsem u jednotlivých ekonomických subjektů. Těmito předpoklady jsou:

- neměnnost základního kapitálu,
- neměnnost kapitálové struktury,
- neměnnost politiky rozdělování zisku.

Naplnění předpokladu neměnnosti kapitálové struktury se v praxi téměř nevyskytuje, proto je v této práci uvažováno o přijatelné odchylce tohoto ukazatele do 10 %. Při překročení předpokladu neměnnosti kapitálové struktury o více než 10 % je provedena analýza finanční páky.

Jelikož v době zpracování diplomové práce nebylo u většiny ekonomických subjektů známo rozdělení zisku roku 2007, které proběhlo v roce 2008, bylo u těchto subjektů předpokládáno zachování stejné politiky rozdělování zisku jako v předchozím roce.

Dále následuje výpočet míry růstu vlastního kapitálu (EGR) a míry růstu výnosů (RGR)¹⁹, na což navazuje výpočet povzbudivého růstu (SGR) jako poměru předchozích dvou jmenovaných ukazatelů. Základním východiskem pro podnik by mělo být sladění míry výkonnosti s jeho finančními možnostmi. V optimálním případě by tedy mělo platit:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = 1$$

a dá se očekávat, že situace výrazně odlišné od optima přináší podniku problémy.
Pokud

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} \neq 1$$

---

¹⁹ Vzhledem k souboru hodnocených subjektů, mezi nimiž se vedle průmyslových podniků vyskytují i subjekty z resortu školství a zdravotnictví, byl pro analýzu použit relativní přírůstek výnosů, namísto tržeb.

dochází k nadbytečné tvorbě vlastního kapitálu, který s ohledem na nižší růst tržeb není reálné ve společnosti efektivně využít. S kapitálem by bylo ceteris paribus nakládáno neehospodárně a neúčelně, je vhodné snažit se ho zhodnotit při jiných než dosud realizovaných aktivitách. Pokud naopak

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} \cdot p \cdot 1$$

tvorba vlastního kapitálu v podobě nerozděleného zisku nedostačuje tempu růstu tržeb. Je nutné prověřit vývoj ziskové marže na jedné straně, na straně druhé vhodnost naplňování stanovených předpokladů.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu je následně proveden multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu pomocí rozkladu PRAT.

4.1 Analýza ekonomických subjektů Pardubického kraje

4.1.1 Foxconn CZ, s.r.o.

Vznik společnosti:	18. května 2000
Sídlo společnosti:	Pardubice
Předmět podnikání:	výroba výpočetní techniky
Počet zaměstnanců:	3 939
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Foxconn je registrovaná obchodní značka společnosti Hon Hai Precision Industry Co., Ltd., která je uznávaným globálním leaderem v poskytování kompletních řešení v oblasti IT. Společnost FOXCONN CZ s.r.o. byla založena 18. května 2000 jako regionální výrobní centrála skupiny Foxconn v Evropě. Za devět let své existence v České republice se FOXCONN CZ stal společností světové úrovně s plnou orientací na své zákazníky a přiblížil se svému cíli stát se poskytovatelem kompletních služeb z jednoho místa. Společnost FOXCONN CZ je v žebříčku nejvýznamnějších firem České republiky z roku 2007 3. největší společností v České republice – měřeno výší tržeb.²⁰

Tabulka č. 8 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Foxconn CZ, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	145 100	145 100
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	0,11	0,12
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Foxconn CZ, s.r.o., vlastní výpočty

²⁰ Zdroj: Foxconn CZ [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.foxconn.cz/>

Z Tabulky č. 8 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- předpoklad neměnnosti kapitálové struktury je splněn v intervalu $\langle 0,11; 0,12 \rangle$, přičemž společnost využívá ve výrazně vyšší míře k financování cizí kapitál oproti vlastnímu kapitálu. Rozhodující položku cizího kapitálu tvoří krátkodobé závazky;
- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 9 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Foxconn CZ, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	77 027 086	94 438 503
RGR	bezrozm. č.	x	0,2260
vlastní kapitál	tis. Kč	1 649 122	1 640 744
EGR	bezrozm. č.	x	-0,0051

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Foxconn CZ, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{-0,0051}{0,2260} = -0,0225$$

Z Tabulky č. 9 můžeme vidět, že ve společnosti Foxconn CZ, s.r.o. došlo v roce 2007 k poměrně výraznému růstu výnosů, přičemž hodnota vlastního kapitálu se nepatrně snížila. To bylo způsobeno snížením kapitálových fondů a ztrátou společnosti v běžném období. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla záporné hodnoty a společnost může pociťovat nedostatek vlastního kapitálu.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$\begin{aligned}
 EGR &= P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0} \\
 &= \frac{-1703}{94438503} * 1 * \frac{94438503}{15588556} * \frac{15588556}{1649122} = -0,000018 * 1 * 6,058 * 9,45 = -0,001
 \end{aligned}$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že EGR dle rozkladu PRAT se nerovná relativnímu přírůstku vlastního kapitálu. Tato situace je způsobena tím, že vlastní kapitál nebyl snížen pouze ztrátou běžného období, ale zároveň i přeceněním majetkových podílů a účastí. I přesto je však z provedeného rozkladu patrné, že obrat aktiv i finanční páka přispívají k růstu EGR, míra reinvestovaného zisku působí neutrálně. Hlavním faktorem, který míru

růstu vlastního kapitálu snižuje, je zisková marže. Společnost by tedy nastalou situaci mohla řešit snížením nákladů, případně zvýšením cen.

4.1.2 AVX Czech Republic s.r.o.

Vznik společnosti:	2. 6. 1992
Sídlo společnosti:	Lanškroun
Předmět podnikání:	výroba elektronických součástek
Počet zaměstnanců:	3 750
Analyzované účetní období:	1. 4. 2007 – 31. 3. 2008

Společnost AVX Czech Republic s.r.o. se sídlem v Lanškrouně je součástí nadnárodní společnosti AVX se sídlem v USA, patřící do japonské průmyslové skupiny KYOCERA. Společnost působí v České republice od roku 1992 a zabývá se výrobou tantalových a niobových čipových kondenzátorů.²¹

Tabulka č. 10 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku AVX Czech Republic, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	100	100
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	5,27	4,62
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti AVX Czech Republic, s.r.o., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 10 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 4,62; 5,27 \rangle$, což je více než 10procentní změna, tedy předpoklad neměnnosti kapitálové struktury není splněn. Tato změna byla způsobena snížením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{299565}{3721161} = 0,0805$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{0}{628798} = 0$$

$$ROA > i$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že společnost využívá ve výrazně vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Jelikož společnost nevyužívá

²¹ Zdroj: AVX Czech Republic [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.avx.erecruit.cz/index.php?id=1>

k financování žádný úročený cizí kapitál, můžeme navýšení podílu cizího kapitálu v kapitálové struktuře v roce 2007 hodnotit pozitivně, neboť se tak zvyšuje pozitivní působení finanční páky;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 11 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku AVX Czech Republic, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	4 562 231	5 615 919
RGR	bezrozm. č.	x	0,2309
vlastní kapitál	tis. Kč	2 984 273	3 199 822
EGR	bezrozm. č.	x	0,0722

Zdroj: Výroční zpráva společnosti AVX Czech Republic, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0722}{0,2309} = 0,3127$$

Z Tabulky č. 11 můžeme vidět, že ve společnosti AVX Czech Republic, s.r.o. došlo v roce 2007 k výrazně rychlejšímu růstu výnosů oproti růstu vlastního kapitálu. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla hodnoty menší než 1 a společnost může pociťovat nedostatek vlastního kapitálu.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$EGR = P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0}$$

$$= \frac{215549}{5615919} * 1 * \frac{5615919}{3891836} * \frac{3891836}{2984273} = 0,0384 * 1 * 1,443 * 1,304 = 0,0722$$

Míra reinvestovaného zisku nabývá své maximální hodnoty a působí tedy neutrálně na EGR. Sblížit růst vlastního kapitálu a růst výnosů by společnost mohla pomocí zvýšení cen, které povede buď ke snížení tempa růstu tržeb, a tedy snížení RGR, nebo ke zvýšení disponibilního zisku, a tedy zvýšení EGR. Další možností jak zvýšit růst vlastního kapitálu je zvýšení obratu aktiv (např. zúžením sortimentu či využitím subdodávek). Velmi vhodné se zde jeví také zvýšení finanční páky, která ve společnosti dosahuje poměrně nízké hodnoty a jejíž působení ve společnosti je pozitivní.

4.1.3 Synthesia, a.s.

Vznik společnosti:	1. 1. 1994
Sídlo společnosti:	Pardubice
Předmět podnikání:	chemický průmysl
Počet zaměstnanců:	2 128
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 30. 11. 2007

Společnost Synthesia, a.s. je předním evropským výrobcem kvalifikované chemie s téměř devadesátiletou tradicí. Mezi klíčové zákazníky Synthesie patří především zpracovatelé barviv a pigmentů pro textilní průmysl, koželužny, papírny, farmaceutické koncerny, zbrojařské firmy, producenti kosmetiky či podniky z oblasti zemědělství. Produkce Synthesie je zaměřena nejen na tuzemský trh, tři čtvrtiny výroby jsou určeny pro export na vyspělé evropské trhy či do zámoří.²²

Tabulka č. 12 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Synthesia, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	4 304 599	4 304 599
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	3,49	5,00
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Synthesia, a.s., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 12 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 3,49; 5,00 \rangle$, což je více než 10procentní změna, ke které došlo v důsledku zvýšení podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{54034}{6115550} = 0,0088$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{22029}{1194712,5} = 0,0184$$

$$ROA < i$$

Je zřejmé, že společnost využívá ve výrazně vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Ze vztahu ROA a úrokové míry je patrné, že finanční páka ve společnosti působí negativně a využívání úročeného cizího kapitálu tedy zhoršuje rentabilitu vlastního kapitálu;

²² Zdroj: Synthesia [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: http://www.synthesia.eu/cz/o_nas

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 13 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Synthesia, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	4 768 524	3 500 145
RGR	bezrozm. č.	x	-0,266
vlastní kapitál	tis. Kč	4 904 755	4 935 975
EGR	bezrozm. č.	x	0,0064

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Synthesia, a.s., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0064}{-0,266} = -0,0239$$

Z Tabulky č. 13 můžeme vidět, že ve společnosti Synthesia, a.s. v roce 2007 vlastní kapitál mírně vzrostl, zatímco tržby oproti předchozímu roku poklesly, čímž došlo k porušení implicitního předpokladu.

4.1.4 Iveco Czech Republic, a.s.

Vznik společnosti:	1. 7. 1993
Sídlo společnosti:	Vysoké Mýto
Předmět podnikání:	výroba dopravních prostředků
Počet zaměstnanců:	1 992
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Společnost Iveco Czech Republic, a.s. se sídlem ve Vysokém Mýtě vznikla dne 1. 7. 1993. Výrobním programem společnosti je úplný sortiment od městských přes linkové až po turistické autobusy. V Evropě si Iveco Czech Republic, a. s. vybudovala pozici jednoho z nejlepších výrobců linkových autobusů.²³

Tabulka č. 14 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Iveco Czech Republic, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	1 065 559	1 065 559
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	2,28	2,35
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Iveco Czech Republic, a.s., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 14 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;

²³ Zdroj: Iveco Czech Republic [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: http://www.karosa.cz/main.php?show=about_us&language=czech

- předpoklad neměnnosti kapitálové struktury je splněn v intervalu $\langle 2,28; 2,35 \rangle$, přičemž společnost využívá ve vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Rozhodující položku cizího kapitálu tvoří krátkodobé závazky;
- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (skutečnost).

Tabulka č. 15 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Iveco Czech Republic, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	9 233 454	11 729 553
RGR	bezrozm. č.	x	0,2703
vlastní kapitál	tis. Kč	5 288 199	6 833 182
EGR	bezrozm. č.	x	0,2922

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Iveco Czech Republic, a.s., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,2922}{0,2703} = 1,0807$$

Z Tabulky č. 15 můžeme vidět, že ve společnosti Iveco Czech Republic, a.s. došlo v roce 2007 k přibližně stejnému růstu výnosů jako růstu vlastního kapitálu, přičemž růst vlastního kapitálu byl o něco vyšší. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu se pohybuje těsně nad hodnotou 1 a můžeme říci, že společnost má dostatek zdrojů na pokrytí rostoucích potřeb.

4.1.5 Pardubická krajská nemocnice, a.s.

Vznik společnosti:	25. 7. 2007
Sídlo společnosti:	Pardubice
Předmět podnikání:	ústavní zdravotní péče
Počet zaměstnanců:	1 566
Analyzované účetní období:	1. 1. 2008 – 31.12.2008

Pardubická krajská nemocnice, a.s., která v roce 2007 oslavila své 150leté výročí, náleží k největším zdravotnickým zařízením Pardubického kraje a velkým nemocnicím České republiky. Na 5 klinikách, resp. 35 odděleních je ročně na 950 lůžkách hospitalizováno okolo 32 500 nemocných a provedeno okolo 385 000 ambulantních ošetření. Nemocnice poskytuje široké spektrum kvalitních zdravotnických služeb. Pardubická krajská nemocnice je výukovou základnou pro studenty Fakulty

zdravotnických studií Univerzity Pardubice a zároveň se podílí na pregraduální i postgraduální výchově lékařů.²⁴

Hospodaření nemocnice bylo v průběhu roku 2007 zásadně ovlivněno rozhodnutím zřizovatele o transformaci Krajské nemocnice Pardubice z příspěvkové organizace na akciovou společnost Pardubická krajská nemocnice, a.s. k 1. 10. 2007. Mimo jiné i z těchto důvodů jsou jednotlivé ekonomické ukazatele neporovnatelné s předchozím obdobím, neboť svou hlavní činnost, tj. poskytování zdravotní péče, nemocnice v plném rozsahu vykonávala jako příspěvková organizace po devět měsíců roku 2007.²⁵ Z tohoto důvodu byla analýza povzbudivého růstu Pardubické krajské nemocnice, a.s. provedena za následující účetní období, tj. za rok 2008.

Tabulka č. 16 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u Pardubické krajské nemocnice, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2007	2008
základní kapitál	tis. Kč	207 000	303 200
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	0,35	0,67
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva Pardubické krajské nemocnice, a.s., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 16 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu není splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 0,35; 0,67 \rangle$, což je více než 10procentní změna. Ta byla způsobena zvýšením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{-63632}{604570,5} = -0,1053$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{0}{408999} = 0$$

$$ROA < i$$

Nemocnice ve svých pasivech nemá žádný úročený cizí kapitál, což lze hodnotit pozitivně, protože při jeho existenci by došlo k navýšení ztráty běžného období;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

²⁴ Zdroj: Pardubická krajská nemocnice [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.nem.pce.cz/>

²⁵ Zdroj: Výroční zpráva Krajské nemocnice Pardubice

Tabulka č. 17 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR Pardubické krajské nemocnice, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2007	2008
výnosy	tis. Kč	1 120 487	1 381 589
RGR	bezrozm. č.	x	0,233
vlastní kapitál	tis. Kč	176 153	212 729
EGR	bezrozm. č.	x	0,2076

Zdroj: Výroční zpráva Pardubické krajské nemocnice, a.s., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,2076}{0,233} = 0,891$$

Z Tabulky č. 17 můžeme vidět, že u Pardubické krajské nemocnice, a.s. došlo v roce 2008 k téměř shodnému růstu vlastního kapitálu a výnosů, přičemž růst výnosů byl o něco vyšší. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu se pohybuje těsně pod hodnotou 1 a můžeme říci, že společnost má dostatek zdrojů na pokrytí rostoucích potřeb.

Hodnota vlastního kapitálu však byla navýšena zvýšením základního kapitálu, čímž došlo k porušení předpokladu modelu. Bez tohoto navýšení základního kapitálu, by došlo ke snížení hodnoty vlastního kapitálu, neboť nemocnice v běžném období vykázala ztrátu.

Ani hodnoty výnosů v jednotlivých letech nejsou plně srovnatelné, neboť po většinu roku 2007 nemocnice působila jako příspěvková organizace a po zbytek roku 2007 a v roce 2008 již existovala jako akciová společnost.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$EGR = P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0}$$

$$= \frac{-63631}{1381589} * 1 * \frac{1381589}{530898} * \frac{530898}{176153} = -0,046 * 1 * 2,602 * 3,014 = -0,36$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že EGR dle rozkladu PRAT se nerovná relativnímu přírůstku vlastního kapitálu. Tato situace je způsobena tím, že vlastní kapitál byl navýšen zvýšením základního kapitálu, které bylo vyšší než dosažená ztráta běžného období.

Z provedeného rozkladu je však patrné, že obrat aktiv i finanční páka přispívají k růstu EGR, míra reinvestovaného zisku působí neutrálně a zisková marže míru růstu vlastního kapitálu snižuje.

4.1.6 Rieter CZ, a.s.

Vznik společnosti:	1. 2. 1994
Sídlo společnosti:	Ústí nad Orlicí
Předmět podnikání:	výroba textilních strojů, subdodavatel pro automobilový průmysl
Počet zaměstnanců:	1 545
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Společnost Rieter CZ je součástí švýcarského koncernu Rieter. Vytvírá a vyrábí bezvřetenové dopřádací stroje, strojírenské komponenty, tepelnou a zvukovou izolaci pro automobilový průmysl a formy pro výroby těchto plastových a hliníkových dílů. Současná podoba společnosti Rieter CZ vznikla na základě tradiční textilní a strojírenské výroby na Ústecku a datuje se od roku 1882, kdy byla založena tkalcovna v Ústí nad Orlicí. Po privatizaci v roce 1994 pokračovala společnost v restrukturalizaci a rozšíření výrobního programu bývalého s.p. Elitex. Navázala zejména na unikátní technologii bezvřetenového předení a na první stroje v roce 1967 a vykročila společně s koncernem Rieter k diverzifikaci do dalších oblastí, zejména do automobilového průmyslu.²⁶

Tabulka č. 18 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Rieter CZ, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	982 169	982 169
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	0,84	0,60
aktivační poměr	bezrozm. č.	0,99994	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Rieter CZ, a.s., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 18 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 0,60; 0,84 \rangle$, což je více než 10procentní změna. Ta byla způsobena snížením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{99440}{2487088,5} = 0,03998$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{32776}{1454437,5} = 0,0225$$

$$ROA > i$$

²⁶ Zdroj: Rieter CZ [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.rieter.com/cz/textile/about-rieter-textile/subsidiaries/rieter-cz-sro/>

Je zřejmé, že společnost využívá ve vyšší míře k financování cizí kapitál oproti vlastnímu kapitálu. Podíl cizího kapitálu ve struktuře pasiv se dokonce v roce 2007 oproti roku 2006 zvýšil. Ze vztahu ROA a úrokové míry vyplývá, že finanční páka působí pozitivně. Využívání cizího kapitálu tedy zlepšuje rentabilitu vlastního kapitálu;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 19 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Rieter CZ, a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	3 932 400	5 293 578
RGR	bezrozm. č.	x	0,3461
vlastní kapitál	tis. Kč	996 270	1 049 283
EGR	bezrozm. č.	x	0,05321

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Rieter CZ, a.s., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0532}{0,3461} = 0,1537$$

Z Tabulky č. 19 můžeme vidět, že ve společnosti Rieter CZ, a.s. došlo v roce 2007 k výrazně rychlejšímu růstu výnosů oproti růstu vlastního kapitálu. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla hodnoty menší než 1 a společnost může pociťovat nedostatek vlastního kapitálu.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$EGR = P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0}$$

$$= \frac{51409}{5293578} * 1 * \frac{5293578}{2788687} * \frac{2788687}{996270} = 0,00097 * 1 * 1,898 * 2,799 = 0,052$$

Míra reinvestovaného zisku nabývá své maximální hodnoty a působí tedy neutrálně na EGR. Sblížit růst vlastního kapitálu a růst výnosů by společnost mohla pomocí zvýšení cen, které povede buď ke snížení tempa růstu tržeb, a tedy snížení RGR, nebo ke zvýšení disponibilního zisku, a tedy zvýšení EGR. Další možností jak zvýšit růst vlastního kapitálu je zvýšení obratu aktiv (např. zúžením sortimentu či využitím subdodávek). Finanční páka přispívá k růstu EGR, avšak její zvyšování ve společnosti není vhodné, neboť působí negativně na rentabilitu vlastního kapitálu.

4.1.7 Kiekert-CS, s.r.o.

Vznik společnosti:	1. 6. 1993
Sídlo společnosti:	Pardubice
Předmět podnikání:	elektrotechnika a automobilové komponenty
Počet zaměstnanců:	1 425
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Společnost Kiekert představuje přední firmu v oblasti vývoje a výroby zámků bočních dveří pro automobilový průmysl. Jedná se o moderní technologický podnik s více než 150letou tradicí. Ústředí skupiny firem Kiekert s globálním vývojovým centrem a specificky zaměřenou výrobou se nachází v Německu. V Přelouči se nachází největší výrobní závod v rámci skupiny Kiekert zaměřený na evropský trh. Mezi zákazníky společnosti Kiekert patří téměř všichni významní výrobci automobilů světa.²⁷

Tabulka č. 20 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Kiekert-CS, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	50 000	50 000
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	0,09	0,005
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Kiekert-CS, s.r.o., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 20 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- předpoklad neměnnosti kapitálové struktury není splněn. Tento stav byl dán výraznou ztrátou společnosti za běžné období ve výši 108 250 tis. Kč, která byla způsobena zejména nárůstem osobních nákladů, především na dočasné (agenturní) pracovníky. Tento nárůst byl způsoben zejména přechodnou neefektivitou organizace na nově převedených výrobních linkách z jiných závodů skupiny.²⁸ Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{-94464}{1557614} = -0,0606$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{17959}{1493475} = 0,012$$

$$ROA < i$$

²⁷ Zdroj: Kiekert-CS [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.kiekert.com/index.php?L=2>

²⁸ Zdroj: Výroční zpráva společnosti Kiekert-CS, s.r.o.

Společnost využívá ve výrazně vyšší míře k financování cizí kapitál oproti vlastnímu kapitálu. Finanční páka ve společnosti působí negativně, neboť existencí úročeného cizího kapitálu dochází ke zvyšování ztráty;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 21 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Kiekert-CS, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	4 011 524	4 456 913
RGR	bezrozm. č.	x	0,1110
vlastní kapitál	tis. Kč	117 817	9 457
EGR	bezrozm. č.	x	-0,9197

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Kiekert-CS, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{-0,9197}{0,1110} = -8,2838$$

Z Tabulky č. 21 můžeme vidět, že ve společnosti Kiekert-CS, s.r.o. došlo v roce 2007 k růstu výnosů, avšak hodnota vlastního kapitálu se výrazně snížila. Z výše uvedeného vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla výrazně záporné hodnoty a společnost může pociťovat nedostatek vlastního kapitálu.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$\begin{aligned} EGR &= P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0} \\ &= \frac{-108250}{4456913} * 1 * \frac{4456913}{1736296} * \frac{1736296}{117817} = -0,024 * 1 * 2,567 * 14,7 = -0,919 \end{aligned}$$

Z výše uvedeného je zřejmá vysoká hodnota finanční páky, která se výrazně podílí na vysoké výši EGR v absolutní hodnotě. Pokud by tedy společnost realizovala ziskovou marži alespoň v hodnotě 0,005 při nezměněných ostatních ukazatelích, EGR by začal předstihovat RGR. Záporná hodnota ziskové marže však v roce 2007 zapříčinila zápornou hodnotu ukazatele míry růstu vlastního kapitálu. Společnost by tedy nastalou situaci mohla řešit snížením nákladů, případně zvýšením cen.

4.1.8 OEZ, s.r.o.

Vznik společnosti:	9. 7. 1993
Sídlo společnosti:	Letohrad
Předmět podnikání:	výroba, instalace a opravy elektrotechnických strojů a přístrojů
Počet zaměstnanců:	1 393
Analyzované účetní období:	1. 10. 2006 – 30. 9. 2007

Společnost OEZ s.r.o. působí na elektrotechnickém trhu již bezmála sedmdesát let. Od roku 2007 je OEZ součástí skupiny Siemens.²⁹

Tabulka č. 22 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku OEZ, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	37 920	37 920
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	0,44	0,48
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti OEZ, s.r.o., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 22 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- předpoklad neměnnosti kapitálové struktury je splněn v intervalu $\langle 0,44; 0,48 \rangle$, přičemž společnost využívá ve vyšší míře k financování cizí kapitál oproti vlastnímu kapitálu. Rozhodující položku cizího kapitálu tvořily v běžném období krátkodobé závazky, přičemž v minulém období převládaly bankovní úvěry a výpomoci;
- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 23 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku OEZ, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	1 935 500	1 632 877
RGR	bezrozm. č.	x	-0,1563
vlastní kapitál	tis. Kč	379 800	409 961
EGR	bezrozm. č.	x	0,0794

Zdroj: Výroční zpráva společnosti OEZ, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0794}{-0,1563} = -0,5079$$

²⁹ Zdroj: OEZ [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.oez.cz/index.asp?thema=2533>

Z Tabulky č. 23 můžeme vidět, že ve společnosti OEZ, s.r.o. v roce 2007 hodnota vlastního kapitálu vzrostla a zároveň došlo k poměrně výraznému poklesu výnosů, čímž byl porušen implicitní předpoklad skutečného růstu podniku.

4.1.9 Saint-Gobain Vertex, s.r.o.

Vznik společnosti:	1. 1. 1991
Sídlo společnosti:	Litomyšl
Předmět podnikání:	výroba skleněných vláken
Počet zaměstnanců:	1 320
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Tabulka č. 24 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Saint-Gobain Vertex, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	2 045 816	2 045 816
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	1,43	2,11
aktivační poměr	bezrozm. č.	0,1191	0,1688

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Saint-Gobain Vertex, s.r.o., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 24 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 1,43; 2,11 \rangle$, což je více než 10procentní změna, která byla způsobena zvýšením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{923694}{7098803,5} = 0,1301$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{69708}{2597480} = 0,0268$$

$$ROA > i$$

Je zřejmé, že společnost využívá ve vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Ze vztahu ROA a úrokové míry je patrné, že finanční páka ve společnosti působí pozitivně, využívání cizího kapitálu vylepšuje rentabilitu vlastního kapitálu;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku není splněn (skutečnost).

Tabulka č. 25 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Saint-Gobain Vertex, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	6 132 607	6 703 146
RGR	bezrozm. č.	x	0,0930
vlastní kapitál	tis. Kč	3 903 188	4 127 429
EGR	bezrozm. č.	x	0,0575

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Saint-Gobain Vertex, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0575}{0,0930} = 0,6177$$

Z Tabulky č. 25 můžeme vidět, že ve společnosti Saint-Gobain Vertex, s.r.o. došlo v roce 2007 k rychlejšímu růstu výnosů oproti růstu vlastního kapitálu. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla hodnoty menší než 1 a společnost může pociťovat nedostatek zdrojů.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$EGR = P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0}$$

$$= \frac{716586}{6703146} * 0,1688 * \frac{6703146}{6957421} * \frac{6957421}{3903188} = 0,1069 * 0,1688 * 0,9635 * 1,7825 = 0,031$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že EGR dle rozkladu PRAT se nerovná relativnímu přírůstku vlastního kapitálu. Tato situace je způsobena tím, že vlastní kapitál nebyl navýšen pouze přírůstkem reinvestovaného zisku běžného období, ale zároveň i přeceněním majetku. I přesto je však z provedeného rozkladu patrné, že všechny ukazatele kromě finanční páky snižují míru růstu vlastního kapitálu. Sblížit růst vlastního kapitálu a růst výnosů by společnost mohla pomocí zvýšení cen, které povede buď ke snížení tempa růstu tržeb, a tedy snížení RGR, nebo ke zvýšení disponibilního zisku, a tedy zvýšení EGR. Další možností jak zvýšit růst vlastního kapitálu je snížení výplatního poměru či zvýšení obratu aktiv (např. zúžením sortimentu nebo využitím subdodávek). Velmi vhodné se zde jeví také zvýšení finanční páky, která ve společnosti dosahuje poměrně nízké hodnoty a jejíž působení ve společnosti vylepšuje rentabilitu vlastního kapitálu.

Jak již bylo uvedeno výše, společnost zvýšila aktivační poměr vztahující se k zisku roku 2007, čímž byl porušen předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku. Kdyby

však společnost zachovala stejný aktivační poměr jako v předchozím roce, růst vlastního kapitálu by byl ještě nižší.

4.1.10 ETA a.s.

Vznik společnosti:	1. 1. 1991
Sídlo společnosti:	Hlinsko
Předmět podnikání:	výroba a prodej domácích spotřebičů
Počet zaměstnanců:	1 101
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Eta a.s. je firma s více než šedesátiletou tradicí ve výrobě elektrických spotřebičů pro domácnost. Za druhé světové války založil v současném areálu firmy pražský podnikatel Jan Prošvic Elektrotechnickou akciovou společnost ESA. Položil tím základy výroby elektrických spotřebičů pro domácnost v Hlinsku. Prvním výrobkem byly elektrické žehličky. Výrazný vliv na rozvoj firmy mělo zavedení výroby vysavačů v roce 1952. Ty se během krátké doby staly hlavním výrobním programem podniku a významným exportním artiklem. V roce 1960 si společnost zaregistrovala ochrannou známku ETA, která je i dnes nejznámější značkou elektrických spotřebičů v ČR.³⁰

Tabulka č. 26 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku ETA a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	548 314	548 314
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	1,27	1,77
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva společnosti ETA a.s., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 26 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 1,27; 1,77 \rangle$, což je více než 10procentní změna. Ta byla způsobena zvýšením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv. Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{130121}{1257642,5} = 0,1035$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{5307}{500082} = 0,0106$$

³⁰ Zdroj: ETA [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: http://www.eta.cz/indexx.php?kod=o_profil

$ROA > i$

Je zřejmé, že společnost využívá ve vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Ve struktuře cizího kapitálu převládají krátkodobé závazky. Ze vztahu mezi ROA a úrokovou mírou je patrné, že finanční páka působí pozitivně na rentabilitu vlastního kapitálu;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

Tabulka č. 27 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku ETA a.s.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	1 691 682	1 908 868
RGR	bezrozm. č.	x	0,1284
vlastní kapitál	tis. Kč	646 500	868 586
EGR	bezrozm. č.	x	0,3435

Zdroj: Výroční zpráva společnosti ETA a.s., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,3435}{0,1284} = 2,6757$$

Z Tabulky č. 27 můžeme vidět, že ve společnosti ETA a.s. došlo v roce 2007 k výrazně rychlejšímu růstu vlastního kapitálu oproti růstu výnosů. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla hodnoty větší než 1 a společnost tedy tvoří více zdrojů než spotřebovává růst výnosů.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$\begin{aligned} EGR &= P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0} \\ &= \frac{124010}{1908868} * 1 * \frac{1908868}{1358006} * \frac{1358006}{646500} = 0,065 * 1 * 1,4 * 2,1 = 0,192 \end{aligned}$$

Díky tomu, že EGR dle rozkladu PRAT dosáhl nižší hodnoty než relativní přírůstek vlastního kapitálu, je patrné, že k rychlejšímu růstu vlastního kapitálu oproti růstu výnosů došlo především z důvodu navýšení vlastního kapitálu z vnějších zdrojů (jedná se zejména o zaúčtování rozdílů z přecenění). I přesto ale společnost dosáhla vyššího růstu EGR oproti RGR. Společnost by vysoký růst vlastního kapitálu mohla zkorigovat snížením cen. Snížení jednotkové ceny buď povede ke zvýšení tempa růstu tržeb, a tedy zvýšení RGR, nebo ke snížení disponibilního zisku, a tedy snížení EGR. Dalším řešením problému ladem

ležících zdrojů může být jejich vrácení vlastníkům formou zvýšených dividend nebo zpětného odkupu akcií.

4.1.11 Univerzita Pardubice

Vznik subjektu:	1. 4. 1994
Sídlo subjektu:	Pardubice
Ekonomická činnost:	Terciární vzdělávání
Počet zaměstnanců:	1 010
Analyzované účetní období:	1. 1. 2007 – 31. 12. 2007

Historie vysokého školství v Pardubicích sahá až do roku 1950. Za více než padesát let své existence se stala Vysoká škola chemicko-technologická a její pokračovatelka Univerzita Pardubice významným centrem vzdělanosti, jež vychovalo na patnáct tisíc vysoce kvalifikovaných odborníků. Univerzita Pardubice se svými sedmi fakultami je jedinou vysokoškolskou institucí univerzitního typu v Pardubickém kraji. Co do počtu studentů patří se svými více než 9,5 tisíci studenty do skupiny středně velkých veřejných vysokých škol ČR.³¹

Tabulka č. 28 Úroveň naplnění stanovených předpokladů Univerzity Pardubice

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál (vlastní jmění)	tis. Kč	966 994	1 397 269
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	11,69	19,51
aktivační poměr	bezrozm. č.	1	1

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Univerzity Pardubice, vlastní výpočty

Z Tabulky č. 28 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu není splněn (důvodem bylo navýšení zdrojů krytí na nedokončený dlouhodobý majetek – tj. stavbu nové budovy Fakulty chemicko-technologické);
- kapitálová struktura se nachází v intervalu $\langle 11,69; 19,51 \rangle$, což je více než 10procentní změna, která byla způsobena zvýšením podílu vlastního kapitálu ve struktuře pasiv (viz předpoklad neměnnosti základního kapitálu). Předpoklad neměnnosti kapitálové struktury tedy není splněn, proto je třeba zhodnotit působení finanční páky pomocí vztahu ROA a úrokové míry:

³¹ Zdroj: Univerzita Pardubice [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.upce.cz/univerzita/historie.html>

$$ROA = \frac{EBIT}{fC} = \frac{23793,6}{1366204,6} = 0,0174$$

$$i = \frac{I}{fD} = \frac{37,56}{83746,77} = 0,0004$$

$$ROA > i$$

Je zřejmé, že subjekt využívá ve výrazně vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu. Ze vztahu ROA a úrokové míry vyplývá, že finanční páka zde působí pozitivně na rentabilitu vlastního kapitálu;

- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (skutečnost).

Tabulka č. 29 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR Univerzity Pardubice

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	766 690	821 076
RGR	bezrozm. č.	x	0,0709
vlastní kapitál	tis. Kč	1 051 014	1 513 901
EGR	bezrozm. č.	x	0,4404

Zdroj: Výroční zpráva o hospodaření Univerzity Pardubice, vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,4404}{0,0709} = 6,2087$$

Z Tabulky č. 29 můžeme vidět, že Univerzita Pardubice vykázala v roce 2007 výrazně vyšší růst vlastního kapitálu oproti růstu výnosů. Tato situace byla způsobena navýšením vlastního jmění, čímž došlo k porušení předpokladů modelu. Výstavbou nové budovy Fakulty chemicko-technologické se však dá usuzovat na zvýšení kvality poskytovaných služeb, čímž dojde k rozvoji Univerzity Pardubice, který je však obtížné číselně kvantifikovat.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$EGR = P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0}$$

$$= \frac{23756}{821076} * 1 * \frac{821076}{1591491} * \frac{1591491}{1051014} = 0,029 * 1 * 0,516 * 1,514 = 0,0226$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že EGR dle rozkladu PRAT se nerovná relativnímu přírůstku vlastního kapitálu. Tato situace je způsobena tím, že vlastní kapitál byl navýšen

zvýšením vlastního jmění. Kdyby k této situaci nedošlo, růst vlastního kapitálu by byl naopak nižší než růst výnosů.

Z provedeného rozkladu je patrné, že finanční páka přispívá k růstu EGR, míra reinvestovaného zisku působí neutrálně a zisková marže a obrat aktiv míru růstu vlastního kapitálu snižují.

4.1.12 Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.

Vznik společnosti:	7. 3. 2001
Sídlo společnosti:	Pardubice
Předmět podnikání:	výroba autorádií
Počet zaměstnanců:	1 008
Analyzované účetní období:	1. 4. 2007 – 31. 3. 2008

Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o. vznikla 7. března 2001. Předmětem podnikání společnosti je výroba autorádií. Společnost byla původně rozdělena do dvou výrobních divizí, a to divizi autorádií a divizi mobilních přístrojů. V důsledku globální restrukturalizace skupiny ukončila divize mobilních přístrojů k 31. březnu 2006 svou činnost.³²

Tabulka č. 30 Úroveň naplnění stanovených předpokladů u podniku Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
základní kapitál	tis. Kč	1 260 000	1 260 000
kapitálová struktura (E/D)	bezrozm. č.	2,68	2,66
aktivační poměr	bezrozm. č.	0,5246	0,5246

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o., vlastní výpočty

Z Tabulky č. 30 je patrné, že

- předpoklad neměnnosti základního kapitálu je splněn;
- předpoklad neměnnosti kapitálové struktury je splněn v intervalu $\langle 2,66; 2,68 \rangle$, přičemž společnost využívá ve výrazně vyšší míře k financování vlastní kapitál oproti cizímu kapitálu;
- předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku je splněn (předpoklad).

³² Zdroj: Výroční zpráva společnosti Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.

Tabulka č. 31 Výnosy, RGR, vlastní kapitál a EGR podniku Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.

ukazatel	jednotka	rok	
		2006	2007
výnosy	tis. Kč	5 762 974	6 290 638
RGR	bezrozm. č.	x	0,0916
vlastní kapitál	tis. Kč	1 783 424	1 863 176
EGR	bezrozm. č.	x	0,0447

Zdroj: Výroční zpráva společnosti Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o., vlastní výpočty

Výpočet míry povzbudivého růstu:

$$SGR = \frac{EGR}{RGR} = \frac{0,0447}{0,0916} = 0,488$$

Z Tabulky č. 31 můžeme vidět, že ve společnosti Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o. došlo v roce 2007 k rychlejšímu růstu výnosů oproti růstu vlastního kapitálu. Z toho vyplývá, že míra povzbudivého růstu dosáhla hodnoty menší než 1 a společnost může pociťovat nedostatek vlastního kapitálu.

S cílem určit vhodné způsoby ovlivňování povzbudivého růstu lze provést multiplikační rozklad míry růstu vlastního kapitálu:

$$\begin{aligned} EGR &= P * R * A * T = \frac{EAT_1}{R_1} * (a.p.) * \frac{R_1}{A_1} * \frac{C_1}{E_0} \\ &= \frac{152025}{6290638} * 0,5246 * \frac{6290638}{2663057} * \frac{2663057}{1783424} = 0,024 * 0,5246 * 2,3622 * 1,444 = 0,0447 \end{aligned}$$

Z výše uvedeného je zřejmé, že finanční páka a obrat aktiv přispívají k růstu EGR, nicméně finanční páka dosahuje poměrně nízké hodnoty díky tomu, že ve financování převažuje vlastní kapitál. Společnost nevyužívá žádný úročený cizí kapitál, finanční páka tedy ve společnosti působí pozitivně a mohla by být zvýšena. Sblížit růst vlastního kapitálu a růst výnosů by společnost mohla pomocí zvýšení cen, které povede buď ke snížení tempa růstu tržeb, a tedy snížení RGR, nebo ke zvýšení disponibilního zisku, a tedy zvýšení EGR. Další možností jak zvýšit růst vlastního kapitálu je snížení výplatního poměru.

4.2 Souhrnné vyhodnocení povzbudivého růstu

Analýza povzbudivého růstu dvanácti významných ekonomických subjektů Pardubického kraje byla u jedenácti z nich provedena za rok 2007, u Pardubické krajské nemocnice, a.s. byla z důvodu transformace subjektu provedena za rok 2008. Všechny tři předpoklady modelu povzbudivého růstu (tj. neměnnost základního kapitálu, neměnnost kapitálové struktury a neměnnost politiky rozdělování zisku) byly splněny pouze u čtyř subjektů, a to společností Foxconn CZ, s.r.o., Iveco Czech Republic, a.s., OEZ, s.r.o. a Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o.

Předpoklad neměnnosti základního kapitálu byl porušen u Pardubické krajské nemocnice, a.s. a Univerzity Pardubice.

Zbylé subjekty (včetně Pardubické krajské nemocnice, a.s. a Univerzity Pardubice) nesplnily požadavek neměnnosti kapitálové struktury. V tomto případě byla provedena analýza finanční páky, přičemž u pěti ekonomických subjektů bylo působení finanční páky na rentabilitu vlastního kapitálu pozitivní a u tří subjektů bylo negativní.

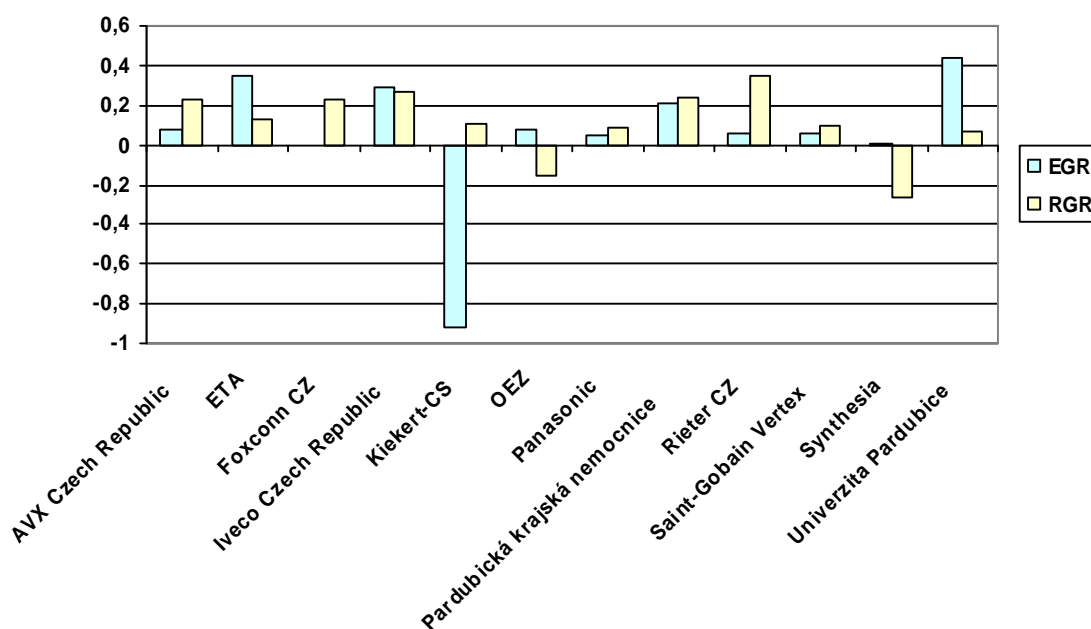
Vzhledem k tomu, že v době zpracovávání diplomové práce nebylo u většiny subjektů známo rozdělení zisku roku 2007, bylo u těchto subjektů předpokládáno, že předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku byl splněn. Z těch subjektů, kde byl způsob rozdělení zisku znám, předpoklad neměnnosti politiky rozdělování zisku nesplnila pouze společnost Saint-Gobain Vertex, s.r.o.

Z ekonomických subjektů, které splnily všechny tři předpoklady modelu, dosahovala povzbudivého růstu pouze společnost Iveco Czech Republic, a.s. U společnosti OEZ, s.r.o. došlo k porušení implicitního předpokladu, když v roce 2007 poklesly výnosy oproti roku 2006. Společnost Foxconn CZ, s.r.o. zaznamenala v roce 2007 snížení vlastního kapitálu a růst výnosů. Společnost Panasonic Automotive Systems Czech, s.r.o. dosáhla jak růstu vlastního kapitálu, tak růstu výnosů, avšak každý ukazatel rostl rozdílným tempem. Souhrnné vyhodnocení výsledků analýzy uvádí Tabulka č. 32.

Při nesouladu růstu EGR a RGR sám R. C. Higgins navrhuje jako řešení porušení předpokladů modelu (změna výplatního poměru, emise či odkup akcií), proto se lze domnívat, že dodržení stanovených předpokladů není pro použití modelu nutné, neboť záleží na skutečném stavu vlastního kapitálu a tržeb. S ohledem na tento závěr lze tvrdit, že povzbudivého růstu dosáhla i Pardubická krajská nemocnice, a.s., a to díky zvýšení

základního kapitálu. Dá se předpokládat, že navyšování základního kapitálu nebude prováděno každoročně, ale jednalo se o výjimečnou situaci spojenou s nedávnou transformací subjektu. Je tedy pravděpodobné, že v dalších letech by Pardubická krajská nemocnice, a.s. povzbudivého růstu již dosahovat nemusela.

Graf č. 2 uvádí hodnoty EGR a RGR u jednotlivých ekonomických subjektů. Je zřejmé, že u těch subjektů, kde se hodnoty EGR a RGR nacházejí na přibližně stejné úrovni, je dosahováno povzbudivého růstu.

Graf č. 2 Hodnoty EGR a RGR významných ekonomických subjektů Pardubického kraje
Zdroj: Vlastní tvorba

Tabulka č. 32 Souhrnné vyhodnocení povzbudivého růstu

	Splnění předpokladů			E ₀	R ₀	EGR	RGR	SGR
	ZK	E/D	a.p.					
Pardubická krajská nemocnice a.s.	x	x	√	176 153	1 120 487	0,2076	0,233	0,8910
Univerzita Pardubice	x	x	√	1 051 014	766 690	0,4404	0,0709	6,2087
AVX Czech Republic s.r.o.	√	x	√	2 984 273	4 562 231	0,0722	0,2309	0,3127
Synthesia a.s.	√	x	√	4 904 755	4 768 524	0,0064	-0,266	-0,0239
Rieter CZ a.s.	√	x	√	996 270	3 932 400	0,0532	0,3461	0,1537
Kiekert-CS s.r.o.	√	x	√	117 817	4 011 524	-0,9197	0,1110	-8,2838
ETA a.s.	√	x	√	646 500	1 691 682	0,3435	0,1284	2,6757
Saint-Gobain Vertex s.r.o.	√	x	x	3 903 188	6 132 607	0,0575	0,0930	0,6177
OEZ s.r.o.	√	√	√	379 800	1 935 500	0,0794	-0,1563	-0,5079
Foxconn CZ s.r.o.	√	√	√	1 649 122	77 027 086	-0,0051	0,226	-0,0225
Panasonic Automotive Systems Czech s.r.o.	√	√	√	1 783 424	5 762 974	0,0447	0,0916	0,4880
Iveco Czech Republic a.s.	√	√	√	5 288 199	9 233 454	0,2922	0,2703	1,0807

Zdroj: Vlastní tvorba

5 Vztah regionu a jeho ekonomických subjektů

5.1 Rozvoj Pardubického kraje

Tato kapitola charakterizuje stav rozvoje Pardubického kraje v roce 2007 a zjišťuje, zda Pardubický kraj vytváří příznivé podmínky pro rozvoj ekonomických subjektů. Kvůli vytýčené hypotéze, tj. porovnání rozvoje Pardubického kraje s reálným růstem podniků dosaženým v roce 2007, je hodnocen stav rozvoje v konkrétním roce a nikoliv jeho vývoj.

Pro zachycení stavu rozvoje kraje byl vytvořen model, který lze označit jako stavový komparační. Nehodnotí vývoj regionu, ale jeho stav v určitém roce, přičemž základem hodnocení je komparace s ostatními regiony. Postup při jeho tvorbě byl následující:

1. zjištění dostupných statistických indikátorů;
2. stanovení kostry modelu, tj. oblastí, které budou hodnoceny;
3. určení obsahu hodnocení jednotlivých oblastí, volba příslušných indikátorů;
4. volba metody hodnocení indikátorů v zájmu zajištění konzistence interpretace výsledku;
5. vlastní zpracování (výpočty, grafy – spidergrafy, kartogramy)

V Příloze č. 1 diplomové práce jsou shromážděny dostupné statistické ukazatele, které se dají použít pro hodnocení regionů České republiky, zejména na úrovni NUTS III, tj. krajů. Tyto ukazatele byly vybrány z publikací Českého statistického úřadu jako je Statistická ročenka Pardubického kraje 2008 a Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Pardubickém kraji a dále z Přílohy č. 3 ke Strategii regionálního rozvoje ČR, která však neuvádí konkrétní hodnoty jednotlivých ukazatelů, ale pouze odkaz na jejich zdroj. Uvedená statistická data jsou současně v rámci webových stránek Českého statistického úřadu poskytována v různých informačních sekcích, např. v regionálních datech, ve veřejné databázi apod.

Stav rozvoje Pardubického kraje je hodnocen za rok 2007, který představuje úspěšný a standardní rok, který ještě nepoznamenala ekonomická krize.

Pro posouzení stavu rozvoje Pardubického kraje jsou uvažovány jako klíčové tři oblasti: produkce, koupěschopná poptávka a infrastruktura. Pro hodnocení zvolených oblastí byly vybrány relevantní indikátory uvedené v Příloze č. 1 této práce.

S ohledem na téma diplomové práce je stěžejní oblast „Produkce“. V rámci této oblasti byly zvoleny indikátory, které se týkají jak podmínek produkce (přímé zahraniční investice, ekonomicky aktivní obyvatelstvo, obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním, registrované ekonomické subjekty, výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj), tak jejích výstupů (HDP, vývoz).

S produkcí neodmyslitelně souvisí koupěschopná poptávka, která ovlivňuje situaci na trhu. V rámci oblasti „Koupěschopná poptávka“ byly hodnoceny indikátory popisující jednak fyzickou existenci lidí v kraji (hustota obyvatelstva, hosté v hromadných ubytovacích zařízeních), jednak příjmovou stránku obyvatel kraje (průměrná hrubá měsíční mzda, průměrný měsíční důchod, podíl domácností nad životním minimem).

Působení ekonomických subjektů i obyvatel v kraji je spjata s existencí infrastruktury, která vytváří podmínky pro alokaci ekonomických subjektů a zkvalitnění životních podmínek obyvatel. V rámci oblasti „Infrastruktura“ byly vybrány indikátory týkající se jak zařízení technické infrastruktury (hustota dálnic a silnic 1. třídy, podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s čističkou odpadních vod), tak bytů a zařízení sociální infrastruktury v odvětví školství, zdravotnictví, sociálního zabezpečení a kultury.

Z hodnot ukazatelů v absolutním vyjádření (viz Tabulka č. 33) byly pro potřeby komparace vytvořeny relativní ukazatelé (viz Tabulka č. 34) pomocí přepočtu jednotlivých ukazatelů na srovnatelnou jednotku, tj. ve většině případů na osobu, na 1000 obyvatel či jako procento z celku.

Hodnoty výše uvedených indikátorů v přepočtu na srovnatelnou jednotku popisujících situaci v Pardubickém kraji jsou posuzovány na základě jejich srovnání s přepočtenými průměrnými hodnotami za Českou republiku bez hlavního města Prahy. Ta byla z hodnocení vyloučena z důvodu odlišné hospodářské úrovně oproti ostatním krajům České republiky, čímž by v mnoha případech neúměrně navyšovala a tím i zkreslovala celorepublikový průměr. Pro získání lepšího přehledu o podmínkách rozvoje v Pardubickém kraji, jsou hodnocené indikátory doplněny kartogramy znázorňujícími situaci i v ostatních krajích České republiky.

Tabulka č. 33 Absolutní hodnoty indikátorů

Oblast	Indikátor	Období	Jednotky	Pardubický kraj	ČR bez Prahy
Produkce	Přímé zahraniční investice	2007	mil. Kč	40 420	983 048
	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	k 31.12.2007	osoby	251 294	4 550 100
	Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním	k 31.12.2007	osoby	35 931	736 500
	Registrované ekonomické subjekty	k 31.12.2007	subjekty	106 972	2 028 857
	Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj	2007	tis. Kč	1 792 045	23 570 939
	Hrubý domácí produkt	2007	mil. Kč	147 940	2 681 814
	Vývoz	2007	mil. Kč	191 646	2 342 210
Koupěschopná poptávka	Obyvatelstvo	k 31.12.2007	osoby	511 400	9 169 033
	Průměrná hrubá měsíční mzda	2007	Kč	19 156	20 212
	Průměrný měsíční důchod	2007	Kč	8 413	8 480
	Domácnosti nad životním minimem	2007	domácnosti	185 792	3 422 346
	Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	2007	osoby	388 240	8 475 549
Infrastruktura	Dálnice a silnice 1. třídy	k 31.12.2007	km	462	6 806
	Dokončené byty	2007	byty	1 866	32 227
	Počet středních škol	2007	školy	78	1 247
	Počet ordinací praktického lékaře pro dospělé	2007	ordinace	218	3 905
	Počet míst v zařízeních sociální péče	2007	místa	3 537	70 943
	Počet divadel	2006	divadla	18	186
	Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV	2007	osoby	325 693	7 435 610

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat publikovaných Českým statistickým úřadem: <http://www.czso.cz> a Českou národní bankou: <http://www.cnb.cz>

Tabulka č. 34 Přepočtené hodnoty indikátorů

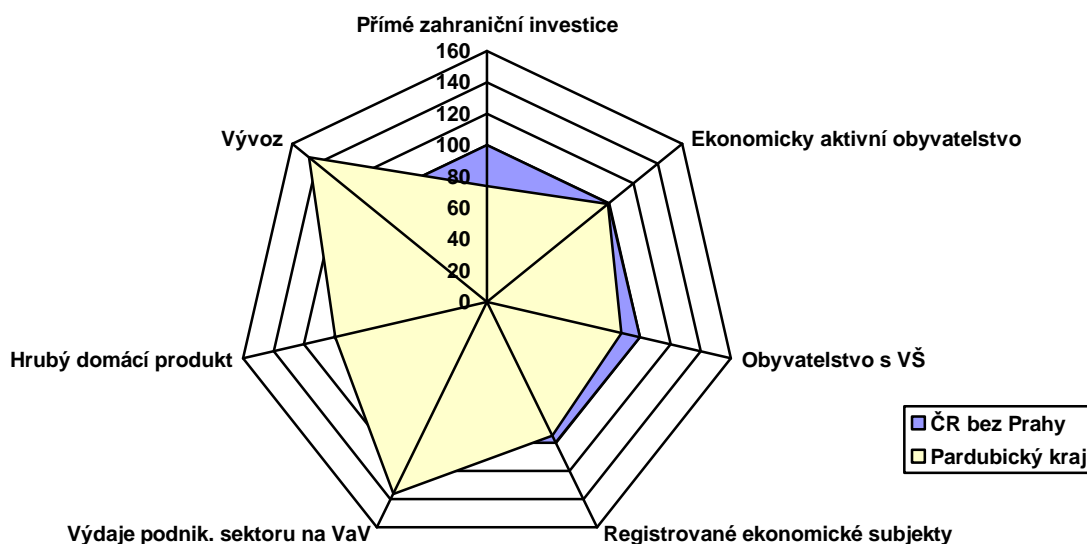
Oblast	Indikátor	Jednotky	Pardubický kraj	ČR bez Prahy	Pardubický kraj (ČR bez Prahy = 100 %)
Produkce	Přímé zahraniční investice	Kč na osobu	79 040	107 214	73,7 %
	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	na 1000 obyv.	491	496	99,0 %
	Podíl obyvatelstva ve věku 15 let a více s vysokoškolským vzděláním	% z obyv. nad 15 let	8,3	9,4	88,3 %
	Registrované ekonomické subjekty	na 1000 obyv.	209	221	94,6 %
	Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj	Kč na osobu	3 504	2 571	136,3 %
	Hrubý domácí produkt	Kč na osobu	290 693	292 486	99,4 %
	Vývoz	Kč na osobu	374 748	255 448	146,7 %
Koupěschopná poptávka	Hustota obyvatelstva	na 1 km ²	113	117	96,6 %
	Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	19 156	20 212	94,8 %
	Průměrný měsíční důchod	Kč	8 413	8 480	99,2 %
	Podíl domácností nad životním minimem	% z domácností celkem	96,6	97,5	99,1 %
	Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	na 1000 obyv.	759	924	82,1 %
Infrastruktura	Hustota dálnic a silnic 1. třídy	na 100 km ²	10,2	8,7	117,2 %
	Dokončené byty	na 1000 obyv.	3,65	3,5	104,3 %
	Počet středních škol	na 10 000 obyv.	1,53	1,36	112,5 %
	Počet ordinací praktického lékaře pro dospělé	na 10 000 obyv.	4,26	4,26	100,0 %
	Počet míst v zařízeních sociální péče	na 1000 obyv.	6,9	7,7	89,6 %
	Počet divadel	na 100 000 obyv.	3,52	2,03	173,4 %
	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV	% z obyv. celkem	63,7	81,1	78,5 %

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat publikovaných Českým statistickým úřadem: <http://www.czso.cz> a Českou národní bankou: <http://www.cnb.cz>

5.1.1 Produkce

Do oblasti popisující produkci jsou zahrnuty jak indikátory vytvářející podmínky pro produkci, tj. vstupy (přímé zahraniční investice, ekonomicky aktivní obyvatelstvo, obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním, registrované ekonomické subjekty, výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj), tak indikátory charakterizující výstupy (hrubý domácí produkt, vývoz). Přitom jedna skupina ukazatelů jsou tokové hodnoty za období roku 2007 (přímé zahraniční investice, výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj, hrubý domácí produkt, vývoz), zatímco druhá skupina představuje stavové veličiny (ekonomicky aktivní obyvatelstvo, obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním, registrované ekonomické subjekty).

Podíl jednotlivých ukazatelů charakterizujících produkci v Pardubickém kraji na průměru České republiky bez hlavního města Prahy znázorňuje Graf č. 3, který je konstruován tak, že hodnota je tím lepší, čím dále se nachází od středu.

Graf č. 3 Indikátory produkce - spidergraf

Zdroj: Vlastní tvorba

Přímé zahraniční investice trvale patří k významným nástrojům místního ekonomického rozvoje. V první řadě jsou významným zdrojem tvorby pracovních míst, a to nejen přímo u příchozích investorů, ale také u českých firem, které od nich získávají dodavatelské zakázky. Zahraniční investice mají také pozitivní vliv na růst produktivity práce v české ekonomice, neboť podniky vlastněné zahraničním kapitálem dosahují vyšší

produktivity práce na jednoho pracovníka, než je tomu u firem domácích. Zahraniční kapitál s sebou rovněž přináší technologické i manažerské know-how, které umožňuje efektivnější fungování podniku.³³ Proto je o kvalitní zahraniční investory rostoucí zájem a mezi regiony probíhá tvrdá soutěž. V roce 2007 do Pardubického kraje směřovaly investice v hodnotě 40 420 mil. Kč, což představuje 79 mil. Kč na 1000 obyvatel. Tato hodnota se nachází pod průměrem České republiky bez hlavního města Prahy, který představuje 107 mil. Kč na 1000 obyvatel.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli pracovní sílu tvoří všechny osoby, které jsou zaměstnány nebo jsou nezaměstnány, ale práci aktivně hledají a jsou tedy potenciálním zaměstnavatelům k dispozici. Počet ekonomicky aktivních obyvatel na 1000 obyvatel je v Pardubickém kraji srovnatelný s celorepublikovým průměrem bez hlavního města Prahy. Jelikož jsou v ekonomicky aktivním obyvatelstvu zahrnuti i nezaměstnaní, je třeba věnovat pozornost i míře nezaměstnanosti, neboť v případě vysokého počtu nezaměstnaných by sice region vykazoval vysoký počet ekonomicky aktivního obyvatelstva, ale regionální produkce by trpěla. V roce 2007 činila obecná míra nezaměstnanosti³⁴ v Pardubickém kraji 4,4 %, což je výrazně lepší hodnota oproti průměru České republiky bez hlavního města Prahy, který činil 5,7 %.

Informace o vzdělanosti obyvatelstva jsou jedním ze základních ukazatelů charakterizujících kvalitu lidských zdrojů ve společnosti. Je zřejmé, že vzdělání lidí sehrávají klíčovou roli pro zvýšení konkurenceschopnosti, podnícení hospodářského růstu a v neposlední řadě zajištění flexibilní pracovní síly. *Podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu starším 15 let* tvořil v roce 2007 v Pardubickém kraji 8,3 %, což je nižší hodnota v porovnání s celorepublikovým průměrem bez hlavního města Prahy, který činí 9,4 %. Na druhou stranu se Pardubický kraj vyznačuje velice nízkým podílem osob se základním a neukončeným vzděláním a vysokým zastoupením osob se středním vzděláním bez maturity (v našich podmínkách jde převážně o osoby vyučené), což v dnešní době, kdy je pocíťován nedostatek řemeslníků, lze hodnotit pozitivně (viz Graf č. 4c). [6]

Počet registrovaných ekonomických subjektů na 1000 obyvatel v Pardubickém kraji je 209, což je méně než celorepublikový průměr bez hlavního města Prahy, který činí 221 subjektů na 1000 obyvatel. Co se týče struktury ekonomických subjektů dle Odvětvové

³³ Zdroj: CzechInvest: Vliv přímých zahraničních investic [online]. [cit. 2009-07-14]. Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/vliv-pzi>

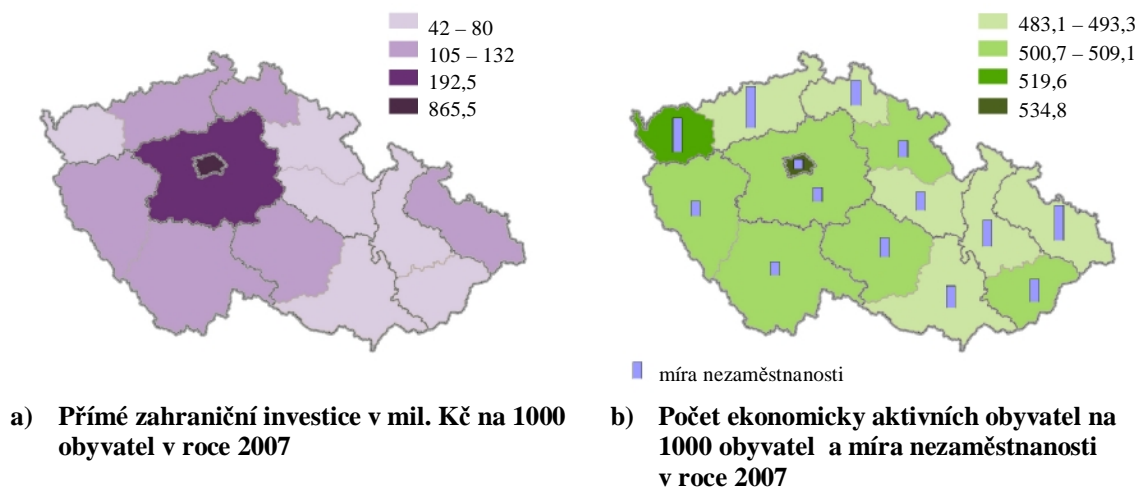
³⁴ Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v %).

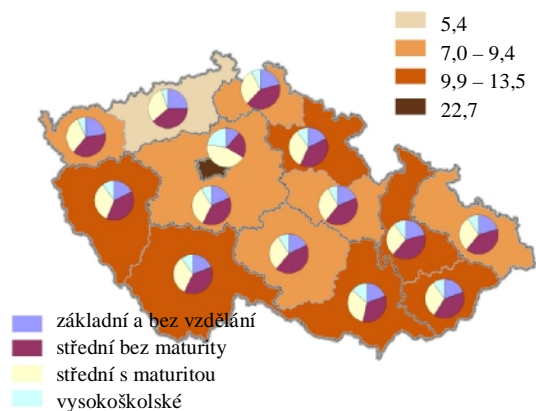
klasifikace ekonomických činností, nejvíce ekonomických subjektů se jak v Pardubickém kraji tak v České republice bez hlavního města Prahy zabývá obchodem včetně oprav, ubytováním a stravováním (31,1 %, resp. 32,6 %). V Pardubickém kraji následují odvětví průmyslu (14,94 %) a činností v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (14,87 %). V celorepublikovém průměru bez hlavního města Prahy se na druhém místě naopak nacházejí činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (16,9 %) a na třetím místě odvětví průmyslu (13,7 %). [4]

Výzkum a vývoj jsou hlavním zdrojem inovací. *Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj* v Pardubickém kraji činily 3 504 Kč na obyvatele a výrazně tak překračují průměr České republiky bez hlavního města Prahy, který činil 2 571 Kč na obyvatele.

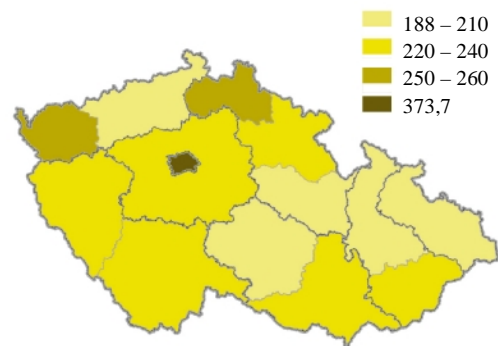
Hrubý domácí produkt je považován za základní makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně a výkonnosti ekonomiky. V Pardubickém kraji činil v roce 2007 regionální hrubý domácí produkt 147 940 mil. Kč, což v přepočtu na jednoho obyvatele představuje 99,4 % HDP České republiky bez hlavního města Prahy, což představuje srovnatelnou situaci s ostatními kraji vyjma hlavního města Prahy.

Vývoz v Pardubickém kraji v přepočtu na jednoho obyvatele činil 374,7 tis. Kč a dosahoval tak 146,7 % celorepublikového průměru bez hlavního města Prahy. Pardubický kraj tak patřil mezi tři kraje, které dosahovaly vyšší hodnoty vývozu v přepočtu na jednoho obyvatele oproti průměru České republiky bez hlavního města Prahy.

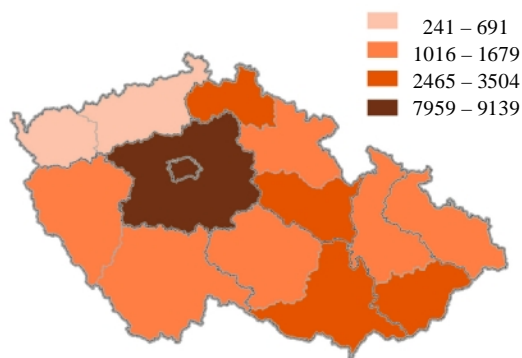

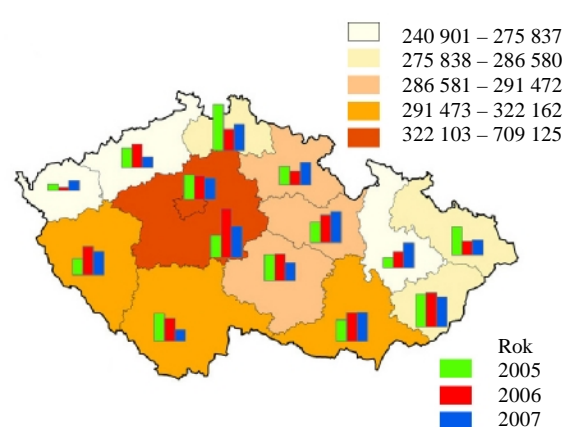
c) Podíl obyvatelstva ve věku 15 let a více s vysokoškolským vzděláním a vzdělanostní struktura v roce 2007

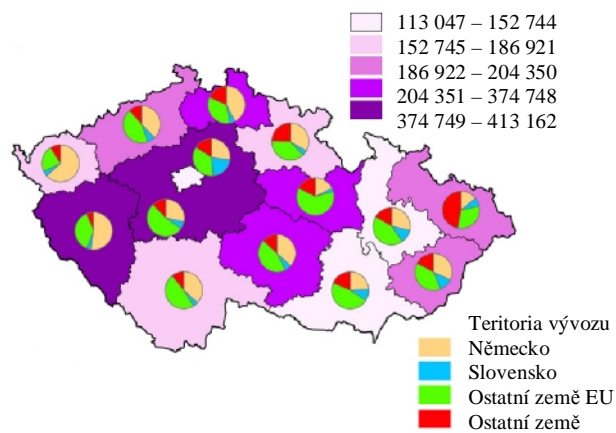
d) Registrované subjekty na 1000 obyvatel v roce 2007

e) Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj v Kč na 1 obyvatele v roce 2007

f) Hrubý domácí produkt v Kč na 1 obyvatele v roce 2007

g) Vývoz v Kč na 1 obyvatele a struktura podle teritorií vývozu v roce 2007

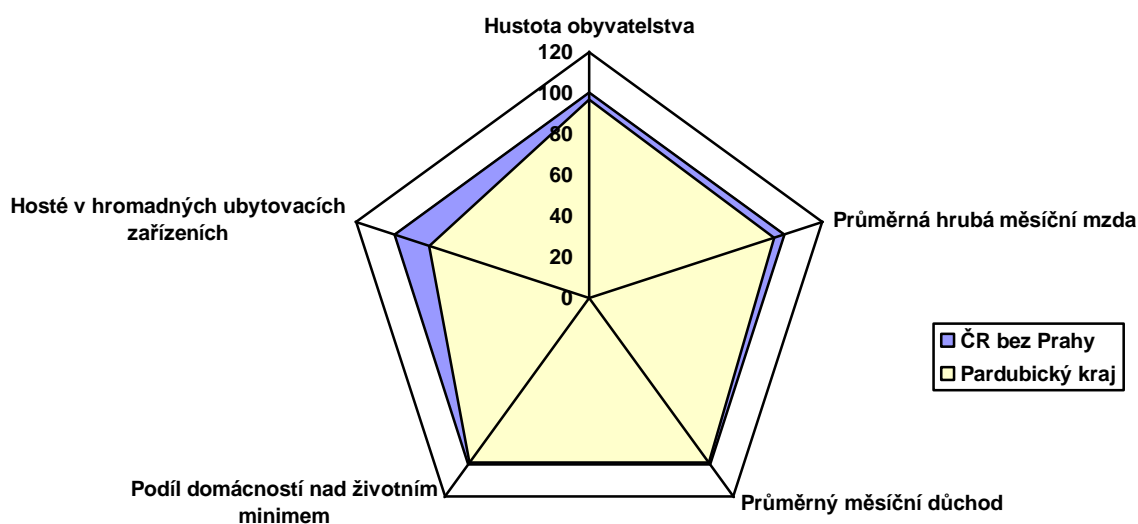
Graf č. 4 Indikátory produkce - kartogramy

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat publikovaných Českým statistickým úřadem: <http://www.czso.cz> a Českou národní bankou: <http://www.cnb.cz>

5.1.2 Koupěschopná poptávka

Do oblasti popisující koupěschopnou poptávku jsou zahrnuty jak indikátory popisující fyzickou existenci lidí v kraji (hustota obyvatelstva, hosté v hromadných ubytovacích zařízeních), tak příjmovou stránku obyvatel kraje (průměrná hrubá měsíční mzda, průměrný měsíční důchod, podíl domácností nad životním minimem).

Podíl jednotlivých ukazatelů charakterizujících koupěschopnou poptávku v Pardubickém kraji na průměru České republiky bez hlavního města Prahy znázorňuje Graf č. 5, který je konstruován tak, že hodnota je tím lepší, čím dále se nachází od středu.

Graf č. 5 Indikátory koupěschopné poptávky - spidergraf

Hustota obyvatelstva v Pardubickém kraji činí 113 osob na km². Z Grafu č. 6a je patrné, že hustotou obyvatelstva zaujímá Pardubický kraj srovnatelné postavení mezi ostatními kraji vyjma hlavního města Prahy.

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho přepočteného zaměstnance. V Pardubickém kraji v roce 2007 průměrná hrubá měsíční mzda činila 19 156 Kč a nacházela se tak pod průměrem České republiky bez hlavního města Prahy, který představoval 20 212 Kč. Z Grafu č. 6b je patrné, že Pardubický kraj patří mezi šest krajů s nejnižší hodnotou tohoto ukazatele v České republice.

Průměrný měsíční důchod v Pardubickém kraji v roce 2007 činil 8 413 Kč a byl srovnatelný s celorepublikovým průměrem bez hlavního města Prahy, který činil 8 480 Kč.

Na rozdíl od hrubé mzdy představuje důchod čistý příjem a je tedy jako celek potenciálním zdrojem koupěschopné poptávky.

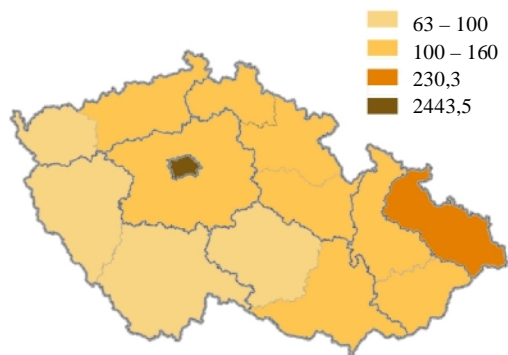
Životní minimum³⁵ je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. *Počet domácností nad životním minimem* tvoří v Pardubickém kraji 96,6 % všech domácností. Tato hodnota je opět srovnatelná s celorepublikovým průměrem, který činí 97,5 %.

Host v ubytovacím zařízení je podle Českého statistického úřadu každá osoba z České republiky a ciziny včetně dětí (kromě personálu a majitelů ubytovacího zařízení), která použila služeb ubytovacího zařízení k přechodnému ubytování. V roce 2007 bylo v Pardubickém kraji zaznamenáno 759 hostů na 1000 obyvatel. Tato hodnota je výrazně nižší v porovnání s celorepublikovým průměrem kromě hlavního města Prahy. Pardubický kraj tedy nepatří mezi nejvyhledávanější místa České republiky. Navíc většina hostů, kteří přijíždějí do Pardubického regionu pochází z tuzemska (viz Graf č. 6e), což v souvislosti s hodnocením regionální poptávky vyznívá spíše negativně, neboť Češi disponují nižší kupní silou než někteří cizinci.

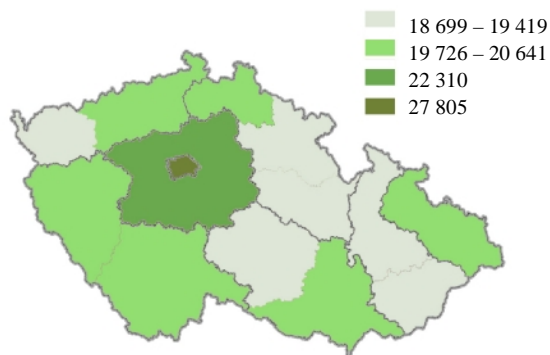
Krajský úřad Pardubického kraje si je vědom této situace, a proto v roce 2007 realizoval některé kroky na podporu rozvoje cestovního ruchu. Zásadní změnu v pojetí marketingu v oblasti cestovního ruchu přineslo založení Destinační společnosti Východní Čechy, jejímž cílem je zefektivnění propagace území Pardubického kraje a širší zapojení podnikatelského sektoru. Dalším projektem završeným v roce 2007 byla informační a propagační kampaň, v rámci které proběhly úspěšné poznávací cesty pro novináře, rozhlasové spoty, inzerce na billboardech a v tisku atd. Na grantové programy a individuální dotace do oblasti cestovního ruchu v roce 2007 Pardubický kraj vynaložil 9 615 tis. Kč. [13]

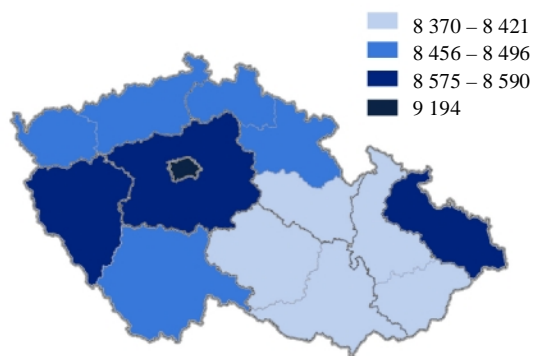
³⁵ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí: Životní a existenční minimum [online]. [cit. 2009-07-14]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/3213>

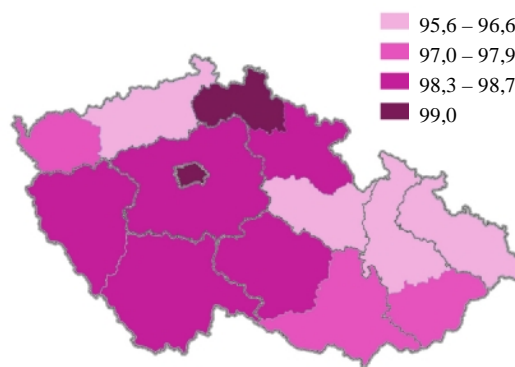
a) Hustota obyvatelstva v roce 2007 (osoby/km²)

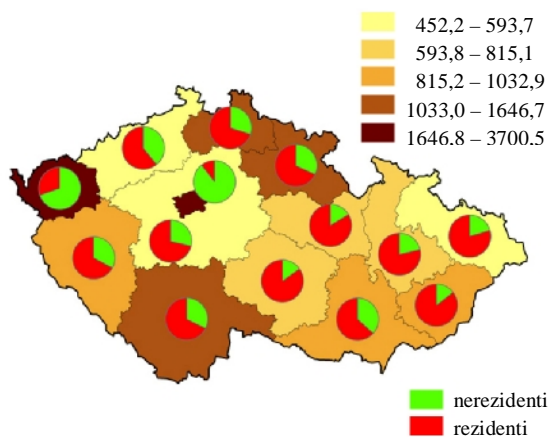
b) Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance v roce 2007

c) Průměrný hrubý měsíční důchod v roce 2007

d) Podíl domácností nad životním minimem v roce 2007

e) Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních na 1000 obyvatel a podíl nerezidentů v roce 2007

Graf č. 6 Indikátory koupěschopné poptávky - kartogramy

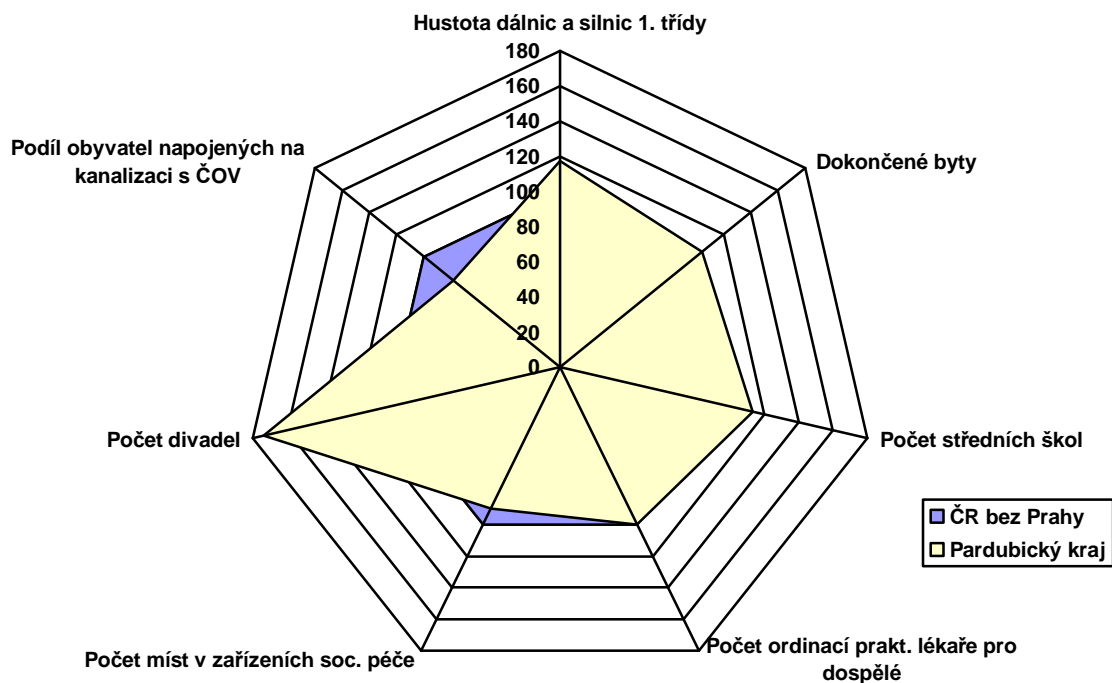
Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat publikovaných Českým statistickým úřadem: <http://www.czso.cz>

5.1.3 Infrastruktura

Infrastrukturu je možné chápat jako soubor všeobecných podmínek potřebných pro příznivý a sociálně, ekonomicky a environmentálně vyvážený rozvoj. Do oblastí charakterizujících infrastrukturu jsou zahrnuty indikátory popisující zařízení technické infrastruktury (hustota dálnic a silnic 1. třídy, podíl obyvatel napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod), vybavenost území byty a zařízení sociální infrastruktury. Jelikož se v oblasti sociální infrastruktury nachází velké množství ukazatelů, byl pro hodnocení rozvoje Pardubického kraje vybrán vždy jeden zástupce z odvětví školství, zdravotnictví, sociálního zabezpečení a kultury a podle jejich výsledků bude usuzováno na kvalitu celého odvětví.

Podíl jednotlivých ukazatelů charakterizujících infrastrukturu v Pardubickém kraji na průměru České republiky bez hlavního města Prahy znázorňuje Graf č. 7, který je konstruován tak, že hodnota je tím lepší, čím dále se nachází od středu.

Graf č. 7 Indikátory infrastruktury - spidergraf

Vybavenost území dopravní infrastrukturou vytváří podmínky pro úspěšnou realizaci širokého spektra sociálně ekonomických aktivit. *Hustota dálnic a silnic 1. třídy* v Pardubickém kraji patří k jedněm z nejvyšších v celé České republice (viz Graf č. 8a) a se svými 10,2 km na 100 km² převyšuje celorepublikový průměr bez hlavního města

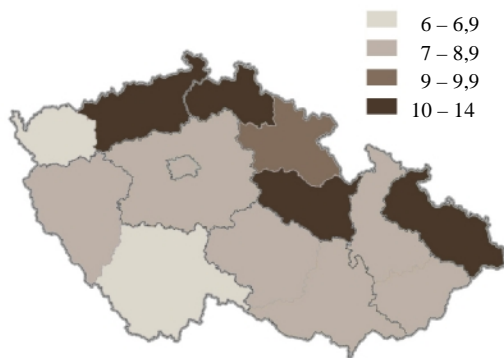
Prahy, který činí 8,7 km na 100 km². Významným přínosem pro silniční a dálniční síť Pardubického kraje se stane rychlostní silnice R35, jejíž úsek Sedlice-Opatovice je v současné době ve výstavbě. Předpokládané uvedení stavby do provozu je v listopadu roku 2009.

Dálnice a silnice 1. třídy jsou v majetku státu. V kompetenci krajů je správa silnic 2. a 3. třídy. V roce 2007 Pardubický kraj realizoval celkem 24 investičních akcí na silniční síti 2. a 3. třídy. Bylo rekonstruováno a modernizováno 22 km silnic a 10 mostů. Proinvestováno bylo celkem 403 500 tis. Kč. V rámci odstraňování povodňových škod roku 2006 bylo na silniční síti kraje realizováno 59 akcí v celkové hodnotě 125 300 tis. Kč. V letech 2002 – 2007 Pardubický kraj proinvestoval v silniční infrastruktuře 2 700 000 tis. Kč a rekonstruoval celkem 245 km silnic a 54 mostů. [13]

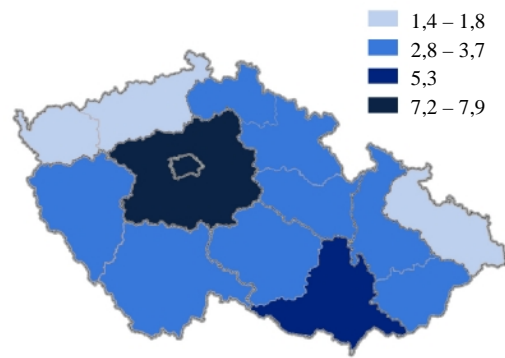
Vybavenost území byty spoluvytváří infrastrukturní podmínky a zčásti určuje úroveň kvality života jeho obyvatel. V roce 2007 bylo v Pardubickém kraji dokončeno 3,65 bytů na 1000 obyvatel. Celorepublikový průměr bez hlavního města Prahy přitom činil 3,5 bytů na 1000 obyvatel.

V oblasti sociální infrastruktury byly jako zástupci školství, zdravotnictví, sociálního zabezpečení a kultury vybrány tyto ukazatele: *počet středních škol na 10 000 obyvatel, počet ordinací praktického lékaře pro dospělé na 10 000 obyvatel, počet míst v zařízeních sociální péče na 1000 obyvatel a počet divadel na 100 000 obyvatel*. Při porovnání hodnot těchto ukazatelů s celorepublikovým průměrem bez hlavního města Prahy je zřejmá srovnatelná situace s ostatními regiony České republiky vyjma hlavního města Prahy, v případě počtu divadel na 100 000 obyvatel dosahuje Pardubický kraj dokonce vysoce nadprůměrné hodnoty. Dle výsledků těchto ukazatelů lze soudit, že Pardubický kraj vytváří v oblasti sociální infrastruktury svým obyvatelům vhodné podmínky.

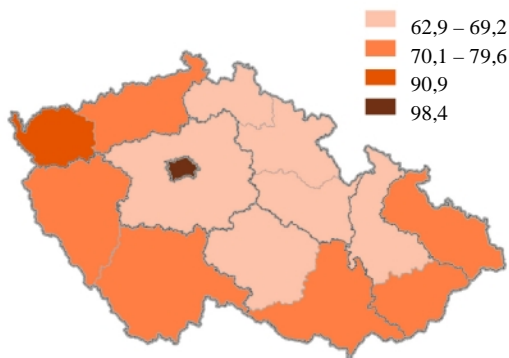
Napojení domů na veřejnou kanalizaci s čističkou odpadních vod přispívá ke snížení znečištění spodních vod, ke snížení rizika infekčních chorob a také v neposlední řadě ke zvýšení kultury bydlení. *Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV tvoří v Pardubickém kraji 63,7 % všech obyvatel*. V porovnání s celorepublikovým průměrem bez hlavního města Prahy, který činí 81,1 %, je tato hodnota výrazně nižší.

a) Hustota dálnic a silnic 1. třídy v roce 2007

b) Dokončené byty na 1000 obyvatel v roce 2007

c) Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV v roce 2007

Graf č. 8 Indikátory infrastruktury - kartogramy

Zdroj: Vlastní tvorba na základě dat publikovaných Českým statistickým úřadem: <http://www.czso.cz>

5.1.4 Vyhodnocení rozvoje Pardubického kraje

Při zhodnocení indikátorů charakterizujících oblast „Produkce“ lze konstatovat, že Pardubický kraj v této oblasti dosahuje v roce 2007 příznivých hodnot. Velice pozitivně lze posuzovat zejména výši výdajů podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj, které lze považovat za hlavní zdroje inovací, a velikost vývozu. Negativně lze naopak hodnotit příliv přímých zahraničních investic do tohoto regionu, který představuje pouhých 73,7 % celorepublikového průměru bez hlavního města Prahy, a také podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním. Hodnoty ostatních indikátorů popisujících tuto oblast jsou srovnatelné s průměrem České republiky bez hlavního města Prahy.

Všechny indikátory v oblasti „Koupěschopná poptávka“ týkající se Pardubického kraje se nacházely v roce 2007 pod republikovým průměrem bez hlavního města Prahy, avšak až na výjimky nepředstavovaly výrazné odchylky od tohoto průměru. Mezi hlavní negativní faktory mající vliv na poptávku lze označit nízkou průměrnou mzdou

v Pardubickém kraji a rovněž poměrně malou atraktivnost tohoto regionu projevující se nízkým počtem ubytovaných hostů.

V oblasti „Infrastruktura“ lze ve sledovaném období pozitivně hodnotit zejména hustotu dálnic a silnic 1. třídy (v případě Pardubického kraje se jedná zejména o silnice 1. třídy), která dosahuje hodnoty výrazně nad republikovým průměrem. Pardubický kraj se tak řadí mezi oblasti s nejvyšší hustotou dálnic a silnic 1. třídy v České republice, což značí rychlou a pohodlnou přepravu zboží a osob po území regionu. V oblasti sociální infrastruktury Pardubický kraj zaujímá srovnatelné postavení s ostatními regiony České republiky vyjma hlavního města Prahy. Vyzdvihnout lze zejména počet divadel na 100 000 obyvatel, který představuje 173,4 % celorepublikového průměru bez hlavního města Prahy a je tedy předzvěstí úspěšného naplnění potřeb obyvatel v oblasti kultury. V oblasti „Infrastruktura“ negativně vyznívá zejména podíl obyvatel napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod, který dosahuje pouze 78,5 % průměru České republiky bez hlavního města Prahy.

Z výše uvedených poznatků lze vyvodit silné a slabé stránky Pardubického kraje v roce 2007 (viz Tabulka č. 35).

Tabulka č. 35 Silné a slabé stránky Pardubického kraje v roce 2007

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj • Vývoz • Hustota dálnic a silnic 1. třídy • Počet divadel (2006) 	<ul style="list-style-type: none"> • Přímé zahraniční investice • Podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním • Průměrná hrubá měsíční mzda • Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních • Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV

Zdroj: Vlastní tvorba

Z výše uvedených slabých stránek může Pardubický kraj ovlivnit zejména příliv přímých zahraničních investic, a to prostřednictvím přímých investičních pobídek. Na regionální úrovni se jedná např. o převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu.

Při celkovém zhodnocení můžeme říci, že u většiny indikátorů se Pardubický kraj pohyboval v těsné blízkosti průměru České republiky bez hlavního města Prahy. Zároveň

se vyskytly i odchylky oběma směry. Lze tedy tvrdit, že Pardubický kraj zaujímá srovnatelnou pozici s ostatními regiony bez hlavního města Prahy, a tudíž vytváří příznivé podmínky pro rozvoj ekonomických subjektů v regionu.

5.2 Interakce mezi růstem regionu a růstem jeho nejvýznamnějších ekonomických subjektů

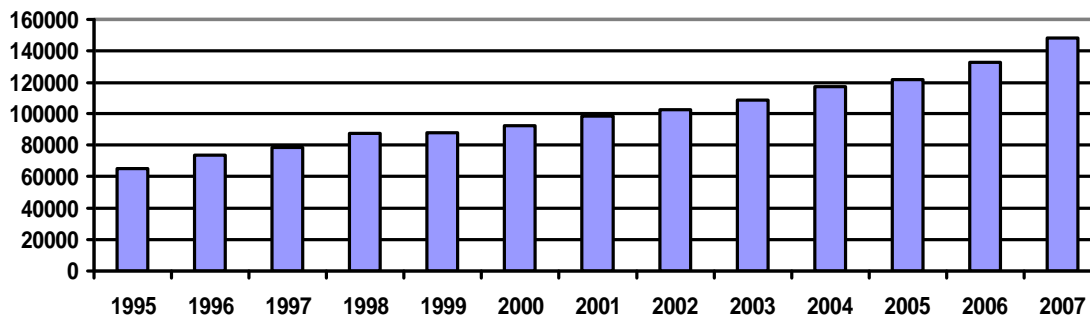
Předchozí kapitola ukázala, že Pardubický kraj vytváří dobré podmínky pro působení ekonomických subjektů v regionu. Jelikož lze ekonomické subjekty regionu považovat za prvky systému (tj. regionu), je možno uvažovat o souvislosti mezi ekonomickým vývojem těchto prvků a vývojem celého systému.

Za základní ukazatel tvorby bohatství regionu lze považovat regionální HDP (RHDP). Analýza je realizována ve dvou rovinách:

- porovnání regionálního HDP a reálného růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu;
- porovnání regionálního HDP a povzbudivého růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu.

V Grafu č. 9 je zachycen HDP Pardubického kraje v letech 1995 – 2007, přičemž v roce 2006 činil HDP Pardubického kraje 132 891 mil. Kč a v roce 2007 činil 147 940 mil. Kč. Relativní přírůstek regionálního HDP v roce 2007 lze zjistit následujícím způsobem:

$$\Delta RHDP = \frac{RHDP_1 - RHDP_0}{RHDP_0} = \frac{147940 - 132891}{132891} = 0,113$$

Graf č. 9 HDP Pardubického kraje v letech 1995 – 2007 v mil. Kč v běžných cenách

Zdroj: Český statistický úřad: Veřejná databáze ČSÚ [online]. [cit. 2009-07-18]. Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?cislotab=RgU_0602&vo=tabulka&kapitola_id=22

5.2.1 Porovnání regionálního HDP a reálného růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu

Český statistický úřad definuje hrubý domácí produkt jako „peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území“. Za prodej statků a služeb v daném účetním období získávají ekonomické subjekty tržby. Ty jsou hlavní složkou výnosů většiny subjektů. Jak již bylo uvedeno dříve, na tvorbě HDP se největší měrou podílejí největší ekonomické subjekty. Proto by měla existovat souvislost mezi HDP regionu a tržbami, resp. výnosy, významných ekonomických subjektů regionu.

V případě diplomové práce byl porovnáván relativní přírůstek HDP Pardubického kraje v roce 2007 s průměrným reálným růstem jedenácti nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu hodnocených za rok 2007.

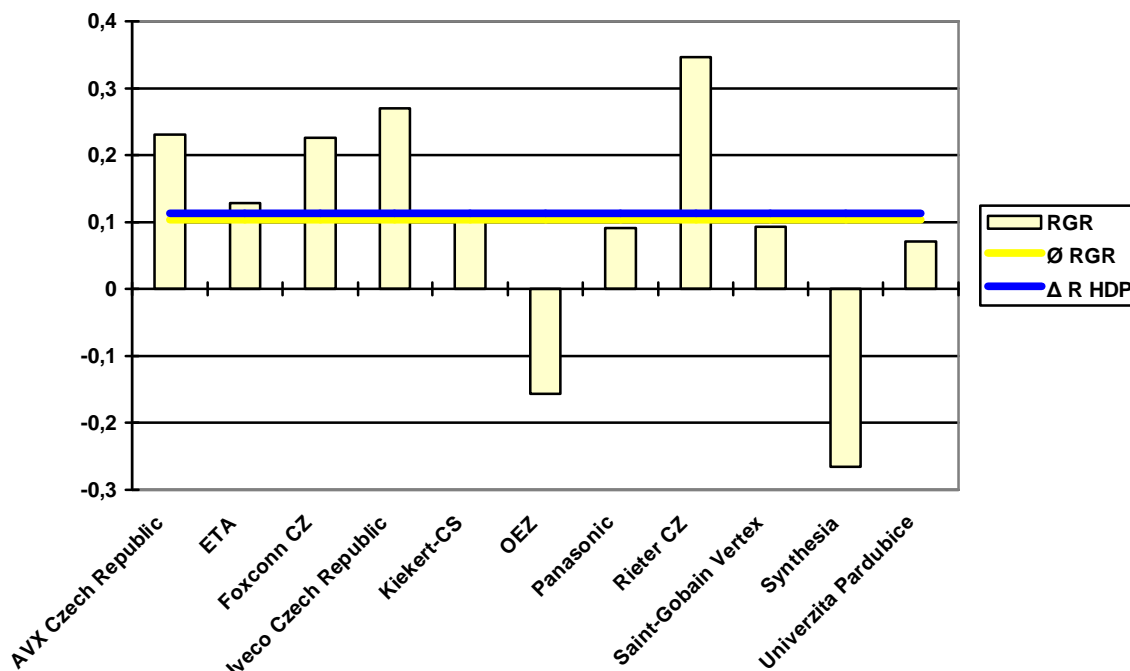
Z Grafu č. 10 je patrné, že hypotéza o souvislosti mezi regionálním HDP a reálným růstem nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu, vyjádřeným mírou růstu výnosů, se potvrdila, když průměrný reálný růst nejvýznamnějších ekonomických subjektů Pardubického kraje v roce 2007 dosáhl hodnoty 0,104 a byl tak téměř totožný s relativním přírůstkem regionálního HDP. Sice u společností Synthesia, a.s. a OEZ, s.r.o. došlo v roce 2007 k poklesu výnosů oproti roku 2007, tyto hodnoty však byly eliminovány poměrně vysokým růstem tržeb u společností Rieter CZ, a.s., Iveco Czech Republic a.s., AVX Czech Republic, s.r.o. a Foxconn CZ, s.r.o. O poměrně velké odlišnosti hodnot svědčí i výběrový variační koeficient³⁶, který dosahuje 164,7 %.

Při existenci extrémních hodnot v náhodném výběru se dává přednost výběrovému mediánu³⁷ před aritmetickým průměrem [15]. V případě hodnot vyjadřujících reálný růst nejvýznamnějších ekonomických subjektů Pardubického kraje činí hodnota výběrového mediánu 0,111 (jedná se o reálný růst společnosti Kiekert-CS, s.r.o.). Tato hodnota opět potvrzuje souvislost mezi tempem růstu HDP Pardubického kraje a tempem reálného růstu jeho nejvýznamnějších ekonomických subjektů.

---

³⁶ Výběrový variační koeficient je definován jako podíl výběrové směrodatné odchylky a aritmetického průměru. [15]

³⁷ Výběrový medián je hodnota, která leží uprostřed neklesající posloupnosti vytvořené z hodnot náhodného výběru. [15]

Graf č. 10 Porovnání regionálního HDP a reálného růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu

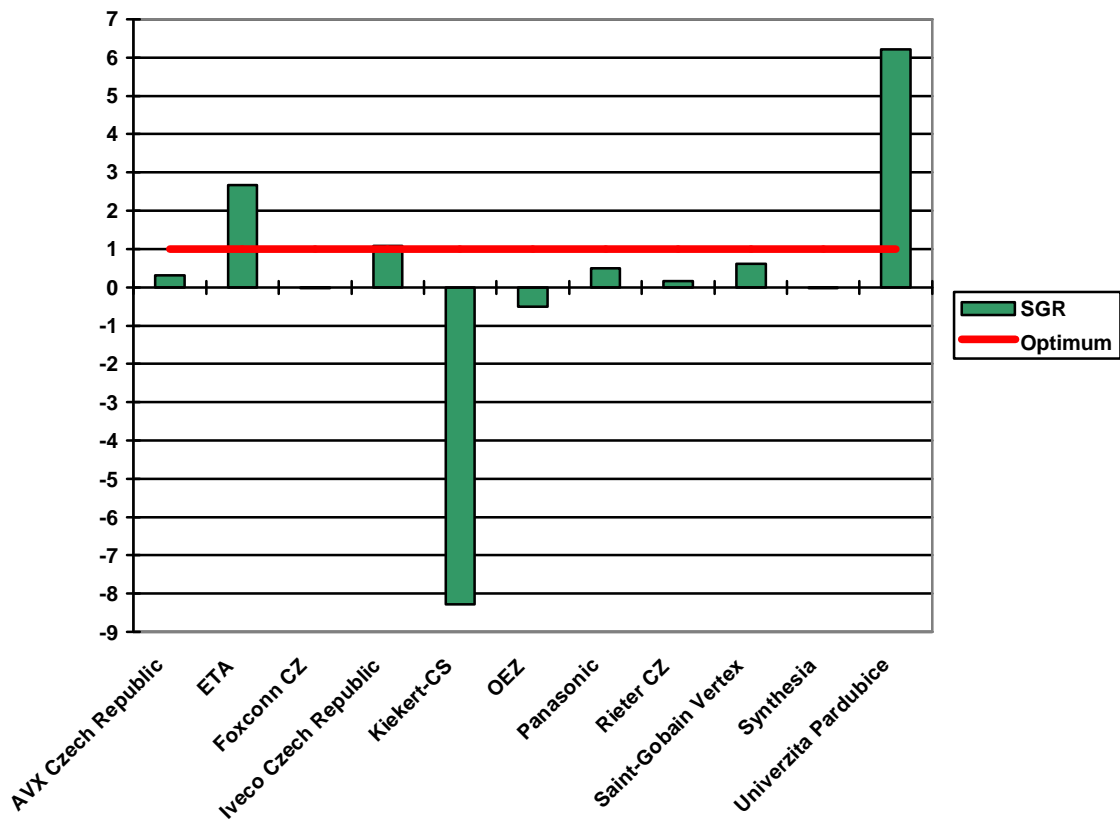
Zdroj: Vlastní tvorba

5.2.2 Porovnání regionálního HDP a povzbudivého růstu nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu

Základním východiskem pro podnik by mělo být, jak již bylo uvedeno výše, sladění míry výkonnosti s jeho finančními možnostmi. Lze dokonce tvrdit, že jedině soulad mezi finanční politikou podniku a jeho výrobně-obchodní strategií může zajistit trvalou, stabilní prosperitu. Optimální situace tedy nastává, pokud $RGR = EGR$, tzn. $SGR = 1$.

V SGR lze spatřovat podmínky vytvářené pro další ekonomický vývoj podniku, který následně působí na regionální HDP. Je tedy v tomto ohledu možno konstatovat, že rovnost mezi RGR a EGR významných ekonomických subjektů regionu, resp. blízkost této hodnotě, by znamenala i předpoklady pro plynulý růst tvorby bohatství regionu.

Z Grafu č. 11 je zřejmé, že hypotéza o dosahování povzbudivého růstu u významných ekonomických subjektů regionu se nepotvrdila, když z ekonomických subjektů hodnocených za rok 2007 dosahoval povzbudivého růstu pouze jeden subjekt.

Graf č. 11 Povzbudivý růst významných ekonomických subjektů regionu
 Zdroj: Vlastní tvorba

Závěr

Pojem „region“ byl v práci vymezen jako územní celek, který se nachází v hierarchii mezi městem a národním hospodářstvím a zabezpečuje výkon veřejné správy, kterou na něj přenesl stát. V České republice rozumíme pod tímto pojmem vyšší územně samosprávný celek, tj. kraj.

Pojem „rozvoj“ je těžko definovatelný a vícevýznamový termín, nicméně lze říci, že popisuje proces orientovaný na určitý cíl, který závisí na měnících se hodnotových představách v prostoru a čase.

Regionální rozvoj je založen na vzájemné kombinaci faktorů, které společně vytváří příznivé lokální prostředí. Za základní faktory rozvoje regionu lze považovat: demografickou situaci, lidské zdroje, výzkum, vývoj a inovace, infrastrukturu, přímé zahraniční investice, lokalizaci firem a strukturu ekonomických subjektů.

Ekonomickou situaci regionu významným způsobem ovlivňují podniky. Pro region je výhodné zejména silné zastoupení podniků patřících k progresivním odvětvím, po jejichž produkci poptávka stoupá. Z hlediska celkové pozice podniku na trhu a z hlediska jeho plynulého růstu a rozvoje je žádoucí dosáhnout souladu mezi provozním a finančním řízením podniku. Tento soulad má svůj odraz v povzbudivém růstu podniku a jde o situaci, kdy míra růstu tržeb dosahuje stejného tempa jako míra růstu vlastního kapitálu.

Diplomová práce se zabývala analýzou povzbudivého růstu ekonomických subjektů Pardubického kraje, které v roce 2007 zaměstnávaly alespoň tisíc zaměstnanců. Jednalo se o dvanáct ekonomických subjektů, mezi nimiž se nacházelo deset průmyslových podniků, jeden veřejnoprávní subjekt z rezortu školství a jeden soukromoprávní subjekt z rezortu zdravotnictví.

Analýza byla u jedenácti z ekonomických subjektů provedena za rok 2007, u soukromoprávního subjektu z rezortu zdravotnictví byla z důvodu transformace subjektu v roce 2007 provedena za rok 2008. Všechny tři předpoklady modelu povzbudivého růstu (tj. neměnnost základního kapitálu, neměnnost kapitálové struktury a neměnnost politiky rozdělování zisku) byly splněny pouze u čtyř subjektů. Z těchto subjektů však dosahoval povzbudivého růstu pouze jeden subjekt, a to společnost IVECO Czech Republic, a.s.

Pro zachycení stavu rozvoje Pardubického kraje byl vytvořen model, který hodnotí stav rozvoje regionu v roce 2007, přičemž základem hodnocení je komparace s průměrem

České republiky bez hlavního města Prahy. Ta byla z hodnocení vyloučena z důvodu odlišné hospodářské úrovně oproti ostatním krajům České republiky, čímž by v mnoha případech neúměrně navyšovala a tím i zkreslovala celorepublikový průměr. Pro posouzení stavu rozvoje Pardubického kraje byly uvažovány jako klíčové tři oblasti: produkce, koupěschopná poptávka a infrastruktura. Každá oblast byla vždy charakterizována souborem vybraných indikátorů.

Při zhodnocení stavu rozvoje Pardubického kraje v roce 2007 lze konstatovat, že silné stránky regionu představují zejména vysoké výdaje podnikatelského sektoru na výzkum a vývoj, vysoká hodnota vývozu a hustota dálnic a silnic 1. třídy. Naopak mezi slabé stránky můžeme zařadit nízkou výši přímých zahraničních investic plynoucích do regionu, nižší podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním a nízkou průměrnou hrubou měsíční mzdou ve srovnání s průměrem České republiky bez hlavního města Prahy.

Hypotéza o souvislosti mezi regionálním HDP a reálným růstem nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu, vyjádřeným mírou růstu výnosů, se potvrdila, když relativní přírůstek regionálního HDP a průměrný reálný růst nejvýznamnějších ekonomických subjektů regionu v roce 2007 byly téměř totožné. Tato skutečnost potvrzuje vzájemný vztah mezi tempem růstu HDP Pardubického kraje a tempem reálného růstu jeho nejvýznamnějších ekonomických subjektů.

Hypotéza o dosahování povzbudivého růstu u významných ekonomických subjektů regionu se nepotvrdila, když z ekonomických subjektů hodnocených za rok 2007 dosahoval povzbudivého růstu pouze jeden subjekt.

Závěrem lze říci, že ekonomické subjekty regionu lze považovat za prvky regionu a ekonomický vývoj těchto prvků tedy ovlivňuje vývoj celého systému (tj. regionu). Práce ukázala, že významné ekonomické subjekty Pardubického kraje v naprosté většině případů vykazují nesoulad mezi provozním a finančním řízením podniku, který se může negativně odrazit v plynulém růstu těchto subjektů, což se může projevit i v rozvoji samotného regionu.

Určení silných a slabých stránek Pardubického kraje představuje základ pro formulaci rozvojových priorit dotýkajících se i rozvoje jeho ekonomických subjektů. Pardubický kraj by tedy měl rozvíjet své silné stránky a odstraňovat slabé stránky tak, aby docházelo jak k podpoře podnikatelského prostředí, tak ke zvyšování kvality života obyvatel regionu.

Je zřejmé, že problematika regionálního rozvoje je velice obsáhlá a není možné ji plně prozkoumat v rámci jedné diplomové práce. Jako možnosti pokračování v rozpracování tohoto tématu se jeví např. posouzení nejen stavu rozvoje Pardubického kraje, ale také posouzení jeho vývoje, či porovnání rozvoje Pardubického kraje s ostatními kraji České republiky.

Seznam použité literatury

- [1] Beaujeu-Garnier, J. *La population française*. Paris: A. Colin, 1976. 223 s. in Žitek, V. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 146 s. ISBN: 80-210-2767-3
- [2] BermanGroup: *Regionální hospodářská konkurenceschopnost* [online]. [cit. 2009-07-15]. Dostupné z WWW: http://www.jic.cz/files/clanky_clanky/regionalni_hospodarska_konkurenceschopnost_118.pdf
- [3] Ciegis, R., Ramanauskiene, J., Martinkus, B. The Konzept of Sustainable Development and its Use for Sustainability Scenarios. *Engineering Economics*, 2009. s. 28-37. ISSN 1392-2785
- [4] Český statistický úřad: *Statistická ročenka Pardubického kraje 2008* [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xededicniplan.nsf/publ/13-5301-08-2008>
- [5] Český statistický úřad: *Statistický bulletin 2007* [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/xededicniplan.nsf/publ/13-5302-07-za_rok_2007
- [6] Český statistický úřad: *Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Pardubickém kraji* [on-line]. [cit. 2009-06-28]. Dostupné na WWW: <http://www.pardubice.czso.cz/xededicniplan.nsf/p/13-53n39-07>
- [7] European Commission: *Sixth Periodic Report on Social and Economic Situation and Development of the Regions of the European Union*. 1999. In Topregion.cz: Konkurenceschopnost regionů [online]. [cit. 2009-07-16]. Dostupné z WWW: <http://www.topregion.cz/?articleId=1531>
- [8] Helm, D. The assessment: environmental policy – objectives, instruments and institutions.. *Oxford review policy*. In: Ciegis, R., Ramanauskiene, J., Martinku, B. The Konzept of Sustainable Development and its Use for Sustainability Scenarios. *Engineering Economics*, 2009. s. 28-37.
- [9] Higgins, R. C. *Analýza pro finanční management*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 399 s. ISBN: 80-7169-404-5
- [10] Kovanicová, D., Kovanic, P. *Poklady skryté v účetnictví*. Díl 3, Finanční řízení rozvoje podniku. 2. vyd. Praha: Polygon, 1997. 229 s. ISBN: 80-85967-58-8
- [11] Kraftová, I. *Kapitálová síla a výkonnost podniků v regionálním kontextu*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 170 s. ISBN: 80-7194-622-2
- [12] Krajský úřad Pardubického kraje: *Program rozvoje Pardubického kraje*. [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?thema=2987&category=&themaRight=9>
- [13] Krajský úřad Pardubického kraje: *Výroční zpráva Pardubického kraje za rok 2007*. [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.pardubickykraj.cz/document.asp?category=833&thema=2777>

- [14] Krejčí, T. *Měření ekonomického růstu a rozvoje regionu*. České Budějovice, 2007. Diplomová práce (Ing.). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ekonomická fakulta
- [15] Kubanová, J. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vyd. Bratislava: Statis, 2004. 249 s. ISBN: 80-85659-37-9
- [16] Maier, G., Tödtling, F. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998. 313 s. ISBN: 80-8044-049-2
- [17] Nohlen, D., Nuscheler, F. *Was heisst Entwicklung?* 1992. In: Nohlen, D., Nuscheler, F. *Handbuch der Driftem Welt: Grundprobleme, Theorien, Strategien*. Bonn: J. H. W. Dietz Nachf. s. 55-75. In: Maier, G., Tödtling, F. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998. s. 36-37.
- [18] Sachs, W. *Zur Archäologie der Entwicklungsidee, epd-Entwicklungspolitik*. In: Maier, G., Tödtling, F. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998. s. 36
- [19] Snieška V., Bruneckinè J. Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index. *Engineering Economics*. 2009, No. 1. ISSN 1392-2785
- [20] Tetřevová, L. a kol. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 1. vyd. Příbram: Professional Publishing, 2009. 190 s. ISBN: 978-80-96946-90-0
- [21] Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: *Životní cyklus podniku* [online]. [cit. 2009-05-29]. <http://web.ft.utb.cz/cs/docs/Cyklus.pdf>
- [22] Vodáček, L., Vodáčková, O. *Malé a střední podniky: konkurence a aliance v Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 192 s. ISBN: 80-7261-099-6
- [23] Žítek, V. *Regionální ekonomie a politika I*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 146 s. ISBN: 80-210-2767-3

Internetové odkazy

- [24] www.businessinfo.cz
- [25] www.czso.cz
- [26] www.dhv.cz
- [27] www.mmr.cz
- [28] www.strukturalni-fondy.cz
- [29] www.topregion.cz

Příloha č. 1

Č.	Název	Období	Pramen	Oblast
1	Hrubý domácí produkt	2007	C	Ekonomické údaje
2	Produktivita práce	2006	D	Ekonomické údaje
3	Hrubá přidaná hodnota	2007	C	Ekonomické údaje
4	Hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb	2006	D	Ekonomické údaje
5	Tvorba hrubého fixního kapitálu	2007	C	Ekonomické údaje
6	Čistý disponibilní důchod domácností	2007	C	Ekonomické údaje
7	Domácnosti s čisým příjmem pod hranicí životního	2006	D	Ekonomické údaje
8	Přímé zahraniční investice	2007	A	Ekonomické údaje
9	Vývoz	2007	C	Ekonomické údaje
10	Hustota obyvatelstva	2007	C	Demografické údaje
11	Obyvatelstvo ve věku 0-14 let	2007	C	Demografické údaje
12	Obyvatelstvo ve věku 15-64 let	2007	C	Demografické údaje
13	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	2007	C	Demografické údaje
14	Průměrný věk obyvatel	2007	C	Demografické údaje
15	Index stáří obyvatelstva	2007	C	Demografické údaje
16	Přirozený přírůstek	2007	C	Demografické údaje
17	Přírůstek stěhováním	2007	C	Demografické údaje
18	Podíl venkovské populace na celkové populaci kraje	*	E	Demografické údaje
19	Průměrný evidenční počet zaměstnanců	2007	C	Trh práce
20	Míra zaměstnanosti ve věku 55-64 let	2006	D	Trh práce
21	Průměrná hrubá měsíční mzda	2007	C	Trh práce
22	Registrovaní uchazeči o zaměstnání	2007	C	Trh práce
23	Registrovaná volná pracovní místa	2007	C	Trh práce
24	Ekonomicky aktivní populace	2007	C	Trh práce
25	Obecná míra nezaměstnanosti	2007	C	Trh práce
26	Obyvatelstvo ve věku 15+ let s vysokoškolským vzděláním	2007	C	Trh práce
27	Dojízdka za práci	2001	B	Trh práce
28	Podíl uchazečů o zaměstnání s délkou evidence vyšší než 1 rok	*	E	Trh práce
29	Počet uchazečů se ZPS na 1 volné místo	*	E	Trh práce
30	Registrované ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců	2007	C	Organizační struktura
31	Zaměstnanost v sektoru MSP a podíl na celkové zaměstnanosti	*	E	Organizační struktura
32	Počet modernizovaných úpravěn vody	*	E	Životní prostředí
33	Počet vybudovaných ČOV v obcích, z toho do 2000 ekvivalentních obyvatel	*	E	Životní prostředí
34	Délka vybudovaných kanalizačních sítí připojených na ČOV	*	E	Životní prostředí
35	Podíl vodovodních sítí starších než 30 let ve městech	*	E	Životní prostředí
36	Ztráty vody ve veřejných sítích	*	E	Životní prostředí
37	Počet odstraněných starých ekologických zátěží	*	E	Životní prostředí
38	Čistota povrchových vod	*	E	Životní prostředí
39	Přírůstek plochy revitalizovaného území	*	E	Životní prostředí
40	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV	2007	C	Životní prostředí
41	Produkce odpadů	2007	C	Životní prostředí
42	Emise podle základních znečišťujících látek	2007	C	Životní prostředí
43	Pořízené investice na ochranu životního prostředí	2007	C	Životní prostředí
44	Podíl ploch veřejné zeleně	*	E	Životní prostředí
45	Ekologické zemědělství	2006	D	Zemědělství
46	Zalesňování	2007	C	Lesnictví

47	Těžba dřeva	2007	C	Lesnictví
48	Počet podnikatelských subjektů v průmyslu	2007	C	Průmysl
49	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	2007	C	Průmysl
50	Spotřeba elektrické energie	2007	C	Energetika
51	Délka modernizovaných elektrických rozvodných sítí	*	E	Energetika
52	Instalovaný energetický výkon z obnovitelných přírodních zdrojů	*	E	Energetika
53	Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů v kraji a na celkové výrobě elektrické energie	*	E	Energetika
54	Počet podniků ve stavebnictví	2007	C	Stavebnictví
55	Zahájené byty	2007	C	Stavebnictví
56	Rozestavěné byty	2007	C	Stavebnictví
57	Dokončené byty	2007	C	Stavebnictví
58	Výdaje na obnovu a modernizaci panelového bytového fondu	*	E	Stavebnictví
59	Počet zaměstnanců ve vědě a výzkumu	2007	C	Výzkum a vývoj
60	Výdaje na výzkum a vývoj	2006	D	Výzkum a vývoj
61	Podíl domácností vybavených připojením na internet	2007	C	Výzkum a vývoj
62	Počet obcí s veřejným přístupem k internetu	*	E	Výzkum a vývoj
63	Počet podporovaných společných projektů firem a výzkumných institucí	*	E	Výzkum a vývoj
64	Počet firem, které obdržely podporu na projekty vědy, výzkumu a inovačního podnikání	*	E	Výzkum a vývoj
65	Hromadná ubytovací zařízení	2007	C	Cestovní ruch
66	Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	2007	C	Cestovní ruch
67	Délka dokončených železničních tranzitních koridorů	*	E	Doprava
68	Délka dokončených dálnic, rychlostních silnic a silničních přivaděčů, z toho počet úseků navázaných na síť sousedních států	*	E	Doprava
69	Délka modernizovaných, rekonstruovaných a opravených úseků silnic II. a III. třídy a místních komunikací	*	E	Doprava
70	Délka vybudovaných cyklotras, turistických a jezdeckých (hippo) tras evropské sítě	*	E	Doprava
71	Délka a počet linek veřejné osobní dopravy v integrovaných systémech	*	E	Doprava
72	Počet obcí v izochroně časové dostupnosti krajského města veřejnou osobní dopravou do 1 hodiny s frekvencí obsluhy minimálně jeden spoj za pracovní den	*	E	Doprava
73	Registrovaná motorová vozidla	2007	C	Doprava
74	Provozní délka železničních tratí	2007	C	Doprava
75	Délka silnic a dálnic	2007	C	Doprava
76	Dopravní nehodovost	2007	C	Doprava
77	Přeprava zboží	2007	C	Doprava
78	Přeprava cestujících	2007	C	Doprava
79	Počet mateřských škol	2007	C	Školství
80	Počet základních škol	2007	C	Školství
81	Počet gymnázií	2007	C	Školství
82	Počet středních odborných škol	2007	C	Školství
83	Počet středních odborných učilišť	2007	C	Školství
84	Počet vyšších odborných škol	2007	C	Školství
85	Počet vysokých škol	2007	C	Školství
86	Podíl populace s terciálním vzděláním	*	E	Školství
87	Počet divadel	2006	C	Kultura

88	Počet kin	2006	C	Kultura
89	Počet muzeí	2006	C	Kultura
90	Počet veřejných knihoven	2006	C	Kultura
91	Počet tělocvičen	2006	C	Kultura
92	Počet podpořených volnočasových aktivit dětí a mládeže ve městech	*	E	Kultura
93	Výdaje na kulturu z veřejných rozpočtů	2006	D	Kultura
94	Počet lékařů	2007	C	Zdravotnictví
95	Počet nemocnic	2007	C	Zdravotnictví
96	Počet lůžek v nemocnicích	2007	C	Zdravotnictví
97	Počet ordinací praktického lékaře pro dospělé	2007	C	Zdravotnictví
98	Počet ordinací praktického lékaře pro děti a dorost	2007	C	Zdravotnictví
99	Počet ordinací stomatologa	2007	C	Zdravotnictví
100	Počet zařízení sociální péče	2007	C	Sociální zabezpečení
101	Počet míst v zařízeních sociální péče	2007	C	Sociální zabezpečení
102	Počet příjemců důchodů (podle druhu důchodu)	2007	C	Sociální zabezpečení
103	Průměrný měsíční důchod (podle druhu důchodu)	2007	C	Sociální zabezpečení
104	Zjištěné trestné činy	2007	C	Kriminalita
105	Vývoj kupních cen bytů	2000 - 2005	B	Ceny
106	Vývoj kupních cen rodinných domů	2000 - 2005	B	Ceny
107	Deficit/přebytek veřejných rozpočtů	2006	D	Veřejná správa
108	Podíl veřejných služeb poskytovaných on-line	*	E	Veřejná správa
109	Společné projekty přeshraniční spolupráce regionů	*	E	Veřejná správa
110	Počet projektů realizovaných v rámci soukromého a veřejného partnerství	*	E	Veřejná správa
111	Podíl zdrojů EU na financování rozvojových aktivit kraje	*	E	Veřejná správa
112	Počet a plocha připravených podnikatelských pozemkových nemovitostí, z toho brownfields	*	E	Veřejná správa
113	Počet podniků usazených v podporovaných územích a počet vytvořených pracovních míst	*	E	Veřejná správa
114	Počet měst s realizovanými projekty regenerace a revitalizace měst	*	E	Veřejná správa
115	Počet realizovaných projektů v oblasti podpory prevence zdraví a zdravého životního stylu	*	E	Veřejná správa

* Příloha č. 3 ke Strategii regionálního rozvoje ČR neuvádí konkrétní hodnoty jednotlivých ukazatelů, ale pouze odkaz na jejich zdroj, proto zde není uvedeno období, ke kterému se data vztahují.

Prameny:

- A Česká národní banka: Přímé zahraniční investice 2007 [online]. [cit. 2009-07-17]. Dostupné z WWW: http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.pdf
- B Český statistický úřad: Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Pardubického kraje v letech 2000 až 2005 [online]. [cit. 2009-07-17]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xedocniplan.nsf/publ/13-5307-06->
- C Český statistický úřad: Statistická ročenka Pardubického kraje 2008 [online]. [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xedocniplan.nsf/publ/13-5301-08-2008>
- D Český statistický úřad: Vybrané oblasti udržitelného rozvoje v Pardubickém kraji [online]. [cit. 2009-07-17]. Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/xedocniplan.nsf/p/13-53n39-07>
- E Ministerstvo místního rozvoje: Příloha č. 3 ke Strategii regionálního rozvoje ČR [online]. [cit. 2009-07-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>